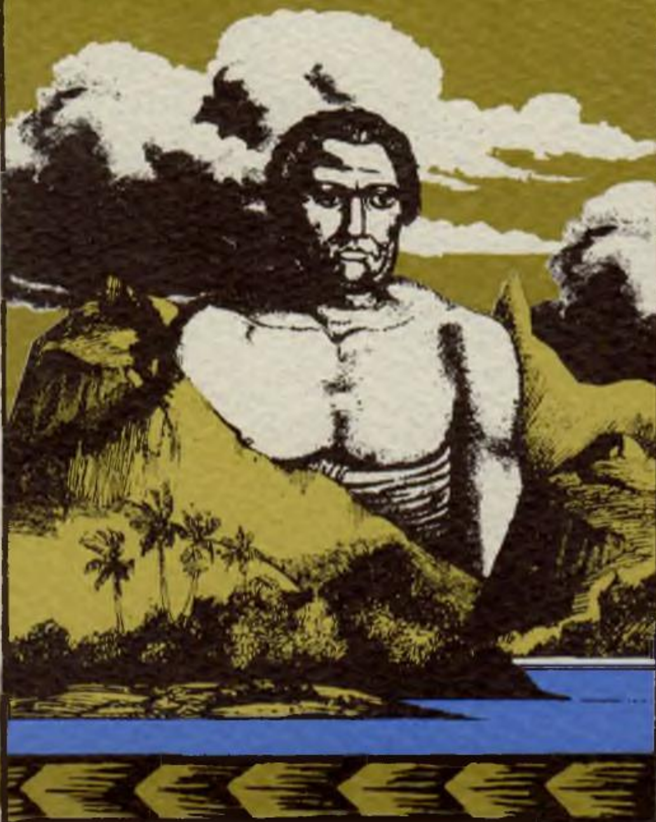
STEVENSON

Sesler Adacığı

Babil Kitaplığı

Jorge Luis Borges tarafından hazırlanan fantastik edebiyat dizisi

Dost Kitabevi Yayınları

Her büyük yazar işe iyi bir okur olmakla başlar ve yıllar geçtikçe, tercih ettiği ya da dışladığı okumalarıyla kişisel bir kitaplık yaratır.
Buenos Aires'teki Ulusal Kitaplık'ın (ki burada dünyanın başka yörelerinde bulunmayan kitapların olduğu söylenir) yöneticisi Jorge Luis Borges bu kitap bolluğundan yararlanmasını bildi: Zaten büyülenmiş okurlarına, derin bilgi ve neşesiyle, şaşırtıcı derecede ilginç derlemeler hazırlayıp sundu.
Düşsel edebiyatın mücevherlerini oluşturan metinleri bir araya getirdi ve onun en güzel hikâyelerinden biri olan Babil Kitaplığı, aynı zamanda dizinin adı oldu.
1975 ile 1985 arasında yayımlanan bu dizi, daha şimdiden bir edebiyat klasiğidir. Bir araya gelen bu kitaplar aynı zamanda Buenos Aires'in bu büyük kütüphanecisine adanmış en duygusal anıtlardan da birini oluşturur.

İyi okumalar.

F. M. Ricci

Dost Kitabevi

Babil Kitaplığı

Sesler Adacığı
Stevenson

önsöz

Jorge Luis Borges

The isle of voice
The bottle imp
Markheim
Thrawn Janet
Robert Louis Stevenson

Ingilizceden Çeviren:
Handan Balkara

Önsöz, İspanyolcadan Çeviren:
Mukadder Yaycıoğlu

ISBN 975-7501-25-5

Birinci Baskı, Mayıs 1999, Ankara

Tasarım: Franco Maria Ricci, Marcella Boneschi
Fotokompozisyon: Fototype, Milano
Baskı: Pelin Ofset, Ankara

Yayın Ekibi:
Ali Karabayram, Fisun Demir Akman
Teknik Hazırlık:
Mehmet Dirican

Bu kitaplar, Adobe PageMaker 6.5'*te formatlanmış ve* Adobe Type Library Bodoni *yazı karakterleri kullanılarak hazırlanmıştır.*

Önsöz

Benim için Stevenson hakkında yazmak yakın bir dost hakkında yazmak kadar güç. Aslında söz konusu yakın dost 1894 yılında Pasifik'te kaybolmuş bir adada öldü, bense beş yıl sonra güneyde kaybolmuş bir şehir olan Buenos Aires'te doğdum. Bazı yazarların imgeleri yapıtlarından çok daha canlıdır; Byron ve Goethe bunların en seçkin örnekleridir. Diğerleri için ise bunun tam tersi söz konusudur; Shakespeare'i çok sayıdaki oyun kişileri arasında neredeyse göremeyiz. Sherlock Holmes ve doktor Watson, Sir Arthur Conan Doyle'ın görülmez bir adam olmasını sağlamışlardır. Stevenson'a gelince, yazar ve yapıtları, düşleyen ve düş aynı yoğunlukla varlıklarını sürdürürler.

Robert Louis Stevenson 1850 yılında Edinburg'da doğdu ve yaptığı onca seyahate karşın İskoçya'ya duyduğu aşktan asla vazgeçmedi. Aile büyükleri fener kulesi inşaatçılarıydı; şiirlerin-

den birinde –inşa ettiğimiz kuleler ve yaktığımız fenerler– *dizesiyle bunu övgüyle anar. Mühendislik ve hukuk öğrenimi gördü ama genç yaştan itibaren esas uğraşı yazın sanatı oldu. Tüberküloz hastalığı onu güneye gitmeye mecbur etti; sürekli resim yaparak ve yazarak Belçika, Fransa ve İsviçre'ye seyahat etti. Öğrenim döneminin ilk yıllarında edindiği görsel duyarlılık, Chesterton gibi Stevenson'ın da bütün eserlerini aydınlatır. Stevenson ve erkek kardeşi birlikte yaptıkları bir seyahat sırasında bir hana gelirler. Gece olmuştur; pencereden baktıklarında ateş etrafında toplanmış bir grup insan görürler. Aralarında iki de kadın bulunmaktadır; Stevenson yaşça büyük olanı işaret ederek kardeşine şöyle der: "Şu kadını görüyor musun? Ben onunla evleneceğim." Kadınla tanıştığında onun evli ve Kuzey Amerikalı olduğunu, adının Fanny Vandegrıft olduğunu ve San Francisco'da yaşadığını öğrenir. Yıllar sonra onun dul kaldığını haber alır. Ona tek bir mektup bile yazmaz, bir göçmen gibi Atlantik Okyanusu'nu ve daha sonra üçüncü sınıf bir vagonda kıtayı aşar. Evlenirler ve onu İskoçya'ya götürür; o zamanlar otuz yaşındadır. Hastalığının yarattığı acelecilikle Stevenson her zaman kaderinden daha önce davranmak istedi. Yağmurlu bir sonbaharda üvey oğlu için yazdığı* Define Adası*'nın her bölümüne bir gece ayırdı. Zemine renkli tebeşirlerle koylar, ormanlar ve dağlarla dolu fantastik bir ada çizerek işe koyuldu. Bu harita daha sonra korsanların izleyeceği yolları gösterecekti. Sağlık arayışı içinde bir kaçış ve göç, bu cesur ada-*

nın yaşamının büyük bir bölümünü oluşturdu. 1890 yılında yumuşak iklimde yaşama gereksinimi onu bir daha geri dönmeyeceği Pasifik adalarına kadar götürdü. Adadaki yerliler ona öykü anlatıcısı anlamına gelen Tusitala adını vermişlerdi. Orada, üvey oğluyla birlikte en az tanınmış ve belki de en iyi romanı olan The Wrecker*'ı yazdı. Tarih, drama, eleştirel ya da otobiyografik deneme, öykü, roman ve şiirin birlikte var oldukları çok miktarda yapıt bıraktı. Şiirleri o denli kusursuzdur ki çoğu zaman içten ve hatta basit görünürler. Sıla hasreti zaman zaman Stevenson'ı ülkesinin diyalektini kullanmaya kadar götürdü. 4 Eylül 1894 tarihinde Vailima'da öldü.*

Bilindiği gibi, İskoçya'da fetch denilen kelt söylenine göre insan ölmeden önce kendi ikizini görür. "İkiz" teması Stevenson'a çeşitli türde yapıtlar esinlemiştir; en ünlüsü ise 1886 yılında yayımlanan Dr. Jekyll ile Mr. Hyde*'dır. Başlığın ifade ettiği çoğulluğun daha sonra yanılsatıcı olduğu anlaşılır. Bu yapıtı sinemaya aktarmaya çalışan yönetmenler her zaman tek oyuncuyla çalıştılar, oysa belirleyici kimliğin daha şaşırtıcı olması için iki oyuncuyla çalışmak daha etkili olurdu. Oscar Wilde,* Dorian Gray'in Portresi*'ni kurgularken Jekyll ile Hyde'ı anımsar. Bu seçkide yer alan öykülerden birisi –hangisi olduğunu söylemeyeceğiz– bu takıntıya geri döner.*

Stevenson bir biçem ustasıydı. Düzyazının şiirden daha zor olduğuna inanırdı; çünkü yazılmış bir şiirin daha sonra yazılacak olanlar için model oluşturduğunu, diğer yandan, düzyazının süreğen,

hoş ve zincirleme değişiklikler gerektirdiğini düşünürdü. Bir sesin diğer ses üzerindeki egemenliğini ve geçişlerin etkili oyunlarını inceledi. Aslında bütün yazın sanatlarında şiirin düzyazıdan önce ortaya çıkması Stevenson'ın tezini doğrular. Chesterton'ın kurgusal yapıtlarında bizi büyüleyen fantastik Londra, Stevenson tarafından daha 1878 yılında İntihar Kulübü'nün şaşırtıcı serüvenini de içeren Yeni Bin Bir Gece*'de keşfedilmişti. Eleştirmenler, Stevenson'ın en iyi yapıtları olarak kardeşler arasındaki nefreti konu eden* The Master of Ballantrae *(1889) ve bir babayla oğlu arasındaki giderilmesi mümkün olmayan anlaşmazlığı anlatan ve yazarın ölümü üzerine yarım kalan* Hermiston Seddi*'ni gösterirler. Llyod Osbourne'la beraber yazdığı* Gelgit*'i (1894) atlamak istemem. Bernard Shaw bu işbirliğinin yararlı olduğunu, çünkü Stevenson'ı konuya bağlı kalmaya zorunlu kıldığını ve aşırı cömert imgelem gücünün ardından gitmesini önlediğini söyler. Yapıtlarını sıralarken ölmüş olan bu adamın yeni ve yakın dostlar edinmesini sağlayan büyülü bir güce sahip olan mektuplarını unuttum.*

Bu seçkide yer alan öykülerden ikisinde mekân güney denizleridir. Markheim *bilinmeyen bir şehirde geçer;* Çarpık Janet *ise İskoçya'da. Bu öyküleri seçmemin nedeni yaşlı belleğimde yaşamaya devam etmeleridir.*

Çocukluğumdan beri Robert Louis Stevenson benim için mutluluk biçimlerinden birini oluşturdu.

Jorge Luis Borges

Sesler Adacığı

Sesler Adacığı

Keola, Molokai'nin bilgesi Kalamake'nin kızı Lehua[1] ile evliydi ve yaşamını kayınpederiyle birlikte sürdürüyordu. Bu kâhinden daha beceriklisi yoktu; yıldızları okuyor, ölü vücutlar ve şeytani yaratıklar aracılığıyla kehanette bulunabiliyordu; tek başına dağın en yüksek bölümlerine çıkar, şakacı perilerin yurduna gider ve orada, eski çağların ruhlarını yakalamak için kapanlar kurardı. Bu yüzden, tüm Hawaii Krallığı'nda bu adamdan daha çok saygı duyulan hiç kimse yoktu; ihtiyatlı insanlar onun öğütlerine göre alım-satım yapıyor, evleniyor ve yaşamlarını düzenliyorlardı; hatta Kral bile, Kamehameha[2] hazinelerini

1) Lehua: *Ohia* ağacına ve bu ağacın çiçeğine verilen ad. *Lehua* günümüzde Hawaii adasının resmi çiçeğidir.
2) Kamehameha: I. Kamehameha (1758-1819) 1809 yılında Hawaii adalarını bir araya getirmiştir.

araması için onu iki kez Kona'ya yollamıştı. Aynı zamanda, hiç kimse bu adamdan daha fazla korku uyandırmıyordu: Düşmanlarından bazıları, onun etkili büyüleri yüzünden hasta düşüp ufalmışlar, bazıları da hem yaşamları hem de vücutlarıyla birlikte gizlice ortadan kaybolmuşlardı, öyle ki, insanlar onlara ait tek bir kemik bile bulamadan, boşu boşuna arandılar. Söylentiye göre, eski kahramanların sanatına ya da tanrı vergisi hünerine sahipti; onu geceleri dağlarda, bir uçurumdan diğerine atlaya atlaya gezerken görenler olmuştu; yüksek ağaçlarla kaplı ormanda yürürken de görülmüştü, başı ve omuzları ağaçların yukarısında kalıyordu. Bu Kalamake gerçekten de tuhaf bir adamdı; Molokai ve Maui'nin en iyi kanından, katıksız bir soydan geliyordu; ama buna rağmen teni, bir yabancıda bile rastlanamayacak denli beyazdı; saçları kurumuş ot renginde, gözleri kırmızı ve neredeyse kördü; "Yarının ötesini görebilen Kalamake kadar kör" lafı adalarda yaygın bir deyim olmuştu.
Keola, kayınpederinin tüm bu yaptıklarından birazını etrafa saldığı şöhret dolayısıyla biliyor, biraz daha fazlasından şüpheleniyor ve geri kalan kısmını ise görmezden geliyordu. Ama canını sıkan bir şey vardı. Kalamake, yemek içmek olsun, giyinmek olsun, hiçbir masraftan kaçınmayan bir adamdı ve bütün ödemelerini parlak ve yepyeni dolarlarla yapardı. Sekiz Ada'da, "Kalamake'nin dolarları kadar parlak" deyişi de yaygın biçimde kullanılır olmuştu. Oysa Kalamake ne bir şey satıyor, ne bir şey ekip biçiyor, ne de kira topluyordu

–sadece arada bir yaptığı büyülerin karşılığında para alıyordu– ve bu kadar fazla miktarda gümüş paranın kaynağı olabilecek bir işi de yoktu. Günlerden bir gün, Keola'nın karısı birini ziyaret etmek için adanın kuytu tarafındaki Kaunakakai'ye gitmiş, erkekler de balık tutmak için denize açılmışlardı. Keola'nın ise işi gücü yoktu; verandada uzanmış, dalgaların kumsalı dövüşünü ve kuşların uçurum civarında uçuşunu seyrediyordu. Özellikle bir düşünce vardı ki, aklından hiç çıkmıyordu: Parlak dolarların düşüncesi. Yatağa uzandığında neden o kadar fazla olduğunu merak ederdi; sabah uyandığında neden hepsinin de yepyeni olduğunu merak ederdi; bu konunun aklında olmadığı bir an bile yoktu. Ama her günkünden farklı olarak o gün, bir keşifte bulunduğuna yürekten inandı. Çünkü, anlaşılan o ki, Kalamake'nin hazinesini sakladığı yeri, oturma odasının duvarındaki V. Kamehameha'nın resmi ile Kraliçe Victoria'nın taçlı bir fotoğrafının altında, duvara dayalı olarak duran kilitli masayı gözlemişti; yine öyle anlaşılıyor ki, önceki geceden daha geç olmayan bir vakit, içine bakma fırsatını bulmuş ve para kesesinin oracıkta, bomboş durduğunu görmüştü! Ve işte o gün, vapurun gelme günüydü; Kalaupapa'dan yola çıkan vapurun dumanını görebiliyordu. Kalamake için bir aylık erzakla somon konserveleri, cin ve az bulunur lüks maddelerin türlü çeşidiyle yüklü olarak, az sonra oraya ulaşmış olacaktı.

"Eğer bugün alacağı malların bedelini ödeyebilirse," diye düşündü Keola, "adamın bir büyü-

cü olduğuna ve dolarların şeytanın cebinden çıktığına kesinlikle emin olacağım."
O böyle düşünürken, kayınpederi arkasında belirdi. Canı sıkkın görünüyordu.
"Vapur mu o?" diye sordu.
"Evet," dedi Keola. "Pelekunu'ya uğrayacak ve sonra da burada olacak."
"Öyleyse başka çaresi yok," diye döndü Kalamake, "Ortalıkta daha iyi biri olmadığına göre, sana güvenmek zorundayım Keola. Benimle içeri gel."
Bunun üzerine, birlikte oturma odasına yürüdüler. Çok güzel bir odaydı bu, kağıt kaplı duvarlara resimler asılmıştı ve Avrupa tarzında bir sallanan sandalye, bir masa ve bir kanepeyle döşenmişti; ayrıca bir de kitap rafı vardı. Masanın tam ortasında bir aile İncil'i duruyordu. Kilitli yazı masası ise, evin varlıklı bir adama ait olduğunu herkesin görebilmesi için duvara dayanmıştı.
Kalamake, Keola'ya panjurları kapattırırken, kendisi de tüm kapıları kilitleyip masanın kapağını açtı. Üzerinden muska ve denizkabukları sarkan bir çift kolye, bir demet kurutulmuş ot ile kurutulmuş ağaç yaprakları ve yeşil bir palmiye dalı çıkarttı içinden.
"Yapmak üzere olduğum şey," dedi, "mucizenin ötesinde bir şey. Eski zamanların insanları bilgeydiler; mucizeler gerçekleştirirlerdi ve yaptıkları işlerden biri de buydu; ama bunu gece vakti, karanlıkta, sabit yıldızların altında ve çölde yaparlardı. Ben aynı işi burada, kendi evimin içinde ve gündüz gözüyle yapacağım."
Böyle diyerek İncil'i, tamamen örtülecek biçim-

de, kanepe minderinin altına sakladı, aynı yerden fevkalade güzel dokunmuş bir kilim çıkarttı ve teneke bir kap içindeki kumun üzerine otları ve yaprakları yığdı. Ardından, Kalamake ve Keola kolyeleri takıp, kilimin karşı köşelerinde yerlerini aldılar.

"Vakti geliyor," dedi büyücü. "Korkma."

Bu sözüyle birlikte otları ateşe verdi ve mırıldanarak palmiye dalını sallamaya başladı. Başlangıçta, kapalı duran panjurlar yüzünden etraf loştu; ama otlar kuvvetle yanmaya başlayıp alevler Keola'nın üzerine vurduğunda, oda ateşin ışığıyla parıldadı. Hemen arkasından yükselen duman, Keola'nın başını döndürdü ve gözlerini karарttı. Kalamake'nin mırıldanan sesi kulaklarını doldurdu. Sonra aniden, üstünde durdukları kilim, yıldırımdan bile hızlı gelip geçen bir hareketle sarsıldı. Aynı anda, oda da ev de kaybolmuş, Keola'nın soluğu kesilmişti. Güneşin yoğunluğu gözlerine ve başına dalga dalga yayıldı; Keola deniz kenarına getirilmiş olduğunu anladı. Şiddetli bir güneşin altındaydılar ve dalgalar gürültüyle kükrüyordu: Keola ve Kalamake oracıkta, aynı kilimin üstünde sessizce dikilmiş, nefesleri kesilmiş bir halde birbirlerine tutunuyor ve ellerini gözlerine siper ediyorlardı.

"Bu da neydi böyle?" diye bağırdı Keola. Genç olduğu için ondan daha önce kendine gelmişti. "Verdiği acı ölüme benziyordu."

"Önemi yok," dedi Kalamake. "Oldu bitti işte."

"Ve, Tanrı aşkına, neredeyiz biz?" diye bağırdı Keola.

"Şimdi bunun sırası değil," diye cevapladı büyücü. "Madem ki buradayız, demek ki bir işimiz var ve ne gerekiyorsa yapmak zorundayız. Ben soluklanırken sen de ormanın eteklerine gidip falanca ottan ve filanca ağacının yapraklarından getir bana. Orada bunlardan bolca yetiştiğini göreceksin: Her birinden üçer avuç topla. Ve elini çabuk tut. Vapur gelmeden önce eve dönmüş olmalıyız; ortalıktan kaybolmamız garipsenecektir." Ve kuma oturup solumaya başladı.

Keola parlayan kumlardan ve mercanlardan oluşan ve tek tük denizkabuğu serpilmiş kumsaldan yukarıya doğru yürürken, içinden düşünüyordu: "Bu kumsalı nasıl oluyor da bilmiyorum? Buraya tekrar gelip denizkabuğu toplayacağım." Gökyüzüne karşı sıralanmış bir dizi palmiye ağacı vardı önünde. Sekiz Ada'nın palmiyelerine benzemiyordu bunlar; yüksek, taze ve güzeldiler, dallarından sarkan sararmış yelpaze yapraklar yeşillerin arasında altın gibi parlıyordu. "Bu koruyu daha önce keşfetmemiş olmam çok garip. Havalar ısındığında uyumak için tekrar geleceğim buraya," diye düşündü içinden. "Hava birdenbire nasıl da ısındı!" diye düşündü ardından; çünkü Hawaii'de mevsim kıştı ve o gün hava çok soğumuştu. Şunu da geçirdi aklından: "Gri dağlar nerede? Ya ormanlı tepesinde kuşların uçuştuğu o yüksek uçurum?" Ne kadar düşünürse, adaların hangi bölgesine düşmüş olduğunu kestirmek o kadar zorlaşıyordu onun için.

Korunun kumsalla buluştuğu sınırda aradığı otlardan vardı, ama ağaç daha gerilerdeydi. Keola

ağaca doğru ilerlerken, yapraklardan yapılmış bir kemerden başka bir giysisi olmayan çıplak bir genç kadını fark etti. "Neyse!" diye düşündü Keola, "Ülkenin bu kesiminde üstlerine başlarına pek dikkat etmiyorlar herhalde." Kızın onu görüp kaçacağını sanarak duraladı; ama onun hâlâ önüne baktığını görünce, olduğu yerde durup yüksek sesle homurdandı. Sesi duyan kız yerinden sıçradı; yüzü kül rengini almıştı; sağına soluna bakındı, korkusundan ağzı açık kalmıştı. Ama gözlerinin Keola'nın üzerine dikilmemiş olması çok tuhaftı.

"İyi günler," dedi Keola. "Bu kadar korkman gereksiz, seni yemeye niyetim yok."

Daha ağzını tekrar açamadan, genç kadın çalılıkların arasına atlayıp kaçmıştı bile.

"Bu çok garip bir davranış," diye düşündü Keola ve ne yaptığını düşünmeden, kızın peşinden koştu. Kız koşarken, Hawaii'de konuşulmayan bir dilde bağırıp duruyordu; yine de söylediği sözcüklerden bazıları aynıydı, Keola onun başkalarını çağırdığını ve uyardığını anladı. Küçük gruplar halinde kaçışan başka insanlar gördü sonra. Erkekler, kadınlar ve çocuklar, hepsi de yangından kaçarcasına koşuyor, bağırıyorlardı. Onları görünce kendisi de korkmaya başladı ve yaprakları toplayıp Kalamake'nin yanına döndü. Gördüklerini ona anlattı.

"Bunlara hiç aldırış etmemelisin," dedi Kalamake. "Bütün bunlar bir rüya ve hepsi de gölgeler gibi yok olup unutulacak."

"Sanki hiçbiri beni görmüyordu," dedi Keola.

"Görmüyorlardı zaten," diye cevapladı büyücü.

"Bu büyüler sayesinde burada, kızgın güneşin altında, görünmez olarak dolaşıyoruz. Ama bizi duyabilirler; bu yüzden benim gibi kısık sesle konuşsan iyi edersin."
Bunları söylerken, taşlarla kilimin etrafına bir çember çizdi ve ortasına yaprakları koydu. "Yaprakların alevini canlı tutmak," dedi, "ve ateşi yavaş yavaş beslemek sana düşüyor. Yapraklar tutuştuğunda –ki bu sadece bir saniye alır– işimi yerine getirmek için gitmek zorundayım. Küller kararmadan önce, bizi buraya getiren aynı güç tarafından alınıp götürüleceğiz. Şimdi kibritini hazırlayıp bekle ve ben gittikten sonra ateş sönerse hemen bana seslen." Yapraklar alev alır almaz, büyücü, bir geyik gibi çemberin dışına atladı ve suyla oynayan bir av köpeği gibi kumsal boyunca koşmaya başladı: Koşarken, çömelip çömelip yerden denizkabukları topluyordu; kabuklar Kalamake onları yerden alırken parlıyorlarmış gibi geldi Keola'ya. Yapraklar, onları çabucak yakıp tüketen temiz bir alevle parladı. Artık Keola'nın sadece bir avuç yaprağı daha kalmıştı. Büyücü ise koşa çömele epey uzaklaşmıştı. "Geri dön!" diye bağırdı Keola. "Geri dön! Yapraklar bitmek üzere." Bu çağrı üzerine, Kalamake döndü, giderken yaptığı koşmaksa, şimdi yaptığı uçmak sayılırdı. Ama o hızla koştukça, yapraklar daha hızlı yanıyordu. Büyük bir sıçrayışla kilimin üzerine atladığında, alev yitip gitmek üzereydi; sıçrayışının rüzgârı ateşi söndürdü; aynı anda sahil de, güneş de, deniz de yok oldu; ve işte bir kez daha, pencere panjurları inik oturma oda-

sının loşluğunda dikiliyorlardı; bir kez daha sarsıldılar ve gözleri karardı; aralarındaki kilimin üzerindeyse pırıl pırıl parlayan bir yığın dolar vardı. Keola pencereye koştu; vapur dalgalara çarpa çarpa yaklaşıyordu.

Aynı gece, Kalamake damadını bir kenara çekip eline beş dolar tutuşturdu. "Keola," dedi, "eğer akıllı bir adamsan –ki bundan şüpheliyim–, bugün öğleden sonra verandada uyuduğunu ve uykunda rüya görmüş olduğunu düşünürsün. Ben az ve öz konuşurum. Benim yardımcılarımsa, hafızaları zayıf insanlardır."

Kalamake bundan sonra ne tek bir söz etti ne de bu konuya bir daha değindi. Ama tüm bu süre boyunca, olanlar Keola'nın aklından çıkmadı. Daha önce de tembeldi, ama artık hiçbir şey yapmıyordu. "Neden çalışayım ki?" diye düşünüyordu, "Denizkabuklarından dolar yapan bir kayınpederim varken, neden çalışayım?" Dolarlardan payına düşeni şimdiden tüketmişti bile, hepsini de güzel giysilere harcamış ve sonra da pişman olmuştu. "Keşke" diye düşünmüştü, "bir akordeon satın almış olsaydım. Onunla bütün gün kendimi eğlendirebilirdim." Sonra da Kalamake'ye kin gütmeye başlamıştı. "Bu adamda köpek ruhu var," diye düşünüyordu. "Canı istediği zaman kumsaldan dolar toplayabildiği halde, beni bir akordeon özlemiyle baş başa bırakıyor! Farkına varması lazım; ben çocuk değilim, en az onun kadar kurnaz biriyim. Ayrıca sırrını tutan da benim." Bunun üzerine, karısı Lehua ile konuştu ve ona babasının tutumunu şikâyet etti.

"Babama karışmamayı tercih ederim," dedi Lehua. "Karşı gelinemeyecek kadar tehlikeli bir adamdır o."

"Bu ününü korumasını sağlayan benim!" diye bağırarak parmaklarını şaklattı Keola. "İpleri benim elimde, ona ne istersem yaptırabilirim." Ve Lehua'ya olanları anlattı.

Ama Lehua başını salladı, "Sen istediğini yapmakta özgürsün," dedi. "Ama şuna emin ol ki, eğer babamın işini bozarsan, artık senden hiçbir iz kalmayacak demektir. Filanca kişiyi düşün, falanca kişiyi düşün; Hua'yı düşün, Temsilciler Meclisi'nin saygıdeğer üyesi Hua'yı, hani her sene Honolulu'ya giden Hua'yı; tek bir kemiği ya da kılı bile bulunamamıştı. Kamau'yu hatırla, nasıl da iğne ipliğe dönmüştü, öyle ki, karısı onu tek eliyle kaldırabiliyordu. Keola, sen babamın avcunun içinde bir bebek gibisin; seni iki parmağının arasında tutup bir karides gibi yiyecektir."

Keola artık Kalamake'den gerçekten de çok korkuyordu, ama kibirliydi de; karısının bu sözleri onu öfkelendirmişti. "Peki öyleyse," dedi. "Benim hakkımda böyle düşünüyorsan, ne kadar yanıldığını sana göstereceğim." Ve doğruca kayınpederinin oturduğu yere, oturma odasına gitti.

"Kalamake," dedi. "Ben bir akordeon istiyorum."

"Ya, demek öyle?" dedi Kalamake.

"Evet," dedi Keola, "ve sana şunu da açık açık söyleyebilirim ki, ona sahip olmaya kesinlikle kararlıyım. Kumsaldan dolar toplayan bir adam, bir akordeonun maliyetini de kesinlikle karşılayabilir."

"Bu kadar yürekli olduğundan hiç haberim yoktu," diye cevapladı büyücü. "Pısırık, işe yaramaz bir genç olduğunu sanıyordum. Yanıldığımı anladığıma ne kadar memnun olduğumu sana anlatamam. Bir hayli zor olan mesleğim için kendime bir yardımcı ve bir varis bulmuş olabileceğimi düşünmeye başlıyorum artık. Bir akordeon mu dedin? Sen Honolulu'daki en iyi akordeona layıksın. Bu gece karanlık basar basmaz, sen ve ben gidip, gereken parayı bulacağız."
"Yani kumsala yeniden mi gideceğiz?" diye sordu Keola.
"Hayır, hayır," diye cevapladı Kalamake; "Başka sırlarımı da öğrenmeye başlaman lazım. Geçen defa, sana denizkabuğu toplamayı öğretmiştim; bu defa, balık tutmayı öğreteceğim. Pili'nin teknesini suya indirecek kadar güçlü müsün?"
"Sanırım güçlüyüm," diye karşılık verdi Keola. "Ama neden senin tekneni kullanmıyoruz? O zaten suda."
"Bunun da bir sebebi var ve bu sebebi yarına kalmadan sen de adamakıllı anlamış olacaksın," dedi Kalamake. "Pili'nin teknesi benim amacıma daha uygun. O halde, istersen karanlık basar basmaz orada buluşalım. Yalnız bu arada, kendi düşüncelerimizi kendimize saklayalım, aileyi işimize karıştırmaya hiç gerek yok."
Bal bile Kalamake'nin sesinden daha tatlı olamazdı. Keola hoşnutluğunu zapt etmekte güçlük çekiyordu. "Demek ki akordeonuma haftalar önce sahip olabilirmişim," diye düşündü, "biraz cesur olmaktan daha yararlı bir şey yok bu dünyada."

Hemen ardından, Lehua'nm gizlice ağladığını gördü. Neredeyse ona her şeyin yolunda gittiğini söylemeye niyetlenmişti ki, "Hayır, olmaz," diye düşündü. "Akordeonu alıp ona gösterebileceğim zamana kadar beklemeliyim; cahil karım bakalım o zaman ne yapacak. Kocasının biraz olsun zeki bir adam olduğunu belki zamanla anlar."

Hava kararır kararmaz, kayınbaba ve damat, Pili'nin teknesini suya indirip yelkenleri açtılar. Deniz muhteşemdi, kuytulardan esen güçlü bir rüzgâr vardı; ama tekne süratli, hafif ve kuruydu, dalgaların üzerinde kayar gibi ilerliyordu. Büyücünün bir feneri vardı, onu yakmış, halkasına parmağını geçirmiş, elinde tutuyordu. İkisi teknenin kıç tarafında oturmuş, Kalamake'nin yanından hiç eksik etmediği sigaraları içiyor ve iki arkadaş gibi sohbet ederek büyüden, büyü yaparak elde edebilecekleri paranın büyüklüğünden, neleri daha önce, neleri daha sonra satın almaları gerektiğinden bahsediyorlardı. Ve Kalamake bir baba gibi konuşuyordu.

O sırada etrafına, yukarıdaki yıldızlara ve geriye, şimdiden üç noktasından denize batmış gibi görünen adaya bakıyordu; sanki nerede olduklarını tam olarak tespit ediyor gibiydi.

"Bak!" dedi. "Molokai'yi geride bırakmışız bile, Maui de bulut gibi görünüyor; ve şu üç yıldızdan anlıyorum ki, gelmeyi arzuladığım yere gelmiş bulunuyorum. Denizin bu kesimine Ölüler Denizi denir. Burada deniz olağanüstü derindir ve dibi insan kemikleriyle kaplıdır. Bu kesimdeki delikler tanrıların ve perilerin meskenidir. Akıntı

kuzeye doğru gider ve bir köpekbalığının bile yüzemeyeceği kadar güçlüdür. Herhangi biri burada tekneden atılacak olursa, vahşi bir at gibi okyanusun derinliklerine sürüklenir. Anında ölüp dibe çöker ve kemikleri diğerlerinin arasına dağılır, ruhu ise tanrılar tarafından yenilip yutulur."

Keola bu sözler üzerine dehşete kapıldı; yıldızların ve fenerin ışığında Kalamake'ye baktı, büyücü sanki değişiyor gibiydi.

"Neyin var?" diye bağırdı Keola, telaşlı ve keskin bir sesle.

"Ben iyiyim," dedi büyücü; "ama burda çok hasta olan biri var."

Aynı anda feneri tutuş şeklini değiştirdi; parmağını fenerin halkasından çıkarırken parmağın sıkışıp halkayı patlattığını gördüler; eli üç el büyüklüğüne ulaşmıştı.

Keola bu görüntü karşısında çığlık atarak elleriyle yüzünü kapattı.

Ama Kalamake feneri yukarıya doğru tutarak, "Yüzüme bakarsan iyi edersin!" dedi. Kafası bir fıçı kadar kocaman olmuştu; bir dağın tepesindeki bulut nasıl büyürse, Kalamake de aynı şekilde, durmadan büyüyor, büyüyordu. Keola çığlıklar atarak önünde oturuyor, tekne açık denizde hızla yol alıyordu.

"Şimdi söyle," dedi büyücü, "Şu akordeon konusunda ne düşünüyorsun bakalım? Bir flüt almayı tercih etmediğine emin misin? Değil misin yoksa? Bu iyi, çünkü ailemin döneklik etmesi hoşuma gitmez. Ama bu köhne tekneden insem daha iyi olacakmış gibi gelmeye başladı bana; çünkü

gövdem olağandışı bir hacim kazanıyor ve eğer daha dikkatli olmazsak, tekne az sonra sulara gömülecek."

Bunu söyler söylemez, bacaklarını teknenin dışına sarkıttı. Daha bunu yaparken, adamın hacmi, görmek ya da düşünmek kadar hızlı bir ivmeyle artarak, otuz kat, kırk kat büyüdü; öyle ki, derin denizin dibine basarak ayakta durduğu halde su ancak koltukaltlarına kadar geliyor, başı ve omuzları ise dağhk bir adacık gibi suyun üstünde yükseliyordu. Dalgalar, bir uçurum kayalığına nasıl çarpıp dağılırlarsa, Kalamake'nin göğsüne de öyle çarpıp dağılıyorlardı. Tekne hâlâ kuzeye doğru yol alıyordu, ama Kalamake elini uzatıp teknenin küpeştesini iki parmağının arasına alarak yan tarafını bir bisküvi gibi kırınca, Keola denize yuvarlandı. Büyücü, teknenin parçalarını avcunun içinde ufalayıp gecenin içinde millerce ötede bir yere fırlattı.

"Kusura bakma, feneri almak zorundayım," dedi; "çünkü önümde yürünecek uzun bir yol var ve kara çok uzaklarda. Üstelik denizin dibi engebeli ve kemikleri ayaklarımın altında hissediyorum."

Arkasını dönüp, uzun adımlarla yürüyerek uzaklaştı; Keola iki dalga arasındaki boşluğa düştüğünde Kalamake gözden kayboluyor, ama kabaran dalgaların tepesine yükseldikçe, onun uzun adımlar atarak ve gittikçe küçülerek yürüdüğü görülebiliyordu. Feneri başının üstünde tutuyordu, o yürüdükçe vücuduna çarpan dalgalar etrafında beyaz köpükler saçarak dağılıyordu.

Adaların denizin içinden çıkıp yükseldiği o ilk günden beri, Keola kadar dehşete düşmüş bir adam daha var olmamıştı. Yine de yüzüyordu, ama boğulsun diye suya atılan köpek yavruları nasıl yüzerse öyle yüzüyor ve niye böyle yaptığını bilmiyordu. Büyücünün nasıl da dev gibi büyümüş olduğunu, bir dağ kadar kocaman olan o suratı, bir ada kadar geniş olan o omuzları ve dalgalarıyla o omuzları boşu boşuna döven denizi düşünmeden edemiyordu. Akordeonu da düşünüyor ve içini utanç kaplıyordu; ölü insanların kemiklerini düşünüyor ve korkuyla sarsılıyordu.
Birdenbire, kayan yıldızların önünde duran karanlık bir şeyin, aşağıdan gelen bir ışığın ve yarılan denizdeki parlaklığın farkına vardı ve konuşan insanların sesini duydu. Yüksek sesle bağırdı ve bir ses cevap verdi ona. Göz açıp kapayana kadar yükselen bir dalganın üzerinde beliren bir geminin pruvası, bir süre için dengedeymiş gibi yukarıda asılı kalıp, sonra aşağıya doğru hücum etti. Keola iki eliyle birden geminin zincirlerini yakaladıktan hemen sonra, üzerine saldıran dalgaların altında kaldı. Sonra da denizciler tarafından çekilip gemiye çıkartıldı.
Ona cin, bisküvi ve kuru giysiler verdiler; onu buldukları yere nasıl geldiğini, gördükleri ışığın Lae o Ka Laau deniz feneri olup olmadığını sordular. Ama Keola beyaz adamların çocuk gibi olduklarını ve sadece kendi hikâyelerine inandıklarını biliyordu; bu yüzden, kendisini canının istediği gibi anlattı onlara. (Kalamake'nin feneri olan) o ışığa gelince, öyle bir ışık görmediğine yemin etti.

Bu, Honolulu'ya gitmek ve sonra da basık adalarda ticaret yapmak üzere yola çıkmış, çift direkli bir yelkenliydi. Keola'nın şansına, bir bora sırasında cıvadradan düşen bir adamını kaybetmişti. Lafa ne hacet, Keola Sekiz Ada'da kalmaya cüret edemezdi. Haber çok çabuk yayılırdı; insanların tümü de dedikodu yapmaya ve laf taşımaya öyle meraklıydı ki ister Kauai'nin kuzey ucuna, ister Kaü'nün güney ucuna saklanmış olsun, büyücü bir aya kalmaz onun kokusunu alır ve onu mahvederdi. Bu yüzden, en akıllıca görünen şeyi yaptı ve boğulan adamın yerine geçip gemici oldu.

Gemi bazı yönlerden iyi bir yerdi. Yiyecekler olağanüstü zengin ve boldu. Keola her gün bisküvi ve tuzlu biftek, haftada iki kere ise bezelye çorbası, un ve iç yağı ile yapılmış muhallebiler yiye yiye şişmanlamıştı. Kaptan da iyi bir adamdı. Gemi tayfasının da diğer beyazlardan daha kötü olduğu söylenemezdi. Asıl sorun, ikinci kaptandı. Keola'nın o zamana kadar karşılaştığı en zor memnun olan kişi, bu adamdı. Yaptıkları ve yapmadıkları için, her gün düzenli olarak ona dayak atıyor ve hakaret ediyordu. İndirdiği darbeler çok can yakıcıydı, çünkü güçlü bir adamdı; kullandığı sözcükler de ağıza alınmayacak türdendi, çünkü Keola iyi bir aileden geliyordu ve saygınlığa alışkındı. Hepsinden de kötüsü, Keola ne zaman uyumaya fırsat bulsa, ikinci kaptan uyanık oluyor ve bir halatın ucuyla onu dürtüklüyordu. Keola bu duruma asla alışamayacağını anladı ve kaçmayı kafasına koydu.

Karaya vardıklarında, Honolulu'dan ayrılalı yaklaşık bir ay olmuştu. Güzel, yıldızlı bir geceydi,

gökyüzü bulutsuz olduğu gibi, deniz de çarşaf gibiydi ve alize rüzgârı hiç aralıksız esiyordu. Ada, geminin rüzgâr alan tarafında göründü, deniz kıyısı boyunca kurdele gibi uzanan sıra sıra palmiye ağaçları vardı. Kaptan ve ikinci kaptan, Keola'nın kullanmakta olduğu yekenin yanı başında, adaya gece dürbünüyle bakıp adanın adım buldular, ada hakkında konuştular. Anlaşılan, ticaret gemilerinin hiç uğramadığı bir adacıktı bu. Dahası, kaptanın yorumuna göre, bu adacıkta yaşayan hiç kimse yoktu; ama ikinci kaptan öyle düşünmüyordu.

"Bence kılavuz beş para etmez," dedi. "Bir gece Eugénie yelkenlisiyle buradan geçmiştim; tıpkı bu gece gibi bir geceydi; insanlar ellerinde meşalelerle balığa çıkmışlardı ve kumsaldaki ışıklar bir şehrin ışıkları kadar fazlaydı."

"Her ne ise," dedi kaptan, "ayrıca çok sarp, asıl önemlisi de bu; deniz haritasında ada civarına dair herhangi bir tehlike gösterilmemiş; o halde adanın kuytu tarafına sokulmakla yetineceğiz. Yelkenler fora, sana söylüyorum!" diye bağırdı, konuşmalara kulak kesilince yekeyi çevirmeyi unutan Keola'ya.

Bunun üzerine ikinci kaptan da ona küfrederek, Kanakaların[3] dünyada hiçbir işe yaramayacağına yemin etti. Eğer ikinci kaptan armadura çeliğiyle üstüne yürümeye yeltendiyse, gün Keola için kötü geçecek demekti.

3) Kanaka: Hawaii dilinde "adam" anlamına gelir, ancak Haoleler (beyazlar) tarafından "bir Hawaiili, bir yerli" manasında kullanıldığı da olur.

Sonunda kaptan ve ikinci kaptan birlikte üst tarafa çıkıp yattılar ve Keola yalnız başına kaldı. "Bu ada benim için biçilmiş kaftan," diye düşündü. "Eğer burada ticaretle uğraşan yoksa, kaptan adaya hiç inmeyecektir. Kalamake'ye gelince, onun da bu kadar uzağa ulaşabilmesi mümkün değil." Aynı zamanda, yelkenliyi yavaş yavaş adaya doğru yaklaştırıyordu. Bunu sessizce yapmak zorundaydı; çünkü bu beyaz adamların, özellikle de ikinci kaptanın, kötü bir huyu vardı, onlardan asla emin olamazdınız; hepsi de deliksiz uykuya dalmış olur ya da uyumasalar bile uyuyormuş gibi yaparlar ve yelkenlerden biri bile sarsılsa, ayağa fırlayıp ellerine bir halat geçirirerek üstünüze yürürlerdi. İşte bu yüzden, Keola gemiyi ağır ağır yanaştırıyor, hızını dizginlemeye çalışıyordu. Kara artık gemiye iyice yakınlaşmıştı, dalgaların kumsala çarparken çıkardıkları ses giderek yükseliyordu. Bunun üzerine, ikinci kaptan aniden yattığı yerden doğrulup oturdu. "Ne yapıyorsun sen?" diye kükredi. "Gemiyi karaya oturtacaksın!"
İkinci kaptan Keola'nın üzerine atlamaya yeltenirken, Keola da küpeştenin üzerinden atlayıp, kendisini yıldızların ışığıyla aydınlanmış denize bıraktı. Yeniden yüzeye çıktığında, yelkenli doğru rotasında ilerliyordu, yekenin başına ise ikinci kaptan geçmişti şimdi, Keola onun küfrettiğini işitti. Ada kuytusunda kalan deniz dümdüzdü; aynı zamanda sıcaktı da; Keola gemici bıçağını yanına almıştı, bu yüzden köpekbalıklarından da korkusu yoktu. Kıyının Keola'ya çok az bir uzaklıkta kalan kesiminde ağaçlar sona eriyor ve kıyı hattı

orada liman ağzına benzer bir kesintiye uğruyordu. O sırada oluşmakta olan gelgit, Keola'yı kavrayıp kendine doğru çekmeye başladı. Keola bir dakika için akıntıya direnebildi, ama ikinci dakikada ona yakalandı ve on bin yıldızın ışığıyla parıldayan geniş ve sığ suyun üstünde yüzerek adaya doğru sürüklendi. Palmiye ağaçlarının sıralandığı kıyı şeridi bir çember gibi etrafını sarıyordu. Keola şaşkınlık içindeydi, çünkü bu cins bir adadan bahsedildiğini hiç duymamıştı.

Keola'nın burada geçirdiği süre iki dönemden oluştu: Yalnız yaşadığı dönem ve kabileyle birlikte yaşadığı dönem. İlk önce her yeri aramış, ama hiç kimseyi bulamamıştı; tek bulabildiği, küçük bir köyden artakalan evler ve yakılıp sönmüş ateşlerin izleriydi. Ama geride kalan küller soğuktu ve yağmurlarla yıkanmış, rüzgârlarla uçuşup silinmişlerdi; kulübelerden bazıları da çökmüştü. Yaşamayı seçtiği yer, burası oldu; ateş ızgarası ve bir de denizkabuğundan olta yapmıştı; balık tutup pişiriyor ve ağaçlara tırmanarak, suyunu içmek için yeşil hindistancevizleri topluyordu, çünkü adada hiç su yoktu. Keola için günler uzun, geceler korkutucu geçiyordu. Hindistancevizi kabuğundan bir lamba yapmış, olgun fındıkların yağını çıkarmış ve içine liften yapılmış bir fitil daldırmıştı. Akşam olduğunda kulübesinin kapısını kapatıyor, lambasını yakıyor ve uzanıp sabaha kadar tir tir titriyordu. Pek çok kereler, denizin dibinde kalsaydı ve kemikleri diğerlerinin arasına dağılsaydı daha iyi olabileceğine yürekten inandığı olmuştu.

Bütün bu süre boyunca, adanın iç taraflarına fazla sokulmadı, çünkü kulübeler göl kıyısındaydı ve palmiyelerin en iyi yetiştiği yer de burasıydı, ayrıca göl de íyi cins balıklarla doluydu. Keola adanın öbür tarafına da sadece bir kez gitti ve okyanus kıyısını da bir defadan fazla göremedi, o seferinde de korkudan titreyerek kaçıp geri dönmüştü. Çünkü parlak kumları, ortalığa serpilmiş denizkabukları, şiddetli güneşi ve esintisiyle bu kumsalın görüntüsü ona acı veren bir şeyi çağrıştırıyordu. "Orası olamaz," diye düşünmüştü, "yine de öyle çok benziyor ki. Ama nereden bilebilirdim? Gerçi o beyaz adamlar hangi sularda seyrettiklerini bilir gibi görünüyorlardı ama, belki de diğerleri gibi şanslarını denemek zorundaydılar. Kimbilir, belki de o yelkenliyle bir daire etrafında dönüp dolaştık ve ben de şu anda Molokai'ye oldukça yakın bir yerdeyim. Burası da, kayınpederimin dolarlarını topladığı kumsalın ta kendisi." Bu nedenle, daha sonra ihtiyatlı davranarak kıyı bölgesinin dışına çıkmadı.
Kaldığı yerin halkı altı büyük tekneyle geri geldiğinde, bu olayın üzerinden yaklaşık bir ay geçmişti. Bunlar güzel bir insan ırkındandılar. Hawaii dilinden çok farkh bir dilde konuşuyorlardı, ama Hawaii dilindeki sözcüklerle aynı olan o kadar çok sözcük kullanıyorlardı ki ne dediklerini anlamak zor olmuyordu. Üstelik erkekler son derece nazik, kadınlar son derece yardımseverdi. Keola'yı aralarına kabul ettiler ve ona bir ev kurup, bir de eş verdiler. Onu en çok şaşırtan ise, asla genç adamlarla birlikte çalışmaya gönderilmemesiydi.

Keola'nın yaşamı bundan böyle üç döneme ayrıldı. Önce çok mutsuz olduğu bir dönem geçirdi, sonra mutlu mesut yaşadığı bir dönemi oldu. Ve en sonunda, dört okyanusun en dehşete düşmüş adamı olduğu üçüncü bir döneme girdi.

İlk döneminin sebebi, karısı olarak kabul etmek zorunda kaldığı kızdı. Ada konusunda şüpheliydi; konuşulan dil konusunda da şüpheli sayılırdı, çünkü büyücüyle birlikte kilimin üstünde oraya geldiğinde gördüğü insanların konuşmalarını çok az duyabilmişti. Ama karısı hakkında yanılmış olması mümkün değildi, çünkü o, ormanda çığlık atarak ondan kaçan kızın ta kendisiydi. Demek onca yolu boşuna kat etmişti, Molokai'de kalmış olsaydı da bir şey fark etmiş olmayacaktı; evini, karısını ve tüm dostlarını terk ederken, düşmanından kaçmaktan başka hiçbir amacı yoktu; ve gele gele o büyücünün uğrak yerine, görünmez olarak dolaştığı o yere gelmişti. Adanın göl kesimine mümkün olduğunca yakın kalmaya çalıştığı günler, işte bu döneme rastlıyordu. Kulübesinin çatısı altındaki korunağından öteye gitmeye cesaret edemiyordu.

İkinci dönemin sebebi, karısından ve belli başlı ada sakinlerinden duyduğu konuşmalardı. Kendisi başkalarına fazla bir şey anlatmıyordu; yeni dostlarından asla çok emin olamamıştı, çünkü güvenilir olamayacak kadar uygar oldukları yargısına varmıştı. Kayınpederini daha iyi tanımaya başladığından beri, adımlarını daha dikkatli atar olmuştu. Bu yüzden onlara, adı ve soyu, Sekiz Ada'dan geldiği, bu adaların ne güzel adalar oldu-

ğu, Kral'ın Honolulu'daki sarayı, Kral'ın ve misyonerlerin belli başlı dostlarından biri olduğu dışında, kendisi hakkında hiçbir şey söylemedi. Ama bir sürü soru sordu ve çok şey öğrendi. Bulunduğu ada Sesler Adacığı olarak anılıyordu; ada kabileye aitti, ama onlar daha güneyde ve yelkenliyle üç saatlik mesafede bulunan bir başka adaya evlerini kurmuşlardı. Orada yaşıyorlardı ve asıl evleri de oradaydı. Orası zengin bir adaydı, yumurtalar, tavuklar ve domuzlar vardı, rom ve tütün ticareti yapan gemiler oraya da uğrardı. Yelkenlinin, Keola firar ettikten sonra gittiği yer de orası olmuştu; ikinci kaptan da, onun gibi budalanın teki olan bir beyaz adama layık biçimde, orada ölmüştü. Anlaşılan o ki, gemi geldiğinde o adada hastalıklı mevsimin başlarıydı. Bu mevsimde gölün bahkları zehirli olur ve bu bahklardan yiyen herkes şişip ölürdü. İkinci kaptana bundan bahsedilmişti; teknelerin hazırlandığını da görmüştü, çünkü bu mevsimde halk adayı terk eder ve yelkenlilerle Sesler Adacığı'na giderdi. Ama o, budalanın teki olan bir beyaz adamdı, kendininkilerden başka hiçbir hikâyeye inanmazdı; o balıklardan birini yakalayıp pişirmiş ve yemiş, sonra da şişip ölmüştü: Ki bu Keola için iyi bir haberdi. Sesler Adacığı'na gelince, yılın büyük bir bölümünde ıpıssız kalırdı; sadece arada bir kopra için gelen bir geminin tayfaları uğrar, ana adada balıkların zehirli olduğu zaman ise kabile topluca burada yaşardı. Ada ismini bir mucizeden almıştı. Çünkü öyle anlaşılıyordu ki, adanın denize yakın olan bölümü, gözle görülmeyen

şeytanlarla kuşatılmıştı. Gece gündüz, bunların birbirleriyle garip dillerde konuştukları işitiliyordu; gece gündüz, kumsalda küçük ateşler parlıyor ve yok oluyordu; ve bütün bu olanlara neyin yol açtığına hiç kimse akıl erdirememişti. Keola onlara, sürekli yaşadıkları kendi adalarında da aynı şeyin olup olmadığını sordu, hayır dediler, orada olmuyordu; ne orada ne de civar denizlerde yer alan yüzlerce adadan herhangi bir diğerinde böyle bir şey olduğu vardı; sadece Sesler Adacığı'na özgü bir durumdu bu. Bu ateş ve seslerin her zaman için deniz kıyısında ve ormanın denize yakın eteklerinde görüldüğünü ve duyulduğunu da söylediler ona: İnsan göl civarında iki bin sene boyunca –eğer o kadar uzun yaşanabilseydi– hiçbir şekilde belaya bulaşmadan yaşamını sürdürebilirdi. Hatta deniz kıyısında bile, kendilerine ilişilmediği sürece şeytanlar kimseye zarar vermiyorlardı. Sadece bir keresinde bir reis seslerden birine mızrak atmış ve aynı gece bir hindistancevizi ağacından düşmüş ve öldürülmüştü. Keola kendi kendine bir hayli düşündü. Kabileyle ana adaya döndüğünde her şeyin düzeleceğini, zaten bulunduğu yerde de, göl kesiminde kaldığı sürece güvende olduğunu anladı; bununla beraber, eğer yapabilirse, durumu daha da iyileştirecek bir şey gelmişti aklına. Büyük reise, bir zamanlar aynı biçimde şeytanların musallat olduğu bir adada bulunduğunu ve ada halkının bu derde deva olan bir yol bulmuş olduğunu söyledi. "Orada, çalılıklar arasında yetişen bir ağaç vardı," dedi, "ve anlaşılan o ki, şeytanlar bu ağacın yap-

raklarını almak için geliyorlardı. Bunun üzerine adacıkta yaşayan insanlar o türden ağaçları rastladıkları yerde kesip yok ettiler. Şeytanlar da bir daha asla oraya gelmediler." Sözünü ettiği ağacın ne türden bir ağaç olduğunu sordular ve Keola onlara Kalamake'nin yapraklarını yaktığı ağacı gösterdi. Bunu inanılması zor buldular, ama yine de içlerine bir kurt düşmüştü. Yaşlılar, meclislerinde geceler boyunca bunu tartıştılar; ama bu fikir –cesur bir adam olmasına rağmen– büyük reisi korkutuyordu. Büyük reis, seslere mızrak attıktan sonra öldürülen reisi onlara her gün hatırlatıyor ve bu düşünceyle birlikte de hepsi yeniden tereddüte düşüyordu.

Ağaçların kesimini henüz bitirmemiş olmasına rağmen, Keola yine de yeterince memnundu, çevresiyle ilgilenmeye ve yaşamdan zevk almaya başlamıştı. Hepsinden de önemlisi, karısına daha iyi davranıyordu artık. Öyle ki, kız onu büyük bir aşkla sevmeye başlamıştı. Bir gün Keola kulübeye geldiğinde, onun yere uzanmış ağıt yaktığını gördü.

"Neden," dedi Keola, "durup dururken ne oldu sana?"

Hiçbir şey olmadığını söyledi kız.

Aynı gece Keola'yı uyandırdı. Lambanın alevi çok kısıktı, ama Keola onun kederli olduğunu yüzünden anlamıştı.

"Keola," dedi, "kulağını ağzıma yaklaştır ki fısıldayabileyim, çünkü bizi hiç kimsenin duymaması lazım. Tekneler hazır olmaya başlamadan iki gün önce, adacığın deniz kıyısına git ve çalılıklardan birinin içine yat. Sen ve ben, nereye yatacağını

önceden seçecek ve oraya yiyecek saklayacağız. Ben her gece yakınlarda bir yere gelip şarkı söyleyeceğim. Olur da bir gece benim sesimi duymazsan, adadan tamamen çekip gitmiş olduğumuzu anlarsın, o zaman hiç korkmadan tekrar ortaya çıkabilirsin demektir."

Keola'nın içinde, adeta ruhu öldü. "Bu da ne demek oluyor?" diye bağırdı. "Ben burada şeytanların arasında yaşayamam. Bu adacıkta bırakılmaya hiç niyetim yok. Burdan ayrılacağım günü iple çekiyorum."

"Buradan asla canlı olarak ayrılamazsın, benim zavallı Keolam," dedi kız. "Çünkü doğrusunu söylemek gerekirse, benim halkım insan yer, ama bunu bir sır olarak saklar. Burdan ayrılmadan önce seni öldürecek olmalarının sebebi de işte budur. Bizim adamıza gemiler gelir, Donat-Kimaran[4] gelir ve Fransızlar adına konuşur. Verandalı bir evi olan beyaz bir tüccar vardır orada, bir de kateşist[5]. Ah, bilsen ne güzel bir yerdir orası! Tüccarın un dolu fıçıları vardır. Bir defasında da bir Fransız savaş gemisi göle gelmiş ve herkese şarap ve bisküvi dağıtmıştı. Ah, benim zavallı Keolam, keşke seni oraya götürebilseydim, çünkü sana duyduğum aşk çok büyük ve orası, Papeete'den sonra, denizler üstündeki en güzel yerdir."

İşte şimdi, Keola dört okyanusun en dehşete düşmüş adamıydı. Güney adalarındaki insan-yi-

4) Donat-Kimaran: Stevenson'ın Paumotu adalarında ya da Tehlikeli Adalar Denizi'nde tanıştığı düşük rütbeli bir devlet memurunun adı.
5) Kateşist: Şoru ve cevap yöntemiyle din eğitimi veren öğretmen [Ç.N.].

yicilerden bahsedildiğini duymuştu ve her zaman için korkulu rüyası olmuştu bu onun. İşte şimdi tehlike kendi kapısını çalıyordu. Üstelik seyahat edenlerden bu yamyamların adetlerini de dinlemişti ve bir insanı yemeyi akıllarına koyduklarında, en çok sevdiği bebeğini bağrına basan bir anne gibi, onu kuşsütüyle besleyip üstüne titrediklerini biliyordu. Kendi durumunun da aynı olduğunu fark etti; demek ki bu yüzden barındırılmış, beslenmiş, evlendirilmiş ve işe koşulmamıştı. Ve bu yüzden, yaşlılar ve reisler ona ağırlığı olan bir kişiymiş gibi davranmışlardı. Bunun üzerine yatağına yattı ve kaderine küstü, derisi kemiklerinin üstünde pörsümeye başladı.

Ertesi gün kabile halkı her zamanki gibi son derece uygar davranıyordu. Çok zarif konuşuyorlar, çok güzel şiirler okuyorlar ve sofra sohbetlerinde, bir misyoneri bile gülmekten öldürecek şakalar yapıyorlardı. Ama onların bu iyi yönleri, artık Keola'nın pek de umrunda değildi; onlara bakınca tek gördüğü, ağızlarında parlayan beyaz dişlerdi ve bu görüntü midesini ağzına getiriyordu. Yemek sona erdiğinde kalkıp gidiyor ve çalıların içine ölü bir adam gibi yatıyordu. Ertesi gün de aynı şey olunca, karısı onu takip ederek yanına geldi.

"Keola," dedi, "eğer yemek yemezsen, şunu bilmiş ol ki, yarın öldürülüp pişirileceksin. Yaşlı reislerden bazıları şimdiden homurdanmaya başladı. Hastalandığını ve böyle giderse kilo kaybedeceğini düşünüyorlar."

"Hangi yoldan öleceğim umrumda bile değil," dedi Keola. "Şeytanla derin denizlerin arasında

kaldım. Eninde sonunda öleceğime göre, bırak da en çabuk yoldan öleyim; ve madem ki en iyi ihtimalle yenilerek öleceğim, insanlara yem olmaktansa, cinlere perilere yem olmayı tercih ederim. Elveda," dedi ve karısını orada bırakıp, adanın denize yakın olan bölümüne doğru yürüdü. Kumsal kızgın güneşin altında ıpıssızdı; kumdaki ayak izlerinden başka, birilerinin varlığını gösteren hiçbir iz yoktu. Keola yürüdükçe, dört bir yanında sesler konuşuyor ve fısıldaşıyor, küçük ateşler birdenbire parlıyor ve yanıp tükeniyordu. Orada dünyanın tüm dilleri konuşuluyordu; Fransızca, Hollandaca, Rusça, Seylanca, Çince. Keola'nın kulağına bir şeyler fısıldayanlar arasında, büyücülükten anlayan milletlerin hepsinden birileri vardı. Kumsal bayram yeri gibi kalabalıktı, ama ortalıkta hiç kimse görünmüyordu. Keola yürürken, yolunun üstündeki denizkabuklarının gözden kaybolduğunu fark ediyordu, ama onları toplayan hiç kimse yoktu görünürde. Sanırım böyle bir topluluk içinde yalnız başına kalmaktan şeytan bile korkardı; ama Keola korkuyu aşmış, ölümüne susamıştı. Parlayan ateşlerin üzerine bir boğa gibi atılıyordu; cisimsiz sesler öteye beriye sesleniyor, görünmez eller alevlerin üzerine kum döküyor ve Keola onlara ulaşamadan, kumsaldan çekip gidiyorlardı. "Belli ki Kalamake burada değil," diye düşündü, "yoksa çoktan öldürülmüş olmam gerekirdi." Sonra ormanla kumsalı ayıran sınıra çöküp oturdu, çünkü yorulmuştu. Çenesini ellerinin üzerine koydu. Kumsaldaki hareket gözlerinin önünde devam ediyordu; kum-

şal seslerle çağlıyor, ateşler parlıyor ve sönüyor, denizkabukları kayboluyor ve göz açıp kapayıncaya kadar yenileniyordu. "Daha önce buraya tenha bir günde gelmişim demek ki," diye düşündü. "Çünkü o gün hiç de bugünkü gibi değildi burası." Bu milyonlarca ve milyonlarca doların, kumsaldan onları toplayan ve havada kartallardan bile daha yüksekten ve daha hızlı uçan bu yüzlerce ve yüzlerce insanın düşüncesi beynini uyuşturmuştu. "Darphanelerden bahsedenler, paraların orada yapıldığını söylerken," diyordu, "dalga geçiyorlardı herhalde benimle! Oysa şu çok açık ki, dünyadaki her yeni para bu kumlardan toplanıyor! Ama gelecek defa onlara kanmayacağım." Ve sonunda, uyku nasıl ya da ne zaman bastırdı hatırlamıyordu ama, Keola uykuya daldı ve adayı da, tüm dertlerini de unuttu.

Ertesi gün erkenden, güneş daha doğmadan, gürültülü bir kargaşa onu uykusundan uyandırdı. Korkuyla uyanmıştı, çünkü uyuklarken kabileye yakalandığını sanmıştı; ama öyle bir şey olduğu yoktu. Sadece, önündeki kumsalda sahipsiz sesler birbirine seslenerek bağrışıyordu ve sanki hepsi de onun yanından savrularak geçip, ada sahiline doğru gidiyordu.

"Neler oluyor acaba?" diye düşündü Keola; olağandışı bir şeyler olduğundan emindi. Çünkü ne ateşler yakılıyor ne de denizkabukları toplanıyordu, ama sahipsiz sesler avaz avaz bağırarak kumsalı süratle arşınlıyor ve uzaklaşıp yok olan seslerin arkasından başkaları geliyordu. Ses tonlarından anlaşıldığı kadarıyla bu büyücüler kız-

gın olmalıydılar. "Onları kızdıran ben değilim," diye düşündü Keola, "çünkü yakınımdan geçip gidiyorlar." Hızla koşan av köpekleri gibiydiler; yarışan atlar ya da bir yangına akın eden şehir sakinleri gibi. Herkes birbiri peşi sıra izdihama katılıyordu: Keola işte şimdi anlamıştı; ve ne yaptığını da, bunu neden yaptığını da bilmeden, hey, bakın! İşte orada, seslerle birlikte o da koşuyordu. Derken, ada burunlarından birini döndüğünde, ikinci bir burnun manzarasıyla karşılaştı; ve işte orada, bir orman oluşturacak kadar fazla sayıda büyücü ağacının yetiştiği yeri hatırladı. Bu burundan, çığlık çığlığa bağıran insanların akla durgunluk veren gürültüsü yükseliyordu; ve birlikte koştuğu seslerin de akın ettikleri yönü bu tarafa doğru değiştirdiklerini duyduğu konuşmalardan anlamıştı. Biraz daha yaklaştıklarında, çığlıklara bir sürü balta sesi karışmaya başladı. Bunun üzerine Keola neler olduğunu en nihayet anlayabildi: Büyük reis, kabile erkeklerinin ağaçları kesmeye başlamasına razı olmuş ve haber adadaki büyücüler arasında kulaktan kulağa yayılmıştı. İşte şimdi tüm bu büyücüler, ağaçlarını savunmak için bir araya toplanıyorlardı. Garip bir şeylerin arzusuna kapıldı. Seslerle birlikte hızla koşmaya başladı, kumsalın sonuna, orman eteklerine geldi ve şaşkınlık içinde donakaldı. Ağaçlardan biri yere devrilmiş, diğerleri ise yarı yarıya yontulmuştu. Kabile toplu halde oradaydı. Sırt sırta duruyorlardı. Etrafta vücutlar yatıyor, ayaklarından kan fışkırıyordu. Bütün yüzlerde korkunun rengi vardı; bir sansarın haykırışı ka-

dar tiz çıkan sesleri göğe yükseliyordu. Yalnız başına ve elinde tahta bir kılıç olan, atlaya zıplaya karşısındaki boşlukla savaşan bir çocuk gördünüz mü hiç? İşte insan-yiyiciler de aynı haldeydiler. Sırt sırta verip birbirlerine sokulmuşlardı, baltalarını havaya kaldırıp vuruyor ve vururken çığlık atıyorlardı, ama şu işe bakın! Onlarla çarpışan kimse yoktu ortada! Sadece arada bir, hiçbir el tarafından tutulmayan bir baltanın kendi kendine kalkıp onlara doğru sallandığını görüyordu Keola; ve zaman zaman, kabileden biri böyle bir baltanın önünde yere düşüyor, ortadan ikiye ayrılıyor ya da paramparça olup dağılıyor ve uluyarak anında can veriyordu.
Keola bir süre için, bu akıl almaz hercümerce sanki bir rüya görüyormuşcasına baktı. Sonra birden, bütün bu olanlara şahit olduğu için, ölüm kadar keskin bir korkuya kapıldı. Hemen hemen aynı anda, klanın büyük reisi, Keola'nın orada dikildiğini fark etti ve eliyle işaret ederek, adıyla seslendi ona; böylece bütün kabile onu görmüş oldu ve hepsinin gözleri parladı, dişleri takırdadı.
"Burada çok fazla kaldım," diye düşündü Keola; ve nereye gideceğini düşünmeden, ormandan çıkıp kumsal boyunca koşmaya başladı.
"Keola!" dedi, boş kumsalın Keola'ya yakın bir yerinden gelen ses.
"Lehua! Sen misin?" diye soluk soluğa bağırdı Keola ve onu görmek için boşu boşuna bakındı; gözlerine inanacak olursa, yapayalnızdı.
"Daha önce yanından geçerken gördüm seni," diye cevapladı ses. "Ama nasılsa beni duyamaz-

dın. Haydi çabuk, yaprakları ve otları al da kaçalım buradan."
"Yanında kilim mi var?" diye sordu Keola.
"Buradayım, yanı başında," dedi Lehua ve Keola onun kendisini kucakladığını hissetti. "Çabuk! Babam geri dönmeden, yapraklarla otları getir!"
Bunun üzerine Keola canını dişine takarak koştu ve büyücü yakıtını bulup getirdi; dönüşte yolunu bulmasına Lehua yardım etti ve ayaklarını kilimin üzerine yerleştirip ateşi yaktı. Ateşin yandığı süre boyunca, ormandan yükselen savaş sesleri duyuldu; büyücülerle yamyamlar kıran kırana çarpışıyorlardı; büyücüler, yani görünmez olanları, dağdaki boğalar gibi yüksek sesle kükrüyorlardı, kabile insanları ise, dehşete düşmüş ruhlarının vahşeti içinde, tiz seslerle karşılık veriyorlardı. Ve ateşin yandığı süre boyunca, Keola oracıkta dikilerek sesleri dinledi ve titredi; Lehua'nın görünmez ellerinin, yaprakları ateşin üzerine nasıl döktüğünü seyretti. Onları çok hızlı döküyordu Lehua ve alev gittikçe büyüyerek, Keola'nın baldırlarını kavuruyordu. Lehua daha da hızlandı ve ateşe üflemeye başladı. Son yaprak da yutulduğunda alev söndü ve bunu sarsıntı izledi. Ve Keola ile Lehua kendilerini evdeki odanın içinde buldular.
Keola en nihayet karısını görebildiği için son derece mutluydu. Molokai'deki evine geri döndüğüne de çok sevinmişti. Bir kase poi[6] ahp otur-

6) Poi: Pasifik adalarında ve diğer tropik bölgelerde yetişen bir cins bitki kökünün pişirilmesi, dövülmesi, ıslatılarak mayalandırılması yoluyla elde edilen bir Hawaii yemeği [Ç.N.].

du – çünkü gemilerde poi yapılmıyordu ve Sesler Adacığı'nda da hiç poi yoktu. Yamyamların elinden tamamen kurtulduğu için, sevinçten içi içine sığmıyordu. Ama çok da kesin olmayan bir mesele daha vardı, Keola ve Lehua bütün gece bunu konuştular ve endişelendiler. Kalamake'yi adacıkta bırakmışlardı; eğer tanrı yardım eder de, orada kalabilirse, her şey yolunda demekti; ama eğer kaçıp Molokai'ye dönecek olursa, döndüğü gün kızı ve damadı için berbat bir gün olacaktı. Şişip büyüme yeteneğini de düşünüp, bu kadar büyük bir mesafeyi denizin içinde yürüyerek aşıp aşamayacağını konuştular. Ama Keola o adanın yerini, yani basık ya da Tehlikeli Adalar Denizi'nde olduğunu biliyordu artık; atlasta yerini bulup, aradaki uzaklığa harita üzerinde baktılar. Anlayabildikleri kadarıyla, yaşlı bir adam tarafından yürünemeyecek kadar uzun bir yol gibi görünüyordu. Yine de, Kalamake gibi bir büyücüyü fazla yabana atmamakta yarar vardı. En sonunda, beyaz bir misyonere danışmaya karar verdiler. Keola, adaya yolu düşen ilk misyonere her şeyi anlattı. Misyoner, basık adada ikinci bir eş aldığı için Keola'ya çıkıştı, ama anlattıklarının geri kalan kısmından hiçbir anlam çıkaramadığına yemin etti. "Ancak," dedi, "eğer babanızın bu parayı haram yollardan kazandığını düşünüyorsanız, paranın bir bölümünü cüzamlılara, bir bölümünü de misyoner fonuna bağışlamanızı tavsiye ederim size. Bu olağanüstü biçimde deli saçması hikâyenize gelince, onu kendinize saklamak yapabileceğiniz en doğru hareket olur." Ama yine de, anla-

yabildiği kadarıyla Kalamake ve Keola'nın kalpazanlık yaptığı ve onları izlemeye almakla hiçbir şey kaybetmiş olmayacakları konusunda, Honolulu polisini uyardı.
Keola ve Lehua, onun tavsiyesine uyarak, cüzamlılara ve fona bir sürü para bağışladılar. Ve şüphesiz, tavsiye işe yaramış olmalı ki, o günden bu yana, Kalamake'den bir daha hiç haber alınamadı. Ama ağaçlar yüzünden çıkan savaşta öldürülmüş müydü, yoksa hâlâ Sesler Adacığı'nda sabırsızlanarak boşu boşuna bekliyor muydu? Bunu kim bilebilirdi ki?

Şişenin Cini

Hawaii Adası'nda yaşayan bir adam vardı, ben onu Keawe diye adlandıracağım; çünkü işin aslı şu ki, o hâlâ yaşıyor ve adının gizli tutulması gerekiyor; ama doğum yeri, Büyük Keawe'nin kemiklerinin bir mağaraya gizlendiği Honaunau'dan uzakta değildi. Bu adam yoksul, cesur ve beceriliydi; okul bitirmiş biri gibi okuyup yazabiliyordu; aynı zamanda birinci sınıf bir denizciydi, bir süre ada vapurlarıyla denizlerde dolaşmış ve Hamakua kıyılarında bir balina teknesinin dümencisi olmuştu. En sonunda aklına koskoca dünyayı ve yabancı şehirleri görme fikri esmiş ve Keawe, San Francisco'ya giden bir gemide işe başlamıştı.
Güzel bir kasabadır bu, güzel bir de limanı vardır ve çok fazla sayıda zengin insan yaşar burada. Hepsinden de önemlisi, saraylarla kaplı bir tepe-

si vardır. Keawe bir gün, cebi parayla dolu, bu tepede yürüyüşe çıkmış, yolun iki tarafındaki muazzam evleri büyük bir hazla seyrederek dolaşıyordu. "Ne kadar da güzel evler bunlar!" diye düşünüyordu, "Yarınları için hiç endişe duymadan, yaşamlarını bu evlerde sürdüren insanlar nasıl da mutludur kimbilir!" Diğer bazı evlerden daha küçük olan, ama bir biblo gibi pırıl pırıl ve süslü görünen bir evin hizasına geldiğinde aklında bu düşünce vardı; evin merdivenleri gümüş gibi ışıldıyordu, bahçenin kenarları çiçekten çelenkler gibi tomurcuklanmıştı ve pencereler elmas gibi parlaktı. Keawe durdu ve tüm bu gördüklerinin mükemmelliğine hayranlıkla baktı. Durunca, bir pencereden ona doğru bakan bir adamı fark etti, pencere o kadar saydamdı ki, sığ bir havuzun içindeki balık nasıl görülürse, Keawe de adamı öyle görebiliyordu. Adam yaşlıcaydı, kel bir kafası ve siyah bir sakalı vardı; yüzü keder yüklüydü ve acı acı iç çekiyordu. Asıl ilginç olanı, Keawe pencereden içeri, adama baktığında, adam da dışarıya, Keawe'ye bakmış, ikisi de birbirine gıpta etmişti.

Birdenbire, adam gülümseyerek başını salladı, Keawe'ye içeri gelmesini işaret etti ve onu evin kapısında karşıladı.

"Bu güzel ev bana ait," dedi adam ve acı acı içini çekti. "Odaları görmek istemez misin?"

Böylece Keawe'ye kilerden çatıya kadar her yeri gezdirdi, evde türünün en mükemmeli olmayan hiçbir şey yoktu, Keawe hayretler içinde kalmıştı.

"Gerçekten de," dedi Keawe, "çok güzel bir ev bu; buna benzer bir evde yaşasaydım, bütün gün gülüyor olurdum. Ama siz, nasıl oluyor da iç çekip duruyorsunuz?"
"Sizin de her bakımdan buna benzeyen bir eve," dedi adam, "hatta dilerseniz daha da güzeline sahip olmamanız için hiçbir sebep yok. Biraz paranız vardır sanırım?"
"Elli dolarım var," dedi Keawe; "ama böyle bir ev elli dolardan daha fazla eder."
Adam kafasında bir hesap yaptı. "Daha fazla paranızın olmamasına üzüldüm," dedi, "çünkü bu ileride başınıza dert açabilir; ama elli dolara sizin olacak."
"Ev mi?" diye sordu Keawe.
"Hayır, ev değil," diye cevapladı adam; "Şişe. Çünkü, şunu söylemek zorundayım ki, size son derece zengin ve talihli gibi görünüyor olabilirim ama, tüm servetim, bu evin kendisi ve bahçesi, yarım litreden daha büyük olmayan bir şişenin içinden çıktı. İşte burada."
Kilitli bir dolabı açtı ve içinden yuvarlak göbekli, uzun boğazlı bir şişe çıkarttı. Şişenin camı süt gibi beyazdı, dokusunda değişken gökkuşağı renkleri vardı. İçinde belli belirsiz bir şey hareket ediyordu. Bir gölge ve bir ateş gibi.
"Şişe işte bu," dedi adam; Keawe gülünce de, "Yoksa bana inanmıyor musunuz?" diye ekledi. "Kendiniz deneyin o halde. Bakalım kırabilecek misiniz?"
Bunun üzerine Keawe, yorgun düşene kadar şişeyi kaldırıp kaldırıp yere fırlattı; ama şişe oyun-

cak bir top gibi döşemenin üzerinde zıplayıp duruyor ve hiç zedelenmiyordu.

"Bu çok garip," dedi Keawe. "Çünkü bu şişe, görünüşüyle olduğu kadar dokununca da, camdan yapılmışa benziyor."

"Zaten öyle," diye cevapladı adam, her zamankinden daha da ağır bir iç çekerek; "ama bu şişenin camı, cehennemin alevlerinde kıvamlandırılmış. İçinde bir cin yaşıyor ve orda hareket ettiğini gördüğümüz şey onun gölgesidir; ya da ben öyle sanıyorum. Bu şişeyi kim satın alırsa, cin onun emrine girer; arzuladığı her şey –aşk, şöhret, para, bu eve benzer evler, ah, ya da bu şehre benzer bir şehir– adını ağzına aldığı anda hepsi de onun olur. Bu şişeye Napolyon sahip oldu ve onun sayesinde dünyanın kralı olacak kadar büyüdü; ama sonunda onu sattı ve bozguna uğradı. Bu şişeye Kaptan Cook sahip oldu ve bu sayede pek çok adanın yolunu buldu; ama o da, şişeyi sattı ve Hawaii'de katledildi. Çünkü şişe satılır satılmaz, güç de, korunma da yok olur; kişi sahip olduğuyla yetinmediği sürece, başına kötü şeyler gelecektir."

"Ama bütün bunlara rağmen, siz de onu satmaktan söz ediyorsunuz?" dedi Keawe.

"Dilediğim her şeye sahibim ve giderek yaşlanıyorum," diye yanıtladı adam. "Cinin yapamadığı tek bir şey var – ömrü uzatamaz; ayrıca, bu şişenin bir de sakıncası var ki, bunu senden saklamak haksızlık olur; çünkü sahibi onu satmadan ölecek olursa, sonsuza dek cehennemde yanmak zorunda kalır."

"Öyle ya, bu bir kusur değil tabii ki, sadece sakınca," diye bağırdı Keawe. "Ben bu işe bulaşmak

istemem. Tanrı'ya şükür, bir evim olmadan da idare edebilirim; ama birlikte yaşamaya zerre kadar tahammül edemeyeceğim bir şey var ki, o da lanetlenmiş olmaktır."

"Sevgili dostum, hiçbir şeyi çabucak kestirip atmamalısın," diye karşılık verdi adam. "Yapman gereken tek şey, cinin gücünü ölçülü bir biçimde kullanmak ve sonra da onu, benim sana sattığım gibi, bir başkasına satıp, hayatını zenginlik içinde sona erdirmek."

"Pekâlâ, iki gözlemim var," dedi Keawe. "Aşık olmuş bir kız gibi sürekli içini çekip duruyorsun, birincisi bu; öbürüne gelince, şişeyi çok ucuza satıyorsun."

"Neden iç çektiğimi sana çoktan söyledim," dedi adam. "Sağlığımın bozulmakta olduğundan korktuğum için; ve demin senin de söylediğin gibi, ölüp şeytana gitmek herkes için acı bir şeydir. Neden bu kadar ucuza sattığıma gelince, şişenin tuhaf bir özelliği olduğunu sana açıklamam gerekiyor. Uzun zaman önce, şeytan bu şişeyi dünyaya ilk getirdiğinde, abartılı biçimde yüksek bir fiyatı vardı. İlk olarak Papaz John'a[1], milyonlarca dolar karşılığında satılmıştı. Ancak zararına satılmadığı sürece, şişenin bir başkasına satılması mümkün olmaz. Eğer onu satın alırken ödediğin fiyat karşılığında satacak olursan, yuvasına dönen bir güvercin gibi tekrar sana geri gelecektir. İşte bu yüzden fiyatı, aradan geçen yüzyıllar

1) Papaz John: (Asya ya da Afrika'da bulunduğuna inanılan) krallığının adı şahane hikâyelerle birlikte anılan efsanevi bir Hıristiyan kralı ve ortaçağ papazı.

içinde giderek düşmüş ve şişe dikkate değer biçimde ucuzlamıştır artık. Ben de onu bu tepe üzerindeki yaşlı komşularımdan birinden satın almıştım ve ödediğim para sadece doksan dolardı. Onu satarken isteyebileceğim fiyat, seksen dokuz dolar ve doksan dokuz sente kadar yükselebilir, ama bir peni daha fazla olamaz; aksi takdirde, bu şey bana geri dönmek zorundadır. Dinle, bu konuyla ilgili olarak can sıkıcı iki durum vardır. Birincisi, böylesine olağanüstü bir şişe için seksen dolar gibi tuhaf bir fiyat teklif ettiğinde, insanlar senin alay ettiğini zannederler. İkincisine gelince, –ama bunun hiç acelesi yok– ve benim de bu konuya girmeme gerek yok. Sadece şunu unutma ki, şişeyi satarken alacağın para madeni para olmalıdır."

"Bütün bunların doğru olduğunu nereden bileceğim?" diye sordu Keawe.

"Bir kısmını hemen deneyebilirsin," diye yanıtladı adam. "Bana elli dolar ver, şişeyi al ve elli dolarının cebine geri dönmesini dile. Eğer bu olmazsa, şerefim üstüne yemin ederim ki, satıştan vazgeçecek ve paranı iade edeceğim."

"Beni kandırıyor olmayasın?" dedi Keawe.

Adam büyük bir yemin ederek taahhütte bulundu.

"Pekâlâ, bu riske gireceğim," dedi Keawe, "çünkü bu kadarından hiçbir zarar gelmez." Parayı adama ödedi, adam da ona şişeyi uzattı.

"Şişenin cini," dedi Keawe, "elli dolarımı geri istiyorum." Daha lafını tamamlayamadan cebi eskisi kadar ağırlaşmıştı bile.

"Bunun harika bir şişe olduğuna şüphe yok," dedi Keawe.

"İşte şimdi günaydın sana, sevgili dostum, şeytan benim yerime seninle olsun artık!" dedi adam.
"Dur bakalım," dedi Keawe, "Bu kadar eğlence bana yeter. İşte, şişeni geri al."
"Benim ödediğimden daha az para ödeyerek satın aldın onu," diye yanıtladı adam, ellerini ovuşturarak. "O artık sana ait; bana gelince, beni ilgilendiren tek şey, senin arkanı dönüp gittiğini görmek." Bunu söylerken, Çinli uşağını çağırmak için zili çalmıştı. Keawe'ye çıkış yolu gösterildi.
Şimdi, kolunun altındaki şişeyle birlikte kendini sokakta bulduğunda, Keawe düşünmeye başlamıştı. "Bu şişe hakkındaki her şey doğruysa, kârlı bir alışveriş yapmış olabilirim," diye düşünüyordu. "Ama belki de adam sadece benimle dalga geçiyordu." İlk işi, parasını saymak oldu; toplam tamı tamına tutuyordu – kırk dokuz Amerikan doları ve bir Şili parası. "İşin bu kısmı doğru gibi görünüyor," dedi Keawe. "Şimdi başka bir yönünü deneyeceğim."
Şehrin bu bölümündeki sokaklar, bir geminin güvertesi kadar temizdi. Öğlen vakti olmasına rağmen, yoldan geçen hiç kimse yoktu. Keawe şişeyi su oluğuna yerleştirdi ve yürüyerek yanından uzaklaştı. İki kere arkasını dönüp baktığında, süt beyazı, yuvarlak göbekli şişe bıraktığı yerde duruyordu. Üçüncü bir kez dönüp baktıktan sonra tam köşeyi dönecekti ki, daha dönemeden bir şey dirseğine vurdu. Bakın şu işe! Onu dürtükleyen şişenin uzun boğazıydı; yuvarlak göbeğine gelince, o da gemici ceketinin cebine girip yerleşmişti.
"Anlaşılan bu da doğru," dedi Keawe.

Bundan sonra yaptığı ilk şey, bir dükkândan tirbuşon alıp, tek başına tarlalardaki ücra bir yere gitmek oldu. Orada şişenin mantarını çıkartmaya uğraştı, ama tirbuşonu ne zaman içeri soksa, tekrar geri çıkıyor ve mantar eskisi gibi, bütün halinde duruyordu.

"Bu yeni bir mantar cinsi olsa gerek," dedi Keawe ve birdenbire titremeye ve terlemeye başladı, çünkü şişeden çok korkuyordu.

Liman tarafına geri dönerken, yolunun üzerinde bir dükkân gördü. Dükkândaki adam, vahşi adalardan gelen denizkabukları ve çubuklar, eski pagan tanrı heykelleri, eski madeni paralar, Çin ve Japonya resimleri ve denizcilerin gemici sandıklarının içinde getirdikleri her türden eşyayı satıyordu. Bu arada Keawe'nin aklına bir şey geldi. Dükkândan içeri girdi ve şişeye karşılık yüz dolar istedi. Dükkân sahibi önce ona gülerek beş dolar teklif etti; ama gerçekten de tuhaf bir şişeydi bu – şimdiye kadar hiçbir insanın atölyesinde camın böylesi üretilmemişti, renkler süt beyazının altında öyle güzel parlıyor, orta yerindeki gölge öyle garip bir biçimde kıpraşıyordu ki; dükkân sahibi bir süre kendi istediğini kabul ettirmeye çalıştıktan sonra, Keawe'ye mal için altmış gümüş dolar verdi ve onu vitrinin tam ortasındaki rafın üzerine yerleştirdi.

"Şimdi," dedi Keawe, "elliye aldığımı altmışa satmış oldum – ya da daha doğrusu, elliden biraz daha az ödemiştim, çünkü aldığım dolarlardan biri Şili parasıydı. Şimdi de, işin başka bir yönü hakkındaki gerçeği öğreneceğim."

Böylece gemisine geri dönüp sandığını açtığında, şişe karşısında duruyordu. Kendisinden bile çabuk varmıştı oraya. Keawe'nin gemide Lopaka adında bir arkadaşı vardı.
"Canını sıkan ne?" dedi Lopaka, "sandığının içine neden dik dik bakıyorsun?"
Geminin tayfa kamarasında yalnızdılar. Keawe, bunu sır olarak saklayacağına yemin ettirerek, Lopaka'ya her şeyi anlattı.
"Çok tuhaf bir mesele bu," dedi Lopaka; " ve korkarım bu şişeyle başın belaya girecek. Ama şu nokta çok açık – madem ki başının belada olduğuna eminsin, o halde en iyisi, yaptığın alışverişin kârlı kısmından yararlan bari. Ondan ne isteyeceğin konusunda kararını ver, emret ve eğer emrin arzu ettiğin gibi yerine gelirse, şişeyi ben kendim satın alacağım; çünkü bir yelkenliye sahip olmak ve adalar arasında gidip gelerek ticaret yapmak gibi bir amacım var."
"Benim amacım bu değil," dedi Keawe; "benimki, doğduğum yer olan Kona sahilinde güzel bir eve ve bir bahçeye sahip olmak. Kapıda güneş parlıyor olmalı, bahçede çiçekler, pencerelerde cam, duvarlarda resimler, güzel halılar ve masaların üstünde biblolar olmalı. O gün içine girdiğim o ev gibi bir evi dünyalara değişmem – ama bir kat daha yüksek olmalı ve dört bir yanında kralın sarayındakilere benzer balkonlar bulunmalı. Orada dertsiz tasasız yaşamak, dostlarım ve akrabalarımla mutlu olmak isterim."
"Peki o zaman," dedi Lopaka, "o halde onu Hawaii'ye geri dönerken yanımızda götürelim. Eğer

ki tahmin ettiğin gibi, dileğin yerine gelirse, dediğim gibi, şişeyi ben satın alacak ve ondan bir yelkenli isteyeceğim."

Bu konuda fikir birliğine vardılar, zaten Keawe ile Lopaka'yla beraber şişeyi de taşıyan geminin Honolulu'ya dönmesine pek bir zaman kalmamıştı. Karaya daha yeni ayak basmışlardı ki, kumsalda karşılaştıkları bir arkadaşları, Keawe'yi görür görmez başsağlığı dilemeye başladı.

"Bana neden başsağlığı dilediğini bilmiyorum," dedi Keawe.

"Duymamış olman mümkün mü?" dedi arkadaşı, "amcan –o iyi ihtiyar– öldü, ve kuzenin –o güzel çocuk– denizde boğuldu."

Keawe kederle dolmuştu, ağlamaya ve ağıt yakmaya başlayıp, şişenin varlığını unuttu. Ama Lopaka kendi kendine düşünmekteydi. Keawe'nin üzüntüsü biraz dindiğinde, "Düşünüyordum da," dedi Lopaka, "Amcanın Hawaii'de, Kaü bölgesinde toprakları yok muydu?"

"Hayır," dedi Keawe, "Kaü'de değil. Amcamın toprakları dağ eteklerindedir – Hookena'nın biraz daha güneyinde."

"Yani o topraklar senin mi olacak?" diye sordu Lopaka.

"Evet, öyle olacak," dedi Keawe ve yeniden akrabaları için ağıt yakmaya koyuldu.

"Hayır," dedi Lopaka, "bırak artık ağıt yakmayı. Aklıma bir şey geldi. Ne dersin, ya bu olanlar şişenin başının altından çıktıysa? Çünkü evininin yeri hazır demektir artık."

"Eğer ki öyle," diye bağırdı Keawe, "akrabaları-

mı öldürmek yoluyla bana hizmet etmesi korkunç bir şey. Ama olabilir de aslında; çünkü kafamda hayalini gördüğüm ev tıpkı öyle bir yerdeydi."
"Yine de, ev henüz yapılmamış," dedi Lopaka.
"Hayır, yapılacağı da yok!" dedi Keawe; "çünkü amcamın biraz kahvesi, avokadosu ve muzu olsa bile mirası beni rahat ettirmekten fazlasına yetmez; o toprakların geri kalan kısmıysa kara lavlarla örtülüdür zaten."
"Haydi, avukata gidelim," dedi Lopaka; "Benim aklımda hâlâ aynı şey var."
Avukatın yerine gittiklerinde, Keawe'nin amcasının son günlerde inanılmaz derecede zenginleştiği ve büyük bir servete sahip olduğu ortaya çıktı.
"Al işte, ev için gereken para!" diye bağırdı Lopaka.
"Eğer yeni bir ev yaptırmayı düşünüyorsanız," dedi avukat, "hakkında müthiş şeyler duyduğum yeni bir mimarın kartını vereyim size, buyrun."
"Gittikçe iyiye gidiyor!" diye bağırdı Lopaka. "Her şey bizim için ayarlanmış gibi. Emirlere uymaya devam edelim."
Böylece mimara gittiler, masasında ev çizimleri vardı.
"Alışılmadık bir şey istiyorsunuz," dedi mimar. "Buna ne dersiniz?" diyerek Keawe'ye bir çizim uzattı.
Bu kez de, çizime göz atar atmaz yüksek sesle bağırmıştı Keawe, çünkü düşüncesindeki evin aynen çizilmiş bir resmiydi bu.
"Bu ev için her şeyi göze alırım," diye düşündü. "Umarım pahalıya mal olmaz bu bana, ama artık

her şeyi göze almaya hazırım. Şerrini gördüğüm gibi hayrını da görebilirim pekâlâ."
Bunun üzerine mimara istediği her şeyi, bu evin nasıl döşenmesini tercih edeceğini, duvarlardaki resimleri ve masalardaki küçük bibloları anlattı; ve bütün işi üstlenmek için ne kadar para istediğini açıkça sordu adama.
Mimar pek çok soru yöneltti ve kalemini alıp bir hesap yaptı; işini bitirince de, Keawe'ye miras kalan rakamın ta kendisini söyledi.
Lopaka ve Keawe birbirlerine bakıp başlarını salladılar.
"Anlaşılan o ki," diye düşündü Keawe, "bu eve sahip olacağım, başka yolu yok. Bu ev şeytandan geliyor ve korkarım bana pek de hayır getirmeyecek. Emin olduğum bir şey var ki, bu şişeye sahip olduğum sürece başka hiçbir dilekte bulunmayacağım. Ama bu evin günahını üstüme aldım ve şerrini gördüğüm gibi hayrını da görebilirim pekâlâ."
Böylece mimarla anlaşıp bir kağıt imzaladılar. Sonra da Keawe ve Lopaka tekrar gemiye binip Avustralya'ya gittiler; çünkü aralarında şu sonuca varmışlardı: Bu işe hiç karışmamah, o evi kendi bildikleri gibi inşa edip süslemeleri için mimarı ve şişe cinini yalnız bırakmalıydılar.
Yolculuk iyi bir yolculuk olmuştu, ancak Keawe yolculuk boyunca kendine hakim olmaya çalıştı, çünkü başka hiçbir dilekte bulunmayacağına ve şeytanın başka hiçbir lütfunu kabul etmeyeceğine yemin etmişti. Geri döndüklerinde zaman dolmuştu. Mimar onlara evin hazır olduğunu söy-

ledi. Keawe ve Lopaka da, *Hall* gemisinde kendilerine yer bulup, evi görmek ve her şeyin Keawe'nin kafasındaki düşünceye uygun biçimde yapılıp yapılmadığını anlamak için, Kona'ya doğru yola çıktılar.

Ve işte, ev dağın eteğinde, gemilerin görebileceği bir yerde duruyordu. Üst tarafında, ormanlar yağmur bulutlarını delerek yukarılara doğru uzanıyordu; alt tarafında, eski zaman krallarının gömülü olduğu uçurumlara kara lavlar düşmüştü. Evin etrafındaki bahçede, her renkten çiçekler açmıştı; bir tarafında papaya ağaçları, öbür tarafında ekmek ağaçları vardı. Tam önüne, denize doğru, tepesine bayrak çekilmiş bir gemi direği dikilmişti. Eve gelince, üç katlı bir binaydı ve katların her birinde büyük bölmeler ve geniş balkonlar vardı. Cam pencereler öyle mükemmeldiler ki su kadar berrak, gün kadar parlak görünüyorlardı. Bölmeler her tarzdan eşyayla donatılmıştı. Duvarlara altın çerçeveli resimler asılmıştı: Gemilerin, savaşan insanların, son derece güzel kadınların ve olağanüstü yerlerin resimleri. Keawe'nin evinde asılı bulduğu resimler kadar parlak renklere sahip resimler, dünyanın hiçbir yerinde yoktu. Küçük biblolara gelince, onlar da olağanüstü güzeldiler; çalar saatler ve müzik kutuları, kafalarını sallayan küçük adamlar, resimlerle dolu kitaplar, dünyanın dört bir yanından getirilmiş pahalı silahlar ve yalnız bir adamı boş vakitlerinde eğlendirebilecek enfes bulmacalar. Üstelik, sanki hiç kimse böyle odalarda yaşamayı düşünmezmiş de, sadece içlerin-

de dolaşıp bakarmış gibi, balkonlar o kadar geniş yapılmıştı ki koca bir kasaba halkı bu balkonlarda sefa içinde yaşayabilirdi. Keawe hangisini tercih edeceğini bilemiyordu, ormanlardan gelen esintiyi koklayıp, ağaçları ve çiçekleri seyredebileceği arka sundurmayı mı, yoksa deniz rüzgârını içebileceği ve dağın dik yamacına yukarıdan bakarak, haftada bir defa ya oradan ya da Hookena ile Pele tepeleri arasından geçen *Hall* gemisini, ya da kereste, avokado ve muz taşımak için sahil boyunca sefer yapan yelkenlileri görebileceği ön balkonu mu?

Her yeri gördükten sonra, Keawe ve Lopaka sundurmada oturdular.

"Söyle bakalım," dedi Lopaka, "her şey tasarladığın gibi olmuş mu?"

"Kelimelerle anlatmak mümkün değil," dedi Keawe. "Hayal ettiğimden bile daha iyi. O kadar tatmin oldum ki kendimi hasta hissediyorum."

"Dikkate alınması gereken bir şey daha var," dedi Lopaka; "belki de tüm bu olanlar doğal gelişmelerdi ve şişe cininin bu işle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Eğer şişeyi senden satın aldığım halde bir yelkenliye sahip olamazsam, kendimi boşu boşuna ateşe atmış olacağım. Sana söz vermiştim, biliyorum; ama yine de, sanırım benden bir kanıtı daha esirgemezsin."

"Başka bir iyilik istemeyeceğime yemin etmiştim," dedi Keawe. "Zaten yeterince ileri gitmiş durumdayım."

"Benim aklımdan geçen şey bir iyilik değil ki," diye yanıtladı Lopaka. "Sadece cinin kendisini

görmek istiyorum. Bunu yapmanın bize kazandıracağı hiçbir şey yok, bunda utanılacak bir şey de yok; dahası, onu bir kez görsem her şeyden emin olacağım. Lütfen bu kadarına razı ol ve cini görmeme izin ver; sonra da, işte para elimde, onu satın alacağım."

"Beni korkutan bir tek şey var," dedi Keawe. "Cin yüzüne bakılamayacak kadar çirkin olabilir; ve onu bir kere gördün mü, şişeye karşı son derece isteksiz kalabilirsin."

"Ben sözümün eriyim," dedi Lopaka. "Al işte, para aramızda duruyor."

"Çok güzel," diye yanıtladı Keawe. "Ben de merak ediyorum. O halde haydi Bay Cin, gel de seni bir görelim."

Keawe bunu söyler söylemez, cin bir kertenkele kadar hızlı bir biçimde şişeden dışarı bakıp gerisin geriye içeri çekildi; Keawe ve Lopaka oturdukları yerde taş kesilmişlerdi. Her ikisi de söyleyecek laf ya da konuşacak ses bulabildiğinde, gece olmak üzereydi. En nihayet, Lopaka parayı itip şişeyi aldı.

"Ben sözümün eriyim," dedi, "hem zaten öyle olmasaydım, bu şişeye ayağımla bile dokunmazdım. Neyse, yelkenlimi alıp cebime birkaç dolar koyduktan sonra, mümkün olduğunca tez bir vakitte kurtulacağım bu şeytandan. Çünkü doğrusunu söylemek gerekirse, onu görmek tadımı tuzumu kaçırdı."

"Lopaka," dedi Keawe, "seni bana yardım ettiğine pişman etmek istemem ama, biliyorum, vakit geç, yollarsa kötü. Mezarlıkların yanındaki geçit

de bu kadar geç bir saatte gidilemeyecek kadar uğursuz bir yerdir, ama itiraf etmeliyim ki, o küçük yüzü gördükten sonra, o benden uzaklaşana dek ne yemek yiyebilir, ne uyuyabilir ne de dua edebilirim artık. Sana bir fener vereceğim, şişeyi koyman için bir de sepet. Ayrıca evimde hoşuna giden hangi resim ya da güzel eşya varsa onu da alabilirsin; – ama hemen git buradan, git ve Hookena'da Nahinu ile uyu."

"Keawe," dedi Lopaka, "başkası olsa bu yaptığını ayıplardı; üstelik de, ben sözümde durup şişeyi satın alarak sana bu kadar dostane bir karşılık vermişken. İşte bu yüzden, gece, karanlık ve mezarlığın yanındaki yol, vicdanında böyle bir günah, kolunun altında ise böyle bir şişe taşıyan bir adam için on kat daha tehlikeli olmalı. Ama bana sorarsan, kendim de öyle olağandışı bir dehşete düşmüş durumdayım ki seni suçlamaya cesaretim yok. Bu yüzden gidiyorum işte. Ve tanrıdan diliyorum ki, evinde mutlu olasın, benim de yelkenli konusunda şansım yaver gitsin ve şeytanla şişesine rağmen, ikimiz de sonunda cennete gidelim."

Böylece Lopaka dağdan aşağılara doğru gitti; Keawe ise ön balkonunda dikilip atın nallarının tıkırtısını dinledi ve eski ölülerin gömülü olduğu mağara kayalıkları boyunca inen yoldan parlayarak giden feneri seyretti. Bütün bu süre boyunca tir tir titreyip ellerini sıkarak arkadaşı için dualar okudu ve kendisini bu beladan kurtardığı için Tanrı'ya şükretti.

Ama ertesi gün pırıl pırıl başladı. Yeni evini seyretmek o kadar keyifliydi ki korkularını unuttu.

Günler günleri kovaladı ve Keawe orada yaşamını kesintisiz bir mutluluk içinde sürdürdü. Arka sundurmayı kendine mekân edinmişti, orada yemek yiyip, orada yaşıyor, Honolulu gazetelerindeki hikâyeleri orada okuyordu; eve uğrayanlar ise içeri girip odalara ve resimlere bakıyorlardı. Evin ünü çok uzaklara kadar yayılmıştı; Kona'da herkes evi *Ka-Hale Nui* – Muhteşem Ev diye biliyordu; bazen de Parlak Ev diyorlardı ona, çünkü Keawe bütün gün toz alıp cila yapan Çinli bir uşak tutmuştu; camlar, altın yaldızlar, güzel eşyalar ve resimler sabah güneşi gibi ışıl ışıl parlıyorlardı. Keawe'nin kendisine gelince, odalarda dolaşırken şarkı söylemeden edemiyordu, öylesine ferahlamıştı kalbi. Denizden gemiler geçtiğindeyse direğe onun renklerini çekiyordu.
Zaman böylece geçip gitti, ta ki bir gün Keawe arkadaşlarını görüp ziyaret etmek için Kailua'ya kadar gidene dek. Orada güzel bir ziyafet çektiler ona. Ertesi gün mümkün olduğunca erken bir saatte oradan ayrıldı ve atını çok hızlı sürdü, çünkü güzel evini görmek için sabırsızlanıyordu. Ayrıca o gece, Kona taraflarındaki eski zaman ölülerinin mezarlarından çıkma gecesiydi; şeytana zaten yeterince bulaşmış olduğundan, ölülerle karşılaşmaktan daha bir çekiniyordu artık. Honaunau'yu geçtikten az sonra, uzaklara doğru baktığında, deniz kenarında yıkanan bir kadını fark etti; boyu bosu yerinde bir kıza benziyordu, ama Keawe bu konuyu daha fazla düşünmedi. Sonra kız giyinirken havada uçuşan beyaz iç gömleğini, ardından da kırmızı holokusunu gör-

dü. Yanına geldiğinde kız bakımını bitirmiş ve denizden çıkmıştı. Kırmızı holokusuyla yol kenarında dikiliyordu. Banyo sonrası tazeliği vardı üzerinde. Gözleri ışıl ışıl ve sevgi doluydu. Keawe'nin dizginleri çekip durmasıyla onu seyretmeye başlaması bir oldu.

"Bu ülkedeki herkesi tanıdığımı sanırdım," dedi. "Nasıl oluyor da seni tanımıyorum?"

"Ben Kokua, Kiano'nun kızıyım," dedi kız, "Oahu'dan daha yeni döndüm. Sen kimsin?"

"Birazdan sana kim olduğumu söyleyeceğim," dedi Keawe, atından inerken, "ama şimdi değil. Çünkü aklımda bir şey var. Kim olduğumu bilirsen, hakkımda bir şeyler duymuş olabilirsin ve bana doğru cevap vermezsin. Ama her şeyden önce şunu söyle bana: Evli misin?"

Kokua buna yüksek sesle gülerek karşılık verdi. "Soruları sen sorarsın demek," dedi. "Peki sen evli misin?"

"Aslında, hayır Kokua, değilim," diye yanıtladı Keawe, "ve bu vakte kadar bunu aklımdan bile geçirmemiştim. Ama gerçek şu ki, sana burada, yol kenarında rastlayıp, yıldızlara benzeyen gözlerini gördüğümde, kalbim bir kuş gibi uçarak sana gitti. Şimdi dinle, eğer beni istemiyorsan, öyle söyle, ben de kendi yoluma gideyim; ama herhangi bir başka genç adamdan daha kötü olduğumu düşünmüyorsan, onu da söyle, o zaman yolumu değiştirip geceyi babanın evinde geçirir, yarın da o iyi adamla konuşurum."

Kokua tek kelime etmedi, sadece denize bakıp güldü.

"Kokua," dedi Keawe, "eğer hiçbir şey söylemezsen, bunu olumlu cevap kabul edeceğim; peki o halde, haydi babanın kapısına gidelim."
Kokua sessiz kalmaya devam ederek önden yürüdü; sadece arada bir arkasına bakıp tekrar önüne dönüyor ve şapkasının iplerini ağzında tutuyordu. Kapıya geldiklerinde, Kiano verandada belirdi ve sevinçle bağırarak Keawe'yi karşılarken ona adıyla hitap etti. Bunun üzerine kız ona bir göz attı, çünkü muhteşem evin ünü onun da kulağına çalınmıştı; ve elbette ki, son derece cazip bir durumdu bu. Bütün bir akşamı neşe içinde bir arada geçirdiler. Kız annesiyle babasının gözleri önünde son derece küstah davranarak Keawe'yi alaya aldı, çünkü çok zekiydi. Ertesi gün Keawe, Kiano'yla bir iki laf ettikten sonra, kızı yalnız yakaladı.
"Kokua," dedi, "bütün bir akşam benimle dalga geçtin; gitmemi söylemek için henüz geç değil. Kim olduğumu söyleyemezdim sana, çünkü o kadar güzel bir evim var ki sana aşık olan adama vereceğin değerden çok daha fazlasını bu eve vermenden korktum. Artık her şeyi biliyorsun. Eğer beni bir daha görmek istemiyorsan, bir an önce söyle bunu."
"Hayır," dedi Kokua; ama bu kez gülmedi, Keawe de daha fazla soru sormadı.
Keawe'nin yaptığı kur bundan ibaretti; her şey çok çabuk olmuştu; ama namludan atılan top, yayından fırlayan ok kadar, hatta ondan bile daha hızlıdır. Buna karşın, her ikisi de hedefi vurabilir. Her şey süratle ilerlemiş, ama aynı zamanda büyük yol kat etmişti. Keawe genç kızın kafa-

sından çıkmayan bir düşünce olmuştu. Kokua lavların üstünde patlayan dalgalarda onun sesini duyuyordu. Sadece iki kez gördüğü bu genç adam için anasını babasını ve doğduğu adaları terk edip gidebilirdi. Keawe'ye gelince, atıyla mezarlık kayalıklarının altındaki dağ yolunu uçarak çıkarken, nal sesleri ve kendi kendine keyifle şarkı söyleyen Keawe'nin sesi, ölülerin mağaralarında yankılanmıştı. Parlak Ev'e geldiğinde hâlâ şarkı söylüyordu. Geniş balkonda oturup yemek yerken, efendisinin lokmalarının arasında şarkı söylediğini duymak, Çinli uşağı hayrete düşürmüştü. Güneş denize batıp kayboldu ve gece oldu. Keawe lambanın ışığında, dağların tepesindeki balkonlarda dolaştı. Şarkı söyleyen sesi gemilerdeki insanları ürküttü.

"İşte artık burada, yükseklerdeki evimdeyim," dedi kendi kendine. "Yaşam daha güzel olamaz; burası dağın zirvesi ve etrafımdaki her şey daha kötüye doğru kademe kademe alçalıyor. İlk olarak odaları ışıklandıracağım, güzel banyomda sıcak ve soğuk su ile yıkanacağım ve damatlık odamdaki yatakta yalnız başıma uyuyacağım."

Bunun üzerine emri alan Çinli uşak uykusundan kalkıp ocakları yakmak zorunda kaldı; aşağıda, kazanların yanı başında işini yaparken, efendisinin üst kattaki ışıklandırılmış odalarda neşe içinde şarkı söylediğini işitiyordu. Su ısınmaya başladığında, Çinli uşak efendisine seslendi ve Keawe banyoya girdi. Çinli uşak onun mermer küveti doldururken şarkı söylediğini duydu; Keawe'nin şarkı söylediğini ve soyunurken birdenbire sus-

tuğunu duydu; beklenmedik bir anda, şarkı kesilmişti. Çinli uşak dinledi, dinledi; Keawe'ye her şey yolunda mı diye sormak için yukarıya seslendi. Keawe onu "evet," diye yanıtladı ve gidip yatmasını emretti. Ama o andan sonra Parlak Ev'de şarkı söyleyen olmadı. Bütün gece boyunca Çinli uşak, efendisinin durup dinlenmeksizin balkonlarda dolaşıp duran ayak seslerini işitti.

İşin ash şuydu: Keawe banyo almak için soyunurken, kayaların üzerindeki yosun yamasına benzer bir yama fark etmişti teninde. Şarkı söylemeyi işte o zaman kesmişti. Çünkü bu yamanın anlamını biliyordu, Çin Şerri'ne[2] uğradığını biliyordu.

Bu hastalığa yakalanmak her insan için üzücü bir şeydi. Böylesine güzel ve böylesine ferah bir evi terk edip tüm dostlarından ayrılarak, muazzam kayalıklarla dalgakıranların arasındaki Molokai'nin kuzey kıyılarına gitmek de, herkes için üzücü bir şey olmalıydı. Ama ya Keawe'nin durumundaki bir adam için ne demekti bu? O ki, aşkına daha dün rastlamış ve onu daha o sabah kazanmıştı. Şimdi ise, tüm umutlarının bir anda, bir cam parçası gibi kırılıp tuzla buz olduğunu görüyordu.

Bir süre banyonun kenarında oturakalmış, sonra haykırarak yerinden fırlayıp dışarıya koşmuş ve çaresizlik içinde balkonda bir o yana bir bu yana dolaşmıştı.

"Seve seve Hawaii'yi, baba ocağını terk edebilirdim," diye düşündü Keawe. "Dağların üstündeki

2) Çin Şerri: Hawaii dilinde "cüzam" anlamında bir sözcük yoktur; *ma'i Pake*'nin gerçek anlamı "Çin Hastalığı"dır.

evimi, bu yükseklere kurulu, bol pencereli evi kolaylıkla terk edebilirdim. Cesurca Molokai'ye, kayalıklar bölgesindeki Kalaupapa'ya gidip, yaralılarla[3] birlikte yaşayabilir ve baba ocağından uzakta uyuyabilirdim. Ama nerede yanlış yaptım, ruhumda taşıdığım ne günahım vardı da, o akşam deniz suyundan taptaze çıkan Kokua'yla karşılaştım? Ruhumu tuzağa düşürdün sen Kokua! Hayatımın ışığı oldun sen Kokua! Onunla asla evlenemem, ona artık hiç bakamam; sevgi dolu ellerimle onu bir daha hiç tutamam. Ağıtlar yakmama sebep bu işte, sebep sensin, ah Kokua!"

İşte şimdi, Keawe'nin ne türden bir insan olduğunu gözlemleyebilirsiniz, çünkü istese orada, Parlak Ev'de senelerce yaşayabilir ve hastalığından kimsenin haberi olmazdı; ama o, Kokua'yı kaybetmesini gerektirse bile, böyle bir şeyi akhna bile getirmedi. Yine aynı şekilde, hasta da olsa Kokua ile evlenebilirdi; ki çoğu insan böyle yapardı, çünkü onlarda domuz ruhu vardı; oysa Keawe genç kızı insan gibi seviyordu, ona zarar verecek hiçbir şey yapmaz ve onu asla tehlikeye atmazdı.

Geceyarısını biraz geçe, o şişenin hatırası düştü akhna. Evin etrafından dolanarak arka sundurmaya gidip, şeytanın şişeden dışarı baktığı günü hatırlamaya çalıştı. Bu düşünceyle, damarlarında akan kanı buz kesti.

"O şişe korkunç bir şey," diye düşündü Keawe, "cin de korkunç. Cehennem ateşini göze almak da aynı biçimde korkunç. Ama hastalığımı iyileş-

3) Yaralılar: Molokai adası üzerindeki Kalaupapa, Hawaii'nin cüzamlılara ayrılmış bir koloni bölgesiydi.

tirmek ya da Kokua ile evlenmek için başka bir umudum var mı? Var mı?" diye düşündü, "Bir zamanlar sadece bana bir ev vermesini söyleyerek meydan okuduğum şeytanla, Kokua'yı kazanmak için tekrar yüz yüze gelebilir miyim?"
Bunun üzerine hatırladı ki, ertesi gün *Hall* gemisi Honolulu'ya dönerken oradan geçecekti. "Önce oraya gitmeli," diye düşündü, "ve Lopaka'yı görmeliyim. Çünkü şu anda tek umudum, başımdan attığıma o kadar sevindiğim o şişeyi tekrar bulmak."
Gözüne bir damla uyku girmedi; lokmaları boğazından geçmedi; ama Kiano'ya bir mektup yollamayı da ihmal etmedi. Buharlı geminin geliş saati yaklaştığında, mezarlıklar kayalığının yanından atıyla inmeye koyuldu. Yağmur yağıyordu, atı ıslanıp ağırlaşmıştı; yukarıya, mağaraların karanlık ağızlarına bakıp, orada uyuyan dertsiz tasasız ölülere gıpta etti. Bir önceki gün nasıl da dörtnala gittiğini hayretle hatırladı. Böylece Hookena'ya indi. Her zamanki gibi, bütün ülke insanları buharlı gemi için orada toplanmış gibiydiler. Dükkânın önündeki taraçada oturmuş şakalaşıyor ve haber alışverişinde bulunuyorlardı; ama Keawe'nin hiçbir şey konuşacak hali yoktu, sessizce ortalarına oturup, atların üzerine düşen yağmuru ve kayaların arasına çarpan dalgaları seyretti, boğazına hıçkırıklar düğümleniyordu.
"Parlak Ev'in sahibi Keawe üzgün görünüyor," dedi biri diğerine. Gerçekten de öyleydi, buna şüphe yoktu.
Sonra *Hall* gemisi geldi ve balina teknesi Keawe'yi gemiye taşıdı. Geminin arka tarafı, adetleri olduğu

olduğu üzere volkanı ziyaret etmeye gelen Haolelerle[4] doluydu; ortasında Kanakalardan[5] oluşan bir kalabalık vardı, ön tarafta da Hilo'dan gelen yabani boğalar ile Kaü'den gelen atlar yer alıyordu; ama keder içindeki Keawe hepsinden uzak bir yerde oturup Kiano'nun evini seçmeye çalıştı. İşte oradaydı, deniz kıyısındaki alçakça bir yerde, kara kayaların üzerinde, kakao palmiyelerinin gölgesi altında duruyordu. Tam orada, evin kapısında kırmızı bir holoku vardı, bir sinekten daha büyük görünmüyordu ve bir sinek kadar telaşlı, sağa sola salınıyordu. "Ah, kalbimin kraliçesi," diye bağırdı, "Seni kazanmak uğruna biricik ruhumu tehlikeye atacağım!"

Az sonra karanlık çöktü, kabinler ışıklandırıldı. Haoleler oturup iskambil oynadılar ve adetleri olduğu üzere viski içtiler; ama Keawe bütün gece güvertede dolaştı. Ertesi gün de bütün gün, gemi Maui ya da Molokai'nin kuytularında seyrederken, Keawe hayvanat bahçesine konulmuş vahşi bir hayvan gibi bir aşağı bir yukarı gezinip durdu. Akşama doğru Elmas Tepesi'ni geçip, Honolulu rıhtımına geldiler. Keawe kalabalığın arasına karışıp gemiden indi ve Lopaka'yı soruşturmaya başladı. Anlaşılan Lopaka bir yelkenli sahibi olmuştu –adalarda onunkinden daha iyisi yoktu– ve Pola-Pola ya da Kahiki'de sona erecek bir macera yolculuğuna çıkmıştı. Dolayısıyla, Lopaka'yı

4) Haole: Hawaii dilinde, beyaz ırktan yabancılara verilen addır [Ç.N.].
5) Kanaka: Hawaii dilinde "adam" anlamına gelir, ancak Haoleler tarafından "bir Hawaiili, bir yerli" manasında kullanıldığı da olur.

aramanın hiçbir yararı olmayacaktı. Keawe onun şehirde avukatlık yapan bir arkadaşı olduğunu hatırlayıp –adını söylememem gerekiyor– onu soruşturmaya başladı. Birdenbire zenginleştiğini ve Waikiki kıyısında yeni ve güzel bir evi olduğunu söylediler. Bunu duyunca Keawe'nin içine bir kurt düştü ve bir at kiralayıp avukatın evine gitti.

Ev tümüyle yepyeniydi ve bahçedeki ağaçlar baston boyunu aşmamıştı henüz. Avukat yanına geldiğinde, halinden memnun bir adam edasına sahipti.

"Size nasıl yardımcı olabilirim?" diye sordu avukat.

"Lopaka'nın arkadaşı olmalısınız," diye yanıtladı Keawe, "Lopaka'nın benden satın aldığı belirli bir tür malın izini bulmamı belki siz sağlayabilirsiniz diye düşünmüştüm."

Avukatın yüzü kapkara oldu. "Gerçi karışmak istemeyeceğim kadar çirkin bir iş bu, ama" dedi, "neden bahsettiğinizi anlamadığımı iddia etmiyorum, Bay Keawe. Hiçbir şey bilmediğime emin olabilirsiniz, ancak bir tahmin yürütebiliyorum. Eğer belirli bir bölgede araştıracak olursanız, sanırım bir şeyler öğrenebilirsiniz."

Ve bir adamın adını söyledi, ki bu adı da tekrar anmamakta yarar var. Böylece Keawe günler boyunca bir kişiden diğerine gidip, her gittiği yerde yeni giysiler ve arabalar, yepyeni ve güzel evler buldu. Gittiği her yerde halinden son derece hoşnut insanlar vardı, gerçi şu da bir gerçekti ki, ilgilendiği konuya değindiğinde yüzleri bulutlanıyordu.

"Hiç şüphe yok ki doğru iz üzerindeyim," diye düşündü Keawe. "Tüm bu yeni giysiler ve arabalar, küçük cinin armağanları. Bu mutlu suratlar ise alacaklarını alıp o uğursuz şeyden sağ salim kurtulan insanların yüzleri. Solgun yanaklar görüp iç çekişleri duyduğumda, şişeye yaklaştığımı anlayacağım."

Sora sora en sonunda, Beritanya Caddesi'nde oturan bir Haoleye gitmesi önerildi ona. Adamın kapısına geldiğinde, akşam yemeği saati yaklaşmıştı. Evin yeniliğini ve bahçenin körpeliğini gösteren olağan işaretler mevcuttu ve pencerelerde elektrik ışığı parlıyordu; ama evin sahibi geldiğinde, Keawe'nin içini bir umut ve korku dalgası kapladı; çünkü karşısındaki genç adam ceset gibi bembeyazdı ve gözlerinin altı morarmış, saçları darmadağınıktı. Yüzündeki ifadeyse, darağacına gitmeyi bekleyen bir adamın sahip olabileceği türden bir ifadeydi.

"İşte burası, buna eminim," diye düşündü Keawe; dolayısıyla, niyetini bu adamdan hiçbir şekilde saklamadı. "Şişeyi satın almaya geldim," dedi.

Bu sözü üzerine, Beritanya Caddesi'ndeki genç Haole duvara doğru sendeledi.

"Şişe mi?" dedi soluk soluğa. "Şişeyi satın almaya mı?" Sonra öksürmeye başlayarak Keawe'yi kolundan tutup içeride bir odaya götürdü ve iki bardağa şarap doldurdu.

"Saygılarımı sunarım," dedi Keawe. Ne de olsa zamanında Haolelerle çok birlikte olmuştu. "Evet," diye ekledi, "Şişeyi almaya geldim. Fiyatı ne oldu şimdi?"

Bu söz üzerine genç adamın elindeki bardak parmaklarının arasından kayıp yere düştü. Keawe'ye hortlak görmüş gibi bakmaya başlamıştı.

"Fiyat mı?" dedi; "Fiyat! Fiyatı bilmiyor musunuz yani?"

"Bilmediğim için size soruyorum," diye karşılık verdi Keawe. "Ama neden bu kadar endişelisiniz? Fiyatla ilgili bir sorun mu var yoksa?"

"Sizden sonra şişe bir hayli değer kaybetti, Bay Keawe," dedi genç adam, kekeleyerek.

"Her neyse, demek ki ben daha az para ödeyeceğim," dedi Keawe. "Size ne kadara mal olmuştu?"

Genç adamın yüzü kireç gibi bembeyaz oldu. "İki sente," dedi.

"Ne?" diye haykırdı Keawe, "İki sent mi? Nasıl olur? Yani, onu sadece bir sente satabilirsiniz. Ve satın alan kişi..." Sözcükler Keawe'nin ağzından çıkamadan can verdi; şişeyi alan kişi onu bir daha asla satamayacaktı; şişenin ve şişe cininin, ölene kadar o kişiyle kalması, o kişi öldüğünde de, onu cehennemin kızıl dibine taşıması gerekiyordu.

Beritanya Caddesi'nin genç adamı dizlerinin üzerine çöktü. "Tanrı aşkına, satın al onu!" diye haykırdı. "Onu alırsan bütün servetimi de alabilirsin. Onu bu fiyata aldığımda aklımı kaçırmıştım, dükkânımda zimmetime para geçirmiştim; aksi takdirde her şeyimi kaybedecektim; hapse girmem gerekiyordu."

"Zavallı yaratık," dedi Keawe, "böylesine umutsuz bir macera uğruna, kendi ayıbının gereken biçimde cezalandırılmasını önlemek uğruna, ruhunu

gözden çıkarmışsın; ama ben de aşk için aynısını yapmakta tereddüt edebilir miyim sanıyorsun? Şişeyi bana ver, eminim para üstünü çoktan hazır etmişsindir. İşte sana beş sentlik bir para."

Keawe tahmininde yanılmamıştı; genç adam para üstünü bir çekmecenin içinde hazır bulunduruyordu. Şişe el değiştirdi ve Keawe parmaklarını avının üstüne kenetlediği an, hiç vakit kaybetmeden, hastalıktan arınmayı dilediğini mırıldandı. Nitekim, dönüp odasına girerek aynanın karşısında soyunduğunda, teni bir bebeğinki kadar pürüzsüzdü. Ama garip bir şey vardı: Bu mucizeyi görmesiyle, kendi içinde fikir değiştirmesi bir olmuştu; Çin Şerri artık umrunda bile değildi, Kokua için de fazla kaygılanmıyordu; tek bir düşüncesi vardı, o da ömrünün sonuna ve sonsuza dek şişe cinine mahkûm olduğuydu. Ebediyen cehennem ateşinde kor olmaktan daha iyisini ümit edemezdi artık. Önünde cehennem alevlerinin yandığını canlandırdı gözünde, ruhu büzüştü, ışığın üzerine karanlık çöktü.

Keawe biraz kendine geldiğinde, o gece otelde bir orkestranın çalacağını ayrımsadı. Oraya gitti, çünkü yalnız kalmaya korkuyordu; ve orada, mutlu yüzler arasında bir ileri bir geri yürürken, alçalıp yükselen nağmeleri işitti ve Berger'in[6] ritm tuttuğunu gördü. Bu arada sürekli olarak alevlerin çatırdadığını duyuyor ve dipsiz çukurda kızıl ateşin yandığını görüyordu. Orkestra birdenbire *Hiki-ao-ao*'yu çalmaya başladı; Kokua

6) Berger: Henry Berger (1844-1929) besteci, aranjör ve Hawaii Askeri Kraliyet Orkestrası'nın şefi.

ile birlikte söylediği şarkıydı bu. Zor da olsa tekrar cesaretini toplamayı başarmıştı.
"Olan oldu artık," diye düşündü, "bir kez daha, şerrini gördüğüm gibi hayrını da göreyim bari."
Böylece ilk buharlı gemiye atlayıp Hawaii'ye döndü, yapılması gerekenleri mümkün olduğunca çabuk halledêrek Kokua ile evlendi ve onu dağ yamacındaki Parlak Ev'e götürdü.
Artık ikisinin de hayatı değişmişti. Bir arada olduklarında Keawe'nin kalbi yatışıyordu; ama yalnız kalmasıyla birlikte, giderek büyüyen bir dehşete kapılıyor, alevlerin çatırdadığını duyuyor, dipsiz çukurda kızıl ateşin yandığını görüyordu. Kız, gerçekten de, tüm varlığıyla gelmişti ona; Keawe'yi gördüğünde yüreği hopluyor, elleri onun ellerine kenetleniyordu. Baştan ayağa, saçından tırnağına kadar öylesine biçimliydi ki onu görüp de keyif duymamak mümkün değildi. Güzel huyluydu. Her zaman tatlı dilliydi. Şarkılarla dolu biriydi ve Parlak Ev'in içinde kuşlar gibi şakıyarak sağa sola koşuştururken, üç katlı evin en parlak varlığıydı. Keawe onu seyredip dinlemekten büyük haz alıyor, ama sonra bir kenara çekilip ağlıyor ve onun uğruna ödemiş olduğu bedeli düşünerek sızlanıyordu. Sonra da gözlerini silip yüzünü yıkaması ve gidip geniş balkonlarda onunla birlikte oturması, şarkılarına katılıp, gülümseyişlerine zorlama bir neşeyle karşılık vermesi gerekiyordu.
Bir gün geldi, Kokua'nın ayakları ağırlaşmaya, şarkıları seyrekleşmeye başladı; ve artık sadece Keawe değildi gizli gizli ağlayan. İkisi de arka ve

ön balkonlarda birbirlerinden ayrı oturuyor, Parlak Ev'i tüm hacmiyle aralarına sokuyorlardı. Keawe öyle bir umutsuzluğa düşmüştü ki değişimi pek gözlemleyemememişti, yalnız başına oturup kötü kaderi üzerine kara kara düşünmek için daha fazla vakti olmasına sevinmişti sadece. Hasta yüreğini gülümseyen bir yüzle kapatma zorunluluğuna katlanması çok sık gerekmiyordu artık. Bu arada Kokua, balkonda başını önüne eğerek kayıp insanlar gibi ağlıyordu.

"Bu evde ağlamanın hiçbir sakıncası yok, Kokua," dedi. "ama –en azından– mutlu olabilesin diye, kellemi bile vermeye razıyım."

"Mutlu mu?" diye bağırdı Kokua. "Keawe, Parlak Ev'inde yalnız yaşadığın zamanlar, adada senin adın mutlu adam demekti; ağzından kahkaha ve şarkı eksik olmazdı, yüzün doğan güneş kadar pırıltılıydı. Sonra zavallı Kokua ile evlendin; onda yanlış olan ne vardı, güzel Tanrım bilir – ama o günden sonra hiç gülümsemedin. Ah!" diye haykırdı, "Neyim var benim? Güzel olduğumu sanıyor, onu sevdiğimi biliyordum. Kocamın dünyasını karartmama yol açacak neyim var benim?"

"Zavallı Kokua," dedi Keawe. Yanı başına oturup elini tutmaya çalıştı; ama Kokua geri çekildi. "Zavallı Kokua," dedi tekrar. "Benim zavallı çocuğum – güzelim benim. Bunca zamandır seni üzmeye kıyamamıştım! Ama her şeyi öğreneceksin. O zaman zavallı Keawe'ye acırsın en azından; o zaman onun seni geçmişte ne kadar çok sevmiş olduğunu –sana sahip olmak pahasına cehennemi göze aldığını– ve (o zavallı mahkûmun) seni hâlâ

ne kadar çok sevdiğini, sana baktığında her şeye rağmen yüzünde bir gülümseme uyandırabildiğini anlarsın."

Böylece, ona bütün olup biteni anlattı, ta en başından.

"Bunu benim için mi yaptın?" diye haykırdı Kokua. "Ah, ama öyleyse, bunu niye dert edeyim ki!" Ve ona sarılıp ağlamaya başladı.

"Ah, çocuk!" dedi Keawe, "Her şeye rağmen, cehennem ateşini aklıma getirdiğimde, bunu epey dert ediyorum ben!"

"Sakın böyle söyleme," dedi Kokua; "Başka suçu olmadığı halde, sırf Kokua'yı sevdiği için hiç kimse harcanamaz. Sana söylüyorum Keawe, seni bu ellerle kurtaracağım, ya da seninle birlikte mahvolacağım. Ne yani! Beni sevdin ve uğruma ruhunu verdin sen. Karşılığında seni kurtarmak için canımı vermeyeceğimi mi sanıyorsun?"

"Ah, sevgilim!" dedi Keawe. "Bir değil yüz kere ölsen bile, bu neyi değiştirir ki?" diye bağırdı, "Lanetleneceğim gün gelene kadar beni yalnız bırakmaktan başka."

"Hiçbir şey bilmiyorsun," dedi Kokua. "Honolulu'daki bir okulda eğitim gördüm ben; sıradan bir kız değilim. Ve görürsün bak, sevgilimi kurtaracağım. Bir sent hakkında söylediklerin çok saçma. Tüm dünya Amerikalı değil ki. İngiltere'de metelik denilen madeni bir para var, yaklaşık yarım sent değerinde. Ah! Hay Allah!" diye bağırdı, "Ama bu çok da işimize yaramıyor, çünkü alıcıya başka bir şans kalmıyor. Benim Keawem kadar cesur birini de zor buluruz! Ama, o zaman da

Fransa var; onların da santim dedikleri küçük madeni paraları var, bunlar da sentin yaklaşık beşte biri değerinde. Bundan daha iyisi gelmez elimizden. Haydi Keawe, gel Fransız adalarına gidelim, Tahiti'ye gidelim, gemilerin götürebildiğince hızlı gidelim. Orada dört santim var, üç santim var, iki santim var, bir santim var; birbiri ardına tam dört satış yapma olasılığı var. Satışı sağlamaya ikimiz birden uğraşırız. Haydi, Keawem benim! Öp beni ve hiçbir şeyden korkma. Kokua seni koruyacak."

"Seni bana tanrı gönderdi!"diye haykırdı Keawe. "Böylesine iyi bir şeyi arzuladığım için tanrının beni cezalandıracağını düşünemiyorum! Dilediğin gibi olsun öyleyse; beni istediğin yere götür: Hayatımı ve kurtuluşumu senin ellerine bırakıyorum."

Kokua ertesi gün erkenden hazırlığa girişti. Keawe'nin gemi yolculuklarında kullandığı sandığı aldı; önce bir köşesine şişeyi yerleştirdi; sonra da onu en gösterişli giysileriyle ve evdeki bibloların en iddialılarıyla istifledi. "Çünkü," dedi, "zengin insanlar gibi görünmemiz gerekiyor, yoksa şişeye kim inanır?" Hazırlık yaptığı süre boyunca bir çocuk gibi şendi; sadece, Keawe'ye baktığında gözleri doluyor, koşup onu öpmeden edemiyordu. Keawe'ye gelince, ruhu biraz hafiflemişti; sırrını biriyle paylaşıp, önünde bir umut belirince, yepyeni bir adam olmuştu sanki; ayakları yere hafif basıyordu, nefes almak yeniden iyi gelmeye başlamıştı ona. Ama yine de, korku hâlâ ensesindeydi; içindeki umut, rüzgârda sönüveren mum alevi gibi, durup dururken yok olup

gidiyor, yükselen alevler ve cehennemde yanan kızıl ateş gözlerinin önünde canlanıyordu.
Etrafa, gezmek için eyaletlere gidecekleri haberini yaydılar. Gerçi bu da garip bir sebepti ama, gerçek sebepleri, eğer ki birileri tarafından tahmin edilebilseydi, çok daha garip karşılanırdı. Böylece *Hall* gemisiyle Honolulu'ya, oradan da *Umatilla* gemisine binip Haolelerden oluşan bir kalabalıkla beraber San Francisco'ya gittiler. San Francisco'da *Tropic Bird* adındaki posta guletinde yer bulup Fransızların güney adalarındaki ana merkezi olan Papeete'ye doğru yola çıktılar. Güzel bir yolculuktan sonra, alize rüzgârının tatlı tatlı estiği bir gün oraya ulaştılar ve dalgaların vurduğu sığ kayalıkları ve palmiyelerin süslediği Motuiti'yi gördüler. Yelkenli iç taraflara yaklaştıkça, aşağılara, kıyı boyunca uzanan yeşil ağaçların arasına kurulmuş beyaz kasaba evlerini ve daha yukarılarda bilge ada Tahiti'nin dağlarını ve bulutlarını gördüler.
Büyük bir zenginlik gösterisinde bulunup, arabalar ve atlarla ilgi çekmek için, İngiliz Konsolosluğu'nun karşısında bir ev kiralamak en akıllıca iş olacaktı, ki onlar da aynen böyle yaptı. Şişeyi ellerinde tuttukları sürece, bunu yapmak çok kolaydı; çünkü Kokua Keawe'den daha cesurdu, her aklına estiğinde cini çağırıp yirmi ya da yüz dolar istiyordu. Böylece, kısa süre sonra kasabada dikkat çekmeye başladılar; Hawaii'den gelen yabancılar, onların atları ve arabaları, Kokua'nın güzel holokuları ve gösterişli dantelaları, sohbetlere konu olmuştu.

İkinci olarak, Tahiti lisanını konuşabilir hale geldiler, ki bu, belli bazı harf değişiklikleri dışında, Hawaii diline benziyordu aslında. Biraz konuşma kolaylığı edinir edinmez, şişeyi elden çıkartmak için çalışmaya başladılar. Kabul edersiniz ki, bu konudan söz açmak hiç de basite alınacak bir iş değildi. Dört santime sağlık pınarı ve altın yumurtlayan tavuk satmayı teklif ederken, ciddiye aldığınız insanları ikna etmek hiç kolay olmuyordu. Üstelik, şişenin tehlikelerini de açıklamak gerekiyordu. İnsanlar ya anlattıklarının hiçbirine inanmadan gülüp geçiyor ya da işin karanlık kısmını daha fazla önemseyip, ağırlığından çekinerek, şeytanla iş yapan insanlar olarak gördükleri Keawe ve Kokua'dan kaçıp uzaklaşıyorlardı. Uzun lafın kısası, güç kazanmayı bir tarafa bırakın, bu ikisi kasabada kendilerinden uzak durulduğunu anlamaya başlamıştı. Çocukların çığlık çığlığa onlardan kaçması, Kokua'mn çok ağırına gidiyordu. Katolikler onlar geçerken haç çıkarıyorlardı. Herkes söz birliği etmişcesine, onlarla bağlantısını kesmeye başlamıştı.

Ruhlarına kasvet çökmüştü. Yorucu günlerin sonunda, geceleri yeni evlerinde oturuyor ve birbirlerine tek kelime bile etmiyorlardı; ya da sessizliği bozan, Kokua'nın birdenbire hıçkırıklara boğulması oluyordu. Bazen birlikte dua ediyorlar, bazen de şişeyi çıkarıp yere koyuyor ve bütün bir akşam oturup, ortasındaki gölgenin nasıl kıpraştığını seyrediyorlardı. Böyle zamanlarda gidip yatmaya korkuyorlardı. Gözlerinden uyku akıyordu, ama sanki ikisinden biri sızıp kalacak

olursa, uyandığında diğerini karanlıkta sessizce ağlar bulacak ya da belki yapayalnız uyanacaktı, çünkü öbürü, küçük bir bahçede muz ağaçlarının altında yürümek ya da ay ışığında sahilde dolaşmak üzere, evden ve şişenin yanından kaçıp gitmiş olacaktı.

Bir gece Kokua uyandığında öyle oldu. Keawe gitmişti. Kokua onun yattığı yeri yokladı, soğuktu. O zaman dehşete düştü ve yatakta doğrulup oturdu. Panjurların arasından içeriye biraz ayışığı süzülüyordu. Odanın içi loştu, yerde duran şişeyi seçebiliyordu. Dışarıda rüzgâr şiddetle esiyor, caddedeki büyük ağaçlar gürültüyle savruluyor, düşen yapraklarsa verandada hışırdıyordu. Tüm bu seslerin arasında, Kokua başka bir ses daha ayırt ediyordu; sesin bir hayvana mı yoksa bir insana mı ait olduğunu söylemek çok zordu, ama ölüm kadar kederli bir sesti bu, içini parçalıyordu. Usulca kalkıp kapıyı araladı, ayışığıyla aydınlanmış avluya baktı. Keawe orada, muz ağaçlarının altında yatıyordu, ağzı toza bulanmıştı ve yattığı yerde inliyordu.

Kokua'nın aklına gelen ilk şey, hemen koşup Keawe'yi teselli etmek oldu. Ama başka bir düşünce onu kuvvetle dizginledi. Keawe cesur bir adama yakışır biçimde, karısı için kendisini feda etmişti. Zayıf bir anında utancını yüzüne vurmak, Kokua'ya yakışmazdı. Bu düşünceyle, gerisin geri eve girdi.

"Tanrım!" diye düşündü, "Ne kadar vurdum duymaz, ne kadar güçsüz davranmışım! Oysa bu sonsuz tehlikeye düşen o, ben değilim; ruhu lanet-

lenmiş olan o, ben değilim. Şimdi orada, rüzgârda ve ayışığında yapayalnız yatarken, benim uğruma, böylesine değersiz ve böylesine âciz bir yaratığın aşkı uğruna, cehennemin alevlerini çok yakınında görüyor, ah, ve kokusunu alıyor. Ruhum çok mu kördü? Üstüme düşen görevi şimdiye dek bu yüzden mi hiç fark etmedim? Yoksa daha önce gördüm de, görmezden mi geldim? Ama en azından şimdi, ruhumu sevgimin ellerine bırakıyorum; şimdi, cennetin beyaz basamaklarına ve beni bekleyen dost yüzlere elveda diyorum. Aşka aşk, aşkım Keawe'nin aşkına eşitlensin! Ruha ruh, çürüyecekse benim ruhum çürüsün!"

Eli çabuk bir kadındı. Az sonra giyinip kuşanmıştı bile. Para üstünü –hep yanlarında taşıdıkları değerli santimleri– eline aldı; değerliydiler, çünkü bu paralar çok az kullanılıyordu ve onları bir devlet dairesinden temin etmişlerdi. Kokua caddeye çıktığında, rüzgâr bulutları getirmiş, ay kararmıştı. Kasaba uyuyordu. Ağaçların gölgesinde birinin öksürdüğünü duyana kadar, ne tarafa gideceğini bilemedi.

"İhtiyar," dedi Kokua, "bu soğuk gecede, bu yabancı memlekette ne işin var?"

Yaşlı adam öksürmekten kendini ifade etmeye fırsat bulamamıştı, ama Kokua onun yaşlı, yoksul ve adanın yabancısı olduğunu anlamıştı.

"Bana bir iyilik yapar mısın?" dedi Kokua. "Yabancı olduğun için bir başka yabancıya, yaşlı bir adam olduğun için genç bir kadına, Hawaiili bir kız evladına yardım eder misin?"

"Ah!" dedi yaşlı adam. "Demek Sekiz Ada'dan ge-

len cadı sensin ve tuzağa düşürmek için benim ihtiyar ruhumun bile peşine düşüyorsun. Ama senden bahsedildiğini duymuştum. Senin kötülüğün bana vız gelir."

"Otur şöyle," dedi Kokua, "bırak da sana bir hikâye anlatayım." Ve Keawe'nin hikâyesini başından sonuna kadar anlattı ona.

"Ve şimdi," dedi, "ruhunun huzuru karşılığında satın aldığı karısıyım ben onun. Ne yapmalıyım? Eğer ona kendim gidip, şişeyi satın almayı teklif edersem, bunu reddedecektir. Ama eğer sen gidersen, onu satmaya can atacaktır. Seni burada bekleyeceğim; dört santime şişeyi satın alacaksın, ben de üç santime senden geri alacağım onu. Bu zavallı kızın da tanrı yardımcısı olsun!"

"Eğer yalan söylüyorsan," dedi yaşlı adam, "öyle sanıyorum ki, tanrı canını alır senin."

"Alsın!" diye haykırdı Kokua. "Emin ol, alacaktır. Bu kadar hain olamam ben – tanrı buna göz yummayacaktır."

"Dört santimi bana ver ve burada bekle beni," dedi yaşh adam.

Şimdi sokakta yalnız başına kalan Kokua'nın cesareti kırılmıştı. Rüzgârın ağaçların arasından geçerken çıkardığı uğultu, ona cehennem alevlerinin çatırtısı gibi geliyordu; sokak lambasının ışığında büyüyen gölgeler, ona iblislerin pençeleri gibi görünüyordu. Yeterince gücü olsa, çoktan kaçıp giderdi. Yeterince nefesi olsa, çığlık çığlığa bağırırdı; ama gerçek şu ki, o ikisini de yapamadı. Korkutulmuş bir çocuk gibi, tir tir titreyerek caddenin ortasında dikilip bekledi.

Sonra yaşlı adamın geri döndüğünü gördü. Elinde şişeyi tutuyordu.
"Ricanı yerine getirdim," dedi, "Yanından ayrıldığımda, kocan bir çocuk gibi ağlıyordu; bu gece rahat uyuyacak." Ve şişeyi ona doğru uzattı.
"Onu bana vermeden önce," dedi Kokua, soluk soluğa, "şerrini gördüğün gibi hayrını da gör – öksürüğünden kurtulmayı dile."
"Ben yaşlı bir adamım," diye yanıtladı öbürü, "ve şeytandan iyilik dilenmeyecek kadar yakınım mezar toprağına. Ama ne demek oluyor bu? Neden almıyorsun şişeyi? Bocalıyor musun yoksa?"
"Bocalamıyorum!" diye bağırdı Kokua. "Sadece hazır değilim. Biraz vakit tanı bana. Direnen ben değilim, elim. Bedenim o uğursuz varlıktan geri çekiyor kendini. Sadece bir an, ne olur!"
Yaşlı adam merhametle Kokua'ya baktı. "Zavallı çocuk!" dedi, "Korkuyorsun; ruhun tereddüte düşürüyor seni. Pekâlâ, bırak şişe bende kalsın. Ben artık yaşlandım ve bu dünyada daha fazla mutlu olamam, ve ayrıca şu da var ki..."
"Ver onu bana!" dedi Kokua soluk soluğa. "İşte paran burada. O kadar alçalabileceğimi mi düşünüyorsun? Şişeyi ver bana!"
"Tanrı seni korusun, çocuk," dedi yaşlı adam.
Kokua şişeyi holokusunun altına gizledi, yaşlı adama hoşçakal dedi ve yanından ayrılıp sokakta yürümeye başladı. Ne tarafa gittiği umrunda değildi. Çünkü artık tüm yollar onun için aynı yere çıkıyor, hepsi cehenneme varıyordu. Kimi zaman yürüyor, kimi zaman koşuyordu. Bazen gecenin içinde çığlık çığlığa haykırıyor, bazen de yol

kenarında tozun toprağın içine yatıp ağlıyordu. Cehenneme dair duyduğu her şeyi hatırlıyordu; alevlerin parladığını görüyor, ateşin kokusunu alıyordu. Eti kömürlerin üzerinde kavruluyordu. Gün ağarmak üzereyken tekrar kendine geldi ve eve döndü. Aynen yaşlı adamın dediği gibi olmuştu – Keawe bir bebek gibi uyuyordu. Kokua durup onun yüzüne baktı.
"Şimdi, kocacığım," dedi, "uyuma sırası sende artık. Uyandığında, şarkı söyleyip gülme sırası da sende olacak. Zavallı Kokua'ya gelince, ona eyvahlar olsun! Ama olsun varsın – zavallı Kokua'ya artık uyku haram, şarkı söylemek haram; mutluluk haram, bu dünyada da, öbür dünyada da."
Böyle düşünerek yatağa, Keawe'nin yanına uzandı. Istırabı öyle büyüktü ki, başını yastığa koyar koymaz derin bir uykuya daldı.
Sabahın geç bir vaktinde, kocası onu uyandırıp iyi haberi verdi. Sanki sevincinden aptallaşmış gibiydi, çünkü Kokua'nın gizlemeye çalıştığı halde belli olan acısına hiç aldırış etmemişti. Kokua'nın kelimeleri boğazına diziliyordu, ama önemi yoktu; Keawe yeterince konuşuyordu zaten. Kokua ağzına bir lokma bile koymamıştı, ama kimin umrundaydı ki? Keawe yemeği silip süpürmüştü. Kokua onu, rüyasına giren tuhaf bir varlıkmış gibi görüyor ve işitiyordu. Bazen, unuttuğu ya da şüpheye düştüğü oluyor, ellerini alnına götürüyordu. Kendisinin feci akıbete mahkûm olduğunu hatırlayıp, kocasının saçma sapan konuştuğunu işitmek, korkunç bir azap veriyordu ona.
Bütün bu süre boyunca, Keawe yiyip içiyor, konu-

şuyor, dönüş zamanını planlıyor, kendisini kurtardığı için Kokua'ya teşekkür ediyor, onu sevip okşuyor ve en sonunda da gerçek yardımcısının[7] aslında kendisi olduğunu söylüyordu ona. O şişeyi satın alacak kadar aptal olan yaşlı adamla ise alay ediyordu.

"Saygıdeğer bir ihtiyara benziyordu," dedi Keawe. "Ama görünüşe aldanmamak lazım. Yaşlı serserinin şişeye neden ihtiyacı vardı acaba?"

"Kocacığım," dedi Kokua, alçak gönüllü bir biçimde, "belki de iyi bir amacı vardı."

Keawe öfkeli bir adam gibi güldü.

"Yok daha neler!" diye bağırdı Keawe. "Yaşlı bir dolandırıcıydı o, diyorum sana; üstelik yaşlı bir budalaydı da. Çünkü şişeyi dört santime satmak bile yeterince zor oldu; üç santime satmak imkânsız olacaktır. Sınırlar daraldıkça, o şey yanık kokmaya başlar... Bırr!" dedi ve ürperdi. "Doğru, ben de onu bir sente aldığımda, daha küçük paralar olduğunu bilmiyordum. Ben de çektiği acıları hak eden bir aptaldım; ama böyle bir aptal bir daha asla çıkmayacak: Ve o şişeye şimdi sahip olan her kimse, onunla beraber mezara girecek."

"Ah, kocacığım!" dedi Kokua. "Bir başkasının ebedi azabı sayesinde kendini kurtarmak korkunç bir şey değil mi sence? Bana öyle geliyor ki, yerinde olsam gülemezdim. Alçak gönüllü davranırdım. Mahzunlaşırdım. Şişenin zavallı sahibi için dua ederdim."

7) gerçek yardımcı: *Kokua*, Hawaii dilinde "yardım" ya da "yardımcı" anlamına gelir.

Bunun üzerine Keawe, Kokua'nın ne kadar doğru söylemiş olduğunu hissederek daha da öfkelendi. "Aman ne acıklı!" diye bağırdı. "Sen istersen mahzunlaşabilirsin. İyi bir eş olsaydın böyle konuşmazdın. Beni biraz bile düşünüyor olsaydın, oturup kendinden utanırdın."

Sonra da çıkıp gitti, Kokua yalnız başına kaldı. O şişeyi iki santime satmak için ne kadar şansı olabilirdi acaba? Hiç şansı olmadığını anladı. Hem zaten herhangi bir şansı olsaydı bile, işte, kocası onu uzaklara, bir sentten daha küçük paraların bulunmadığı bir ülkeye götürmek için acele ediyordu. Ve işte –yaptığı fedakârlığın ertesi günü– kocası onu terk edip gidiyor ve suçluyordu. Kalan vaktinden yararlanmayı bile denemedi, yalnızca evde oturdu. Sonra şişeyi ortaya çıkartıp tarifsiz bir korkuyla baktı ona, sonra da tiksinerek gözünün önünden kaldırıp sakladı onu.

Az sonra Keawe geri döndü ve onu bir gezintiye çıkarmak istedi.

"Kocacığım, hastayım," dedi Kokua. "Hiç halim yok. Kusura bakma, hiçbir şeyden keyif alamam."

İşte o zaman, Keawe her zamankinden daha fazla öfkelendi. Kokua'ya öfkeliydi, çünkü onun, yaşlı adamın haline endişelendiğini düşünüyordu; kendisine öfkeliydi, çünkü Kokua'nın haklı olduğunu düşünüyor ve bu kadar mutlu olduğu için utanç duyuyordu.

"Senin sadakatin bu işte!" diye haykırdı, "Senin sevgin bu! Kocan sana duyduğu aşk için göze aldığı ebedi azaptan daha yeni kurtulmuş – ve sen

hiçbir şeyden keyif alamıyorsun! Kokua, senin nankör bir kalbin var."

Kızgın bir halde tekrar dışarı çıktı ve bütün gün kasabada dolaştı. Arkadaşlarıyla buluştu ve onlarla içki içti; bir araba kiralayıp kırlara çıktılar ve orada da içtiler. Bütün bu süre boyunca Keawe'nin içi rahat değildi, çünkü karısı mutsuzken gününü gün ediyordu, çünkü onun kendisinden daha haklı olduğunu biliyordu aslında ve bu düşünce daha fazla içmesine sebep oluyordu.

Onunla birlikte içenler arasında, kaba saba ve yaşlı bir Haole vardı. Geçmişte balina gemisinde lostromo, kanun kaçağı, altın madenlerinde kazıcı, hapishanelerde mahkûm olmuştu. Kafası kahn, ağzı bozuktu; içmeye ve başkalarını da sarhoş etmeye bayılıyordu; bardağı Keawe'nin ağzına dayayıp duruyordu. Az sonra yanlarında hiç para kalmamıştı.

"Hey, sen!" dedi lostromo, "Sen zenginsin, hep öyle diyordun. Şişen mi vardı ne, ya da her ne haltsa?"

"Evet," dedi Keawe, "Ben zenginim; geri dönüp karımdan biraz para alacağım, çünkü parayı o saklıyor."

"Bu hiç de parlak bir fikir değil, ortak," dedi lostromo. "Paralı bir eksik eteğe hiç güven olmaz. Hepsi de deniz kadar haindir; üzerlerinden gözünü ayırmaman lazım."

Bu söz o anda Keawe'nin aklına takıldı; çünkü içtiği içkiler yüzünden başı dumanlanmıştı.

"Gerçekten de hainse hiç şaşmam," diye düşündü. "Öyle olmasa, benim kurtuluşum onun keyfini neden kaçırsın ki? Ama kolay kolay oyuna geti-

rilebilecek bir adam olmadığımı göstereceğim ona. Onu suç üstü yakalayacağım."

Bu niyetle, kasabaya geri döndüklerinde, Keawe lostromoya köşede, eski hapishanenin önünde onu beklemesini söyledi ve caddede yalnız başına yürüyerek evinin kapısına gitti. Yine gece olmuştu; içeride ışık vardı, ama hiç ses duyulmuyordu. Keawe sürüne sürüne köşeyi dönüp, arka kapıyı usulca açtı ve içeriye baktı.

Kokua orada, lambanın yanı başında, yerde oturuyordu; önünde yuvarlak göbekli ve uzun boğazlı, süt beyazı bir şişe vardı; Kokua ona bakarken yumruklarını sıkıyordu.

Keawe uzunca bir süre kapı eşiğinde dikilip onu seyretti. Önce aptallaşıp donakaldı. Sonra satışta ters giden bir şeyler olduğunu, şişenin San Francisco'da da yaptığı gibi, ona geri geldiğini sanarak korkuya kapıldı. Bunu düşünmesiyle birlikte dizlerinin bağı çözüldü. Şarabın dumanı, sabahları nehirlerden yükselen sis gibi, zihnini terk etti. Ardından başka bir düşünce geldi aklına; öyle garip bir düşünceydi ki bu, yanakları alev alev yanmaya başlamıştı.

"Bundan emin olmalıyım," diye düşündü.

Kapıyı kapattı, usulca köşeyi döndü yine ve sonra da, sanki daha yeni geliyormuş gibi, gürültüyle içeri girdi. Ve, işte! Ön kapıyı açtığında, şişe çoktan gözden kaybolmuştu bile. Kokua bir koltuğa oturmuş ve uykusundan uyanmış gibi yaparak yerinden sıçramıştı.

"Bütün gün içip gönlümü eğlendirdim," dedi Keawe. "Çok iyi arkadaşlar buldum kendime. Şim-

di de sadece para almaya geldim, geri dönüp onlarla içmeye ve âlem yapmaya devam edeceğim." Hem yüzü hem de sesi, dile getirdiği yargı kadar merhametsizdi, ama Kokua bunu fark edemeyecek kadar dertliydi.

"Hayatını yaşamakla iyi yapıyorsun, kocacığım," dedi, sesi titreyerek.

"Ah, ben her şeyi iyi yaparım," dedi Keawe ve dosdoğru sandığa gidip parayı çıkarttı. Ama bu arada, şişeyi sakladıkları köşeye baktı, şişe orada değildi.

Bunu görmesiyle birlikte, yerdeki sandık dev bir dalga gibi kabarmış, ev bir duman çemberi gibi etrafını sarıp fırıldak gibi dönmeye başlamıştı, çünkü artık mahvolduğunu, hiçbir kaçış yolu kalmadığını anlamıştı. "Korktuğum başıma geldi," diye düşündü. "Şişeyi satın alan Kokua'ymış." Sonra biraz kendine gelip ayağa kalktı; ama yüzünden fışkıran ter damlaları yağmur kadar iri, kuyu suyu kadar soğuktu.

"Kokua," dedi, "Bugün sana çok kötü şeyler söyledim nedense. Şimdi neşeli dostlarımla âlem yapmaya gideceğim yine," ve bu sözünün üzerine sessizce güldü biraz. "Eğer beni affedersen, içki daha büyük keyif verecek bana."

Kokua bir anda Keawe'nin dizlerine sarıldı; gözlerinden yaşlar boşanarak dizlerini öptü onun.

"Ah!" diye haykırdı, "Tek istediğim hoş bir laf etmendi bana!"

"Bir daha asla birbirimiz hakkında kötü düşünmeyelim," dedi Keawe ve evden dışarı çıktı.

Ama Keawe'nin yanına aldığı para, oraya ilk gel-

diklerinde edinip bir köşeye ayırdıkları santimlerden birkaçıydı sadece. İçmeye niyetli olmadığı her halinden belliydi. Karısı onun uğruna ruhunu feda etmişti, şimdi de o, karısı uğruna ruhunu feda edecekti; gözü dünyada başka hiçbir şey görmüyordu.

Köşede, eski hapishanenin önünde bekliyordu lostromo.

"Şişe karımda," dedi Keawe, "ve onu geri almama yardım etmezsen, bu gece ne daha fazla para ne de daha fazla likör buluruz."

"O şişe konusunda ciddi olduğunu söylemeye çalışmıyorsun herhalde?" diye bağırdı lostromo.

"İşte lamba," dedi Keawe. "Şaka yapıyor gibi mi görünüyorum?"

"Haklısın," dedi lostromo. "Bir hortlak kadar ciddi görünüyorsun."

"Haydi o halde," dedi Keawe, "al sana iki santim; eve gidecek ve şişeye karşılık bunları teklif edeceksin karıma. Onu sana –eğer fena halde yanılmıyorsam– derhal verecektir. Şişeyi buraya, bana getir, onu senden bir santime geri alacağım; çünkü şişenin kanunu bu, her defasında daha düşük fiyatla satılması gerekir. Ama ne yap ne et, seni benim yolladığımı sakın ola ki söyleme ona."

"Ortak, yoksa sen benimle dalga geçiyor olmayasın?" diye sordu lostromo.

"Eğer benden kuşkulanıyorsan," diye ekledi Keawe, "deneyebilirsin. Evden dışarı çıkar çıkmaz, cebinin parayla dolmasını dile, ya da en iyisinden bir şişe rom dile, ya da canın ne isterse onu dile, o zaman şişenin marifetini göreceksin."

"Pekâlâ, Kanaka," dedi lostromo. "Deneyeceğim; ama ola ki beni alaya alıyorsan, ben de bir armadura çeliğiyle alaya alacağım seni."

Böylece, balina avcısı caddede yürüyerek uzaklaştı; Keawe de durup bekledi. Bir önceki gece Kokua'nın beklediği yere çok yakın bir yerde duruyordu; ama Keawe daha kararlıydı ve amacından asla sapmıyordu; sadece ruhu çaresizlik içinde kıvranıyordu.

Caddenin karanlığında şarkı söyleyen bir ses duyana dek, çok uzun bir süredir bekliyormuş gibi geldi ona. Sesin lostromoya ait olduğunu anladı; ama durup dururken böylesine sarhoş bir ses duyulması çok garipti.

Ardından, lostromonun kendisi de sendeleyerek lambanın altına geldi. Şeytanın şişesini ceketine düğmelemişti, elinde de başka bir şişe vardı; ve görüş alanına girerken bile hâlâ şişeyi kaldırıp ağzına dikiyor ve içiyordu.

"Onu almışsın," dedi Keawe. "Görüyorum."

"Çek ellerini!" diye bağırdı lostromo, geriye doğru sıçrayarak. "Bir adım daha yaklaşırsan suratını darmadağın ederim. Beni amacına alet edebileceğini düşündün demek, ha?"

"Ne demek istiyorsun?" diye bağırdı Keawe.

"Ne mi?" diye bağırdı lostromo. "Bu çok iyi bir şişe, gerçekten de; işte bunu demek istiyorum. Nasıl olup da iki santime benim olduğunu hiç anlamıyorum; ama bir santime senin olmayacağına adım gibi eminim."

"Yani onu satmayacağını mı söylüyorsun?" dedi Keawe, soluk soluğa.

"Hayır, bayım!" diye bağırdı lostromo. "Ama isterseniz, size bir yudum rom verebilirim."
"Sana söylüyorum," dedi Keawe, "o şişeye sahip olan cehenneme gider."
"Sanırım ben zaten oraya gidiyorum," diye karşılık verdi denizci; "ve bu şişe beraberimde götürmek için şimdiye dek rastladığım en iyi şey. Hayır, bayım!" diye bağırdı tekrar, "bu artık benim şişem, sen gidip kendine bir tane daha bul."
"Bu gerçek olabilir mi?" diye bağırdı Keawe. "Senin iyiliğin için, yalvarıyorum sana, onu bana sat!"
"Söylediklerin benim için hiçbir şey ifade etmiyor," diye yanıtladı lostromo. "Budala olduğumu sanmıştın, şimdi öyle olmadığımı anladın; ve her şeyin bir sonu var. Romdan bir yudum almayacaksan, ben alacağım. Haydi sağlığına ve de iyi geceler sana!"
Böylece caddeden aşağıya, kasabaya doğru yürüyüp uzaklaşırken, şişeyi de hikâyenin dışına taşımış oldu.
Ama Keawe rüzgâr gibi uçarak Kokua'ya koştu; o gece mutlulukları büyüktü; ve o zamandan bu yana, Parlak Ev'de geçirdikleri bütün günlerin huzuru da o denli büyük oldu.

Markheim

"Evet," dedi satıcı, "buraya düşenler çeşit çeşittir. Bazı müşteriler cahil olur, o zaman üstün bilgilerime değinirim biraz. Bazılarıysa namussuzdur," elindeki mumu, karşısındaki ziyaretçinin üstüne kuvvetli bir ışık düşecek şekilde kaldırdı. "O zaman da," diye devam etti, "erdemlerim sayesinde kazanç sağlarım."

Markheim, günışığıyla aydınlanmış sokaktan içeri henüz girmişti. Gözleri, dükkândaki parıltı ve karanlık karışımına henüz alışamamıştı. Satıcının kendisine hitap eden sözleri ve mumun yanı başındaki varlığı karşısında sıkıntıyla gözlerini kısıp öbür tarafa baktı.

Satıcı hafifçe güldü. "Noel günü bana geliyorsunuz," diye özetledi, "evde yalnız olduğumu, bugün çalışmayacağımı göstermek için kepenklerimi indirdiğimi bilmenize rağmen. Bunun bede-

lini ödemeniz gerekecek; muhasebe defterlerimle uğraşmam gerekirken gelip planlarımı altüst edişinizin bedelini ödemeniz gerekecek; ayrıca, bugün sizde güçlü bir şekilde fark ettiğim garip tutumun bedelini de ödemeniz gerekecek. Ben ihtiyat timsaliyim ve asla aptalca sorular sormam; ama müşterim gözlerimin içine bakamıyorsa, bunun bedelini ödemek zorundadır." Satıcı bir kez daha güldü; sonra ironik tonunu korumakla beraber her zamanki tüccar ifadesine dönerek: "Satmak istediğiniz şeye nasıl sahip olduğunuzu her zamanki gibi özetlemeyecek misiniz?" diye devam etti. "Yine amcanızın dükkânından bir parça mı? Hatırı sayılır bir koleksiyoncuydu, değil mi bayım?"

Ufak tefek, soluk benizli ve yuvarlak omuzlu satıcı, neredeyse parmaklarının ucunda durarak, altın çerçeveli gözlüklerinin üstünden bakıyor, inanmazlığını belirten her sözünden sonra başını sallıyordu. Markheim adamın bakışlarına, sonsuz bir merhamet isteği ve hafif bir korku ifadesiyle karşılık verdi.

"Bu defa," dedi, "yanılıyorsunuz. Satmaya değil, satın almaya gelmiştim. Elimden çıkarmam gereken biblolarım yok artık; amcamın dükkânı duvar kaplamalarına kadar boşaldı. Menkul kıymetler borsasında başarılı oldum ve bundan sonra bir şeyler kaybetmektense, sahip olduklarıma yenilerini eklemeliyim artık. Şimdiki amacım tek kelimeyle sadelik. Bir hanım için Noel hediyesi arıyorum," diye devam etti, önceden hazırladığı konuşmaya girerken akıcılık kazanarak; "haklısı-

nız, bu kadar küçük bir şey yüzünden rahatsızlık verdiğim için size özür borçluyum. Ama dün bu konuyu ihmal ettim; bu akşam da yemek sırasında küçük bir iltifatta bulunmalıyım; ve sizin de bildiğiniz gibi, zengin bir kadınla yapılacak bir evlilik ihmale gelmez."

Bir sessizlik oldu. Satıcı bu sırada son cümleyi şüpheli bir tavırla tartıp biçiyor gibiydi. Dükkândaki garip eşya karmaşası arasında kaybolmuş saatlerin tiktakları ve yakınlardaki bir caddeden gelen belli belirsiz trafik gürültüsü, sessiz kaldıkları bu zaman aralığını doldurdu.

"Pekâlâ bayım," dedi satıcı, "dediğiniz gibi olsun. Ne de olsa eski bir müşterisiniz; ve eğer dediğiniz gibi iyi bir evlilik yapma şansınız varsa, buna engel olmak ne haddime. Bakın burada bir hanıma verilebilecek güzel bir şey var," diye devam etti, "bir el aynası: Onbeşinci yüzyıldan kalma, garantili; üstelik iyi bir koleksiyonun parçasıydı; ama müşterimin menfaatleri açısından ismini gizli tutmak zorundayım; çünkü o da, tıpkı sizin gibi, sevgili bayım, hatırı sayılır bir koleksiyoncunun yeğeni ve yegâne varisiydi."

Satıcı, kuru ve rahatsız edici bir sesle konuşmasını sürdürüp, bir yandan da sözünü ettiği şeyi yerinden almak için öne doğru eğildiğinde, Markheim'ın bedeninden bir şok dalgası geçti, hem elinde hem de ayağında ani bir hareket oldu, telaşlı hiddet ifadeleri birdenbire yüzüne sıçradı. Bu durum, şimdi aynayı tutan elindeki belirgin titreklik dışında hiçbir iz bırakmadan, geldiği gibi süratle kaybolup gitti.

"Ayna mı?" dedi boğuk bir sesle, sonra duralayıp, daha belirgin bir şekilde yineledi. "Bir ayna mı? Noel için mi? Ciddi değilsiniz herhalde."
"Ama neden olmasın?" diye bağırdı satıcı. "Neden ayna olmasın?"
Markheim ona tanımlanması zor bir ifadeyle bakıyordu. "Neden olamayacağını mı soruyorsunuz bana?" dedi. "Neden mi? Şuraya bakın –aynaya bakın– kendinize bakın! Gördüğünüz hoşunuza gidiyor mu? Hayır! Benim de gitmiyor – Hiç kimsenin gitmez."
Markheim onu o kadar ani bir şekilde aynayla yüz yüze getirmişti ki adam bu hamle sırasında geriye doğru sıçramıştı; ama şimdi, elinde daha kötü bir şey olmadığını fark ederek güldü. "Müstakbel eşiniz zor memnun edilen biri galiba, bayım," dedi.
"Hayır," dedi Markheim, büyük bir inandırıcılıkla. "Ama size ne demeli? Sizden bir Noel hediyesi istiyorum ve bana bunu veriyorsunuz – geçmiş senelerin, günahların ve budalalıkların hatırlatıcısı olan bu lanet olası şeyi, bu el-belleğini! Bunu bilerek mi yaptınız? Kafanızda bir düşünce mi vardı? Söyleyin haydi. Söyleseniz daha iyi edersiniz. Haydi, bana kendinizden bahsedin. Durun da tahmin edeyim, yoksa aslında çok yardımsever biri misiniz?"
Satıcı karşısındaki adama dikkatle baktı; çok garipti, Markheim gülüyor gibi görünmüyordu; yüzünde daha çok hevesli bir umut kıvılcımını andıran bir ifade vardı, ama neşeden eser yoktu.
"Nereye varmaya çalışıyorsunuz?" diye sordu satıcı.

"Yardımsever değil misiniz?" diye sordu öbürü, endişeli bir sesle. "Yardımsever değilsiniz; dindar değilsiniz; dürüst değilsiniz; sevmeyen, sevilmeyen birisiniz; para almaya yarayan bir el, parayı saklamaya yarayan bir kasa. Hepsi bu mu? Tanrı aşkına be adam! Hepsi bu mu?"

"Ne olduğunu size anlatacağım" diye, sert sayılabilecek bir sesle başladı satıcı; ama sonra kendini tutamayıp yeniden gülmeye başladı. "Ama anladığım kadarıyla, sizinkisi bir aşk ilişkisi olmalı, çünkü o kadın için içmişsiniz galiba."

"Ah!" dedi Markheim, garip bir ilgiyle. "Siz hiç aşık oldunuz mu? Anlatın bana haydi."

"Ben mi?" dedi satıcı. "Ben ve aşık olmak! Buna hiç vaktim olmadı benim. Bugün de bütün bu saçmalığa vaktim olmadığı gibi. Aynayı alıyor musunuz, almıyor musunuz?"

"Neden acele ediyorsunuz?" diye döndü Markheim. "Burada durup sizinle konuşmak çok zevkliydi; ve hayat o kadar kısa ve güvensiz ki hiçbir zevki sona erdirmek için acele etmek istemem – hayır, bu kadar yetersiz bile kalsa, istemem. Tutunmalıyız, elimize geçen ne kadar az olursa olsun, ona tutunmalıyız. Uçurumun kenarında bir adam gibi. Her an bir uçurumdur, düşünsenize: Bir mil yüksekliğinde bir uçurum, yuvarlanıp düştüğümüz takdirde, insan olmamızı sağlayan her özelliğimizi dağıtıp yok edebilecek kadar yüksek bir uçurumdur. İşte bu yüzden, en iyisi güzel güzel konuşmalı. Gelin birbirimizi konuşalım, neden bu maskeyi giymek zorunda olalım ki? Gelin gizli yönlerimizden bahsedelim. Kimbilir, belki de dost olabiliriz?"

"Size söyleyecek sadece bir tek sözüm var," dedi satıcı. "Ya alışverişinizi yapın ya da dükkânımdan defolup gidin!"

"Doğru, doğru," dedi Markheim. "Yeterince oyalandık. Şimdi işe dönelim. Bana başka bir şey gösterin."

Satıcı, bu kez aynayı rafa geri koymak için, tekrar eğildi. Eğilirken, zayıf, sarı saçları gözlerinin önüne düştü. Markheim, bir eli mantosunun cebinde, ona doğru biraz yaklaştı. Sırtını dikleştirerek derin bir nefes aldı. Aynı zamanda, yüzünde birbirinden farklı birçok ifade belirdi – şiddet, korku ve kararlılık, zevk ve fiziksel bir tiksinti. Üst dudağını acı çeker gibi kaldırdığında dişleri göründü.

"Bu belki işinizi görür," dedi satıcı; ve tam doğrulmak üzereyken Markheim, arkasından kurbanının üstüne atladı. Uzun, şişe benzer hançer, karanlıkta bir ışıltı çakarak aşağı doğru düştü. Satıcı bir tavuk gibi çırpınırken, şakağını rafa vurdu ve sonra da yere yığılıp kaldı.

Bu dükkânın içinde, zamana ait bir sürü küçük ses vardı; bazıları sanki ileri yaşlarından dolayı görkemli ve yavaş, diğerleriyse geveze ve aceleciydi. Bütün bu sesler, birbirine karışan tiktaklardan oluşan bir koro halinde, saniyeleri sayıyordu. Sonra bir delikanlıya ait ayakların kaldırımdan ağır adımlarla koşarak geçişi, bu daha küçük sesleri bölerek bastırdı ve Markheim'ı ürküterek çevresindekilerin bilincine geri döndürdü. Dehşet içinde etrafına bakındı. Mum tezgâhın üzerinde duruyordu, ucundaki alev, bir hava akı-

mından etkilenerek vakur bir biçimde kıvrılıp bükülüyordu; alevin bu küçük devinimiyle odanın her yeri gürültüsüz bir telaşa boğuluyor, dalgalı bir deniz gibi kabarıp kabarıp iniyordu: Uzun gölgeler baş eğiyor; kalın karanlık lekeler, sanki soluk alır gibi şişip küçülüyor; portrelerin ve Çin tanrılarının yüzleri, su içindeki imgeler gibi değişiyor ve titreşiyordu. İçerdeki kapı aralık duruyordu, aralıktan hayal meyal sızarak bu gölgeler kümesini yaran uzun günışığı şeridi, işaret eden bir parmağı andırıyordu.

Markheim'ın bakışları, korkuyla ortalıkta dolaştıktan sonra, kamburu çıkmış ve yüzüstü kapaklanmış halde yerde yatan kurbanının vücuduna döndü. Bu inanılmaz derecede küçük vücudun, hayattayken olduğundan daha aşağılık görünmesi çok garipti. Yerde yatan satıcı, sefil giysileri ve hantal duruşuyla, daha çok kereste talaşını andırıyordu. Markheim'ın bakmaya bile korktuğu şey buydu işte; hiç de zor olmamıştı. Ama bakmaya devam ettikçe, bu eski giysi yığını ve kan gölü anlamlı sesler bulmaya başladı. Orada öylece yatmalıydı. Uzuvlarının çalışmasını ve bedenindeki mucizevi hareket kabiliyetini tekrar kazanmasını artık hiç kimse sağlayamazdı – ceset, bulunana kadar orada öylece yatmalıydı. Bulunana kadar mı? Evet, ama ya o zaman ne olacaktı? O zaman bu ölü et yığını İngiltere'nin her yerinde yankılanacak bir haykırışla sesini yükseltip, dünyayı olayın peşini bırakmamaya mı çağıracaktı? Her neyse, ölü ya da diri, o hâlâ düşmanıydı. "Ölüm beynin sustuğu zamandır" diye düşündü; ve kafası son sözcüğe

takılıp kaldı: Zaman. İş tamamlanmış olduğuna göre – kurban için biten zaman, katil için önem kazanmış ve hızla akmaya başlamıştı.
Bu düşünce henüz aklındaydı ki, saatin öğleden sonra üçü gösterdiğini bildiren iki saat çanı birbiri ardına çalmaya başladı. Hem hız hem de ses açısından birbirinden farklı olan bu çan seslerinden biri, bir katedral kulesinden geliyormuşçasına derinken, diğeri bir vals uvertürünün tiz notalarını çalar gibiydi.
O dilsiz odanın içinde birdenbire bu kadar çok lisanın aynı anda konuşmaya başlaması Markheim'ı afallatmıştı. Elinde mumla oradan oraya dolaşırken, hareket eden gölgelerle kuşatılmış, şans eseri oluşan yansımalardan ölesiye korkarak, kendini toparlamaya çalıştı. Bazısı yerli tasarım, bazısı Venedik ya da Amsterdam'dan gelme çok sayıda pahalı aynada kendi yüzünün tekrarlanarak çoğalan yansımalarını sanki bir casus ordusuymuş gibi görüyor, kendi gözleriyle kendisine yakalanıyor ve takip ediliyordu. Kendi ayak sesleri, yavaşça attığı her adımda, etraftaki sessizliği bozuyordu. Ceplerini doldurmaya devam ederken bile hâlâ, planındaki binlerce hatayı bıktırırcasına tekrarlayan aklı, onu suçluyordu. Daha sessiz bir saat seçmiş, kendisinden şüphelenilmesini engelleyecek bir mazeret hazırlamış olmalıydı; bıçak kullanmamalıydı; daha dikkatli davranmalı, satıcıyı bağlayıp ağzını tıkamalı, ama öldürmemeliydi; daha cesur olup hizmetçiyi de öldürmesi, her şeyi öbür türlü yapmış olması gerekirdi: Rahatsız edici pişmanlıklar; aklın, değiş-

tirilemezi değiştirmek, artık faydasız hale gelmiş planları yapmak, geriye döndürülemez geçmişin mimarı olmak için durmak bilmeyen çabası. Aklından bütün bunlar geçerken, vahşi korkular, beyninin daha uzak bölgelerine, terk edilmiş bir tavan arasında koşuşan fareler gibi üşüşüyordu: Polis memurunun eli omzuna ağır bir şekilde düşecekti; sinirleri, oltaya takılmış bir balık gibi sarsılacaktı. Bazı ürkünç sahneler gözlerinin önünden dörtnala geçiyordu: Mahkemedeki sanık sandalyesi, hapishane, idam sehpası ve kara tabut.

Sokaktaki insanların korkusu, kuşatma yapan bir ordu gibi beynine çöreklendi. İmkânsız ama, diye düşünerek, orada olup biten mücadeleyle ilgili bir söylentinin dışarıdaki insanların kulaklarına çalınmış ve meraklarını cezbetmiş olduğu ve bu insanların şimdi komşu evlerde hareketsiz ve kulakları tetikte oturdukları kehanetinde bulundu. Yalnız insanlardı bunlar, Noel'i geçmişe ait hatıralara tutunarak tek başlarına geçirmeye mahkûm insanlardı, ama yavaş yavaş bu müşfik durumlarından sıyrılıyorlardı şimdi; mutlu aile eğlenceleri, yuvarlak masa etrafında hüküm süren bir sessizliğe dönüşüyor, annenin parmağı havada asılı kalıyordu: Hangi sınıftan, hangi yaştan ve hangi mizaçtan olurlarsa olsunlar, hepsi de kalplerinin derinliklerinde, onun boğazını sıkacak olan ipi gözlüyor, dinliyor ve dokuyorlardı. Bazen yeterince yumuşak hareket edemediğini sandığında, uzun Bohemya kadehlerinin[1] şıngırtısı adeta bir zil gibi

1) Bohemya kadehleri: Onyedinci yüzyılın sonlarında Bohemya kristali Avrupa'da çok modaydı.

yüksek sesle çınlıyordu; tiktak seslerinin yoğunluğu, paniğe kapılan Markheim'ı, bütün saatleri durdurmaya itiyordu. Ve sonra yine, korkuları süratle şekil değiştirdiğinde, evin olağanüstü sessizliğini olası bir tehlike kaynağı, yoldan geçen herhangi birini uyarıp durduracak bir işaret olarak görüyor; adımlarını daha cesurca atmaya başlıyor, dükkândaki eşyalar arasında ses çıkartmaktan korkmadan, telaş içinde geziyor ve kendi evinde rahatça dolaşan meşgul bir adamın hareketlerini özenli bir kabadayılık içinde taklit ediyordu.
Ama onu etkisi altına alan tehlike çanları artık birbirinden o kadar farklıydı ki aklının bir bölümü hâlâ dikkatli ve kurnazken, bir diğer bölümü delilik uçurumunun kenarında sendeliyordu. Böylece her korkuya kolayca kapılır hale gelişi, sanrılarından özellikle birine güçlü bir hakimiyet sağlamıştı: Beyaz yüzünü pencereye yaklaştırıp içeriyi dinleyen bir komşu ya da dükkânın önünden geçerken şiddetli bir şüpheye kapılan herhangi biri sadece kuşkulanabilir, ama tuğla duvarların ve panjurları inik pencerelerin ardından hiçbir şeyi bilemezdi. Sadece sesler ulaşabilirdi onlara. Ama burada, evin içinde, yalnız mıydı? Yalnız olduğunu biliyordu; hizmetçinin, sevine sevine yola çıkışını seyretmişti; mümkün olan en iyi halini takınarak "günü yaşamaya gittiği", yüzündeki tebessümde adeta yazılıydı. Elbette ki evde yalnızdı; ama yine de boş evin yukarıdaki bölmelerinde hafif bir çift ayak kıpırtısı duyduğuna emindi – bir çeşit varlığın, kesin ve açıklanamaz bir şekilde bilincindeydi. Ah, elbette: Ha-

yal gücü bu varlığı evin her odasında ve her köşesinde takip ediyordu; şu anda o, yüzü olmayan bir varlıktı, ama görmesini sağlayan gözleri vardı; şimdi de Markheim'ın bir gölgesi haline gelmişti; ve bu defa da kurnazlığı ve nefreti sayesinde yeniden ruh bulan ölü satıcının suretinden bakıyordu.

Zaman zaman, zor da olsa cesaretini toplayabildiğinde, hâlâ bakışlarını geri püskürtmeyi sürdüren açık kapıya bakıyordu. Ev yüksek, çatıdaki pencere ise küçük ve kirliydi, dışarıdaki günışığı sis yüzünden körleşmişti. Zemin kata süzülen ışık son derece zayıftı ve dükkânın kapı eşiğini belli belirsiz aydınlatıyordu. Ama her şeye rağmen, bu şüphe uyandıran ışık dilimi içinde titrek bir gölge asılı değil miydi?

Ansızın dışarıda, sokaktan gelen şen şakrak bir adam elindeki cisimle dükkân kapısına vurmaya başladı; bir yandan da, satıcıya takıldığında hitap etmek için adı yerine kullanmaya alışkın olduğu sözcükleri bağırarak ona sesleniyordu. Buza çakılmış gibi olan Markheim, ölü adama doğru baktı. Ama hayır, son derece sessiz bir biçimde yatıyordu; kapıya inen darbeleri ve bağırışları işitemeyecek kadar uzak bir yerlere uçup gitmişti; sessizlik denizlerinin dibine çökmüştü; ve bir zamanlar kasırga uğultusu içinde bile ayrımsayabileceği kendi adı, artık boş bir ses haline gelmişti. Ve işte şen şakrak adam da kapıya vurmaktan vazgeçerek oradan uzaklaşmıştı.

Yapılması gereken ne kaldıysa bitirmek için elini çabuk tutması gerektiği konusunda açık bir

uyarıydı bu. Bu tehditkâr bölgeden uzaklaşmalı, Londra kalabalığının ortasına dalmalı ve günün öbür yarısına girildiğinde, o güvenli ve masum görünüşlü sığınağına – yatağına ulaşmış olmalıydı. Bir ziyaretçi gelmişti bile; her an bir diğeri daha gelebilir ve daha inatçı davranabilirdi. İşi bitirmiş olduğu halde ektiğini biçememek, fazlasıyla nefret verici bir başarısızlık olurdu. Şimdi Markheim'ı para ilgilendiriyordu ve paraya ulaşmasını sağlayacak olan anahtarlar.

Omzunun üstünden açık kapıya baktı, gölge hâlâ orada dolanıyor ve titriyordu; aklında bilinçli hiçbir tiksinti olmadan, ama karnında bir titremeyle, kurbanının vücuduna doğru yaklaştı. İnsan özü bedeni terk etmiş gibiydi; yarısına kadar kepekle doldurulmuş bir elbiseye benziyordu; kol ve bacaklar ortalığa yayılmış, gövde ikiye katlanmış, yerde yatıyordu; ama yine de, bu şey onu kendinden uzaklaştırıyordu. Göze böylesine renksiz ve önemsiz görünmesine rağmen, dokunulduğunda çok şey ifade ediyor olabileceğinden korktu. Vücudu omuzlarından tutup sırtüstü çevirdi. Tuhaf biçimde hafif ve esnekti, kollarla bacaklar, sanki kırılmışlar gibi, en olmayacak durumlara giriyorlardı. Yüzü tüm ifadesini kaybetmişti; ama mum gibi solgundu ve bir şakağının çevresi şaşırtıcı biçimde kana bulanmıştı. Bu, Markheim için hoş olmayan bir durumu ifade ediyordu. Onu aniden geçmişe, bir balıkçı kasabasına, herhangi bir şenlik gününe geri götürdü: Gri bir gün, uğuldayan rüzgâr, kalabalık cadde, bando sesleri, davulların gümbürtüsü, bir balad şarkıcı-

sının genizden gelen sesi; ve bir oraya bir buraya gidip gelen bir erkek çocuğu, kalabalık içindeki kafalar arasında kaybolmuş ve merakla korku arasında bölünmüştü; ta ki, toplantı yerinin ön tarafına çıkarak, bir kulübe ve üstünde resimler olan büyük bir perde gördü; kasvetle tasarlanmış, abartılı renklerle süslenmiş resimlerdi bunlar: Yanında çırağıyla Brownrigg[2], öldürülen misafirleriyle Manning[3] ailesi, Thurtell'in[4] ölüm pençesine yakalanmış Weare ve ayrıca ünlü cinayetlerin bir çetelesi. Bu şey bir yanılsama kadar açık seçikti; ufalıp o küçük erkek çocuğunun içine girmişti; bir kez daha, aynı fiziksel isyan duygusuyla, o iğrenç resimlere bakıyordu; davulların tokmak sesleri onu hâlâ sersemletiyordu. O gün çalınan melodilerden biri hafızasında canlandı; bunun üzerine, ilk kez vicdan azabı duydu, midesi bulandı, eklemleri birdenbire güçsüzleşti, ki buna karşı hemen direnç göstermek ve bunu yenmek zorundaydı.

Bu düşüncelerden kaçmak yerine onlarla yüzleşmenin daha tedbirli bir davranış olacağına karar verdi; ölü yüze daha dikkatli bakarken, işlediği suçun doğasını ve büyüklüğünü kavramaya zor-

2) Brownrigg: Londralı bir kilise cemaatı tarafından, yoksul hamile kadınlara bakması için işe alınan Elizabeth Brownrigg, genç bir kadın çırağı vahşice öldürdükten sonra 1767 yılında idam edildi.

3) Manning ailesi: Frederick ve Maria Manning yemeğe gelen misafirlerini öldürüp mutfak döşemesinin altına gömdüler (1849 yılında idam edildiler).

4) Thurtell: Zengin bir tüccarın oğlu olan kumarbaz John Thurtell, William Weare'i bir kır evinde tuzağa düşürüp vahşice dövdükten sonra ölmemekte direnen kurbanının boğazını kesti (1823 yılında idam edildi).

luyordu aklını. Çok kısa bir süre önce bu yüz, her duygu değişimiyle birlikte devinmişti, bu renksiz ağız konuşmuştu, bu vücut kontrol altındaki enerjilerle alev alev yanmıştı; ama şimdi, ve Markheim'm yaptığı şey yüzünden, o yaşam parçası durdurulmuştu; bir saatçinin, aniden uzattığı parmağıyla saatin tiktaklarını durdurması gibi. Sonunda, çaresizlik içinde şu sonuca vardı: Pişmanlık dolu bir bilinçle başa çıkamazdı; o boyalı cinayet resimlerinin önünde tir tir titreyen aynı kalp, kendi gerçeğine kılı kıpırdamadan bakıyordu. Hissettiği şey, olsa olsa bir merhamet kırıntısı olabilirdi; dünyayı büyülü bir bahçe yapabilecek tüm bu güçlere boşu boşuna sahip olmuş biri için, hiç yaşamamış ve şimdi de ölmüş biri için. Ama hayır, pişmanlıktan eser bile yoktu.

Hemen ardından, kendisini bu düşüncelerden çekip çıkararak, anahtarları buldu ve dükkânın açık kapısına doğru ilerledi. Dışarıda şiddetli bir yağmur başlamıştı; yağmurun damdaki sesi sessizliği bölmüştü. Tavanından su damlayan büyük bir mağarada olduğu gibi, evin bölmelerine belli belirsiz, kesintisiz bir yankılanma musallat olmuştu, kulağı dolduruyor ve saatlerin tiktaklarıyla karışıyordu. Markheim kapıya yaklaşırken, kendi ihtiyatlı ayak sesine cevap olarak, merdiven basamağını çıkan bir başka ayağın adımlarını duyar gibi oldu. Gölge hâlâ kapı eşiğinde salına salına titreşiyordu. Kararlılığının tüm ağırlığını kaslarına verip, kapıyı geriye doğru itti.

Solgun, sisli günışığı, çıplak zemin ve merdivenlerin üzerine donuk bir aydınlık yaydı; sahanlıkta,

elinde baltalı harbesiyle duran zırhın parlak kostümüne, koyu renk tahta oymalara ve duvar kaplamasının sarı tahtalarına asılmış çerçeveli resimlerin üzerine vurdu. Yağmur damlalarının düşüşü evin içinde öyle büyük bir gürültü çıkarıyordu ki Markheim'ın kulakları, bu gürültüyü birbirinden farklı birçok ses olarak ayırt etmeye başlamıştı. Ayak sesleri ve iç çekişler, uzakta uygun adım yürüyen üniformalıların yere basışları, sayılan paraların şıkırtısı ve gizlice aralanan kapıların gıcırtısı, damlaların tonoz üzerindeki pıtırtısına ve suyun borulardan fışkırışına karışıyor gibiydi. Yalnız olmadığı hissi, içinde büyüyüp delilik sınırlarına dayandı. Dört bir yanda, varlıklar tarafından avlanıyor ve tuzağa düşürülüyordu. Bu varlıkların üst kattaki bölmelerde gizli gizli hareket ettiklerini duyuyordu; dükkânda, ölü adamın ayağa kalktığını duyuyordu; ve büyük bir gayretle merdivenleri tırmanmaya başlarken, ayaklar sessizce önünden kaçıyor ve arkasına saklanarak onu takip ediyordu. Keşke sağır olsaydım diye düşündü, o zaman ruhuna ne kadar huzurlu bir şekilde sahip çıkabilirdi! Sonra yeniden, üstelik daha da güçlü bir dikkatle kulak vererek, savunma güçlerini hazır tutan ve hayatını koruyacak güvenilir bir nöbetçi diken bu huzursuzluk hissi için kendi kendisine şükretti. Başı, boynunun üstünde sürekli olarak dönüyordu; yuvalarından fırlayacakmış gibi görünen gözleri, her tarafı araştırıyor, her tarafta, gözden kaybolan isimsiz bir şeyi son anda ucu ucuna yakalayarak, yarım başarılar elde ediyordu. Birinci

kata çıkan yirmi dört basamak, yirmi dört ıstıraptı.
Birinci katta, kapılar aralık duruyordu, üçü de üç pusu gibiydi, topun ağzındaymış gibi sinirlerini geriyordu. Bir daha asla, insanların inceleyici gözlerinden yeterince saklanamayacağını ve korunamayacağını hissetti; tek arzuladığı evde olmaktı, duvarlarla kuşatılmak, yatak giysilerinin içine gömülmek ve Tanrı'dan başka herkes için görünmez olmak. Bu düşünceyle birlikte, diğer katillere dair hikâyeleri ve bunların yakasını bırakmadığı söylenen ilahi intikamcıların korkusunu hatırlayarak biraz şüpheye düştü. En azından onun için durum böyle değildi. O tabiat kanunlarından korkuyordu, çünkü duygusuz ve değişmez yöntemleriyle, işlediği suçtan dolayı onu mahkûm edecek bir delil saklamış olmalıydılar. İnsan yaşamının sürekliliğinde bir kesinti olabileceğinden, tabiatın kasıtlı bir kanunsuzluğundan, körü körüne ve batıl bir dehşetle, on kat daha fazla korktu. Bir hüner oyunu oynadı, kurallara bağlı kalarak, sonucu sebepten yola çıkıp hesaplayarak; ya tabiat, satranç tahtasını deviren mağlup hükümdar[5] gibi, sürekliliklerini sağlayan yaradılış kalıbını kırarsa? Buna benzer bir şey, kış mevsimi zamansız başladığında, Napolyon'un[6] da başına gelmişti – yazarlar öyle diyordu. Buna benzer bir şey Markheim'ın başına da gelebilirdi:

5) Mağlup hükümdar: Napolyon, satrançta kaybetmek gibi küçük yenilgiler karşısında öfke nöbetleri geçirirdi.
6) Napolyon: 1812 yılında kış mevsimi zamanından önce bastırmış ve faciayla son bulan Rusya seferinin en büyük sebebi olmuştu.

Sert duvarlar saydamlaşabilir ve camdan bir kovan arıları nasıl açık ederse, aynı şekilde açık edebilirdi yaptıklarını; sağlam döşeme tahtaları, ayağının altında bir bataklık gibi gevşeyebilir ve onu kıskacına alabilirdi; ve, ah, onu mahvedebilecek daha makul kazalar da vardı; örneğin, eğer ev başına yıkılıp onu kurbanının vücudunun yanı başına hapsedecek olursa; ya da bitişikteki ev yanıp tutuşursa ve itfaiyeciler ona dört bir yandan saldırırlarsa. Bunlardan korkuyordu; ve bunlara, bir anlamda, tanrının günaha karşı uzanan elleri denilebilirdi. Ama tanrının kendisi hakkında, içi rahattı; yaptığı işin aykırı olduğu şüphesizdi, ama mazeretleri de öyleydi, ki tanrı bunu biliyordu; o oradaydı, insanların arasında değildi, bu yüzden onun adaletine inanıyordu.

Misafir odasına sağ salim girip kapıyı arkasından kapattığında, korkularına geçici olarak ara verdiğinin farkındaydı. Oda epey boşaltılmıştı, üstelik hah da yoktu, eşya sandıkları ve yerli yersiz mobilyalarla darmadağındı; içinde kendisini tiyatrodaki bir aktör gibi çeşitli açılardan seyrettiği birkaç büyük boy aynası; çerçeveli ve çerçevesiz, yüzleri duvara dönük duran bir sürü resim; güzel bir Sheraton büfe[7], kakma işi bir camlı dolap ve kaneviçe süslemeli perdeleri olan kocaman eski bir yatak vardı. Pencereler sahanlığa açılıyordu; ama büyük bir şans eseri, kepenklerin alt kısmı kapalıydı ve bu da onu komşulardan

7) Sheraton büfe: Thomas Sheraton (1751-1806), sanatsal değer taşıyan basit ve kullanışlı tasarımlar yapan İngiliz mobilya ustası.

saklıyordu. Sonunda Markheim, dolabın önündeki eşya sandığına yaklaştı ve anahtarları denemeye başladı. Uzun bir işti bu, çünkü çok anahtar vardı; üstelik sıkıntı da veriyordu; ne de olsa, dolaptan hiçbir şey çıkmama olasılığı da vardı, zamansa uçup gidiyordu. Ama işgalin yakınlığı aklını başına getiriyordu. Gözünün ucuyla kapıyı gördü; hatta ona, mevzilerinin iyi durumunu denetlemekten memnun, orduları kuşatılmış bir kumandan gibi arada bir de doğrudan doğruya bakıyordu. Ama aslına bakılırsa huzurluydu. Sokağa düşen yağmurun sesi doğal ve hoştu. Şimdi de, sokağın öbür tarafından gelen piyano notaları bir ilahi melodisiyle canlanmış, bir sürü çocuk sesi havaya ve sözcüklere karışmıştı. Melodi ne kadar görkemli, ne kadar rahatlatıcıydı! Genç sesler ne kadar tazeydi! Markheim anahtarları ayırırken, gülümseyerek ilahiye kulak verdi; yanıtlanabilir fikir ve imgeler üşüşmüştü aklına; kiliseye giden çocuklar ve tiz orgun çalışı; evlerinden uzak çocuklar, dere kıyısında yüzenler, böğürtlen çalılarıyla kaplı çayırda başıboş gezenler, bulutların kılavuzluk ettiği rüzgârlı gökyüzünde uçurtma uçuranlar; ve sonra, ilahinin bir diğer nağmesiyle, kiliseye ve yaz mevsiminin Pazar günlerinin uyuşukluğuna geri dönüş. Ve papazın tiz ve kibar sesine –bunu hatırlayınca gülümsedi–, boyanmış Jakoben mezarlarına ve kilise koro mahallindeki bölmede yazılı on emrin silik harflerine.

Orada öylece, hem işiyle meşgul hem de kendinden geçmiş bir halde otururken, birden tüyleri

diken diken oldu. Bir buz çarpması, bir ateş çarpması, birden patlayan bir kan boşalması geçti üzerinden ve sonra heyecandan titreyerek yerine mıhlanıp kaldı. Birinin adımları, merdiveni ağır ve sabit bir tempoyla tırmandı. Şimdi de bir el kapı tokmağını tutuyordu; ve kilit dönmüş, kapı açılmıştı. Korku Markheim'ı bir günaha tutsak etmişti; neyi beklemesi gerektiğini bilmiyordu, yürüyerek gelen ölü adamı mı, yoksa insan adaletinin resmi vekillerini mi, yoksa onu idam sehpasına götürmek üzere körü körüne içeri dalan, şans eseri suça tanıklık etmiş birini mi? Ama kapı aralığından bir baş uzanıp, odaya göz gezdirdiğinde, ona bakıp, başıyla selam vererek, sanki aralarında arkadaşça bir tanışıklık varmış gibi gülümsediğinde ve sonra tekrar geri çekilip, kapıyı arkasından kapattığında – korkusu kontrolünden çıkıp kurtularak boğuk bir çığlığa dönüştü. Bu sese karşılık olarak, ziyaretçi geri geldi.

"Beni mi çağırdın?" diye sordu memnuniyetle. Aynı zamanda odaya girdi ve kapıyı arkasından kapattı.

Ama Markheim ayakta durmuş ve tüm gözlerini onun üzerine dikmişti. Belki de görüşü üzerine bir perde inmişti, ama yeni gelenin dış hatları, dükkânın titrek mum ışığındaki putlarda olduğu gibi, değişiyor ve titreşiyordu sanki. Bazen onu tanıdığını düşünüyordu; bazen de kendisine bir benzerliği olduğunu; ve her an, bu şeyin ne dünyaya ne de tanrıya ait olduğu yargısı, boğazını düğümleyen canlı bir dehşet gibi, orada, göğsünde yatıyordu.

Ama buna rağmen, içeri girip yüzünde bir gülümsemeyle Markheim'a bakarak dikilirken, yaratığın tuhaf bir sıradanlığı vardı; "Parayı arıyorsun sanırım?" diye eklediğinde, bunu gündelik nezaket vurgusuyla söylemişti.
Markheim hiç cevap vermedi.
"Seni uyarmalıyım," diye devam etti öbürü, "Hizmetçi, sevgilisinin yanından her zamankinden erken ayrıldı ve yakında burada olacak. Eğer Bay Markheim bu evde bulunacak olursa, bunun sonuçlarını ona anlatmama gerek yok herhalde."
"Beni tanıyor musun?" diye bağırdı katil.
Ziyaretçi gülümsedi. "Uzun süredir en sevdiklerimden biri oldun," dedi; "Sana yardım etmeyi uzun süredir bekliyor ve çoğu kez diliyordum."
"Nesin sen?" diye bağırdı Markheim. "Şeytan mı?"
"Ne olabileceğim," diye karşılık verdi öbürü, "sana vermeyi vaat ettiğim hizmeti etkileyemez."
"Etkileyebilir," diye bağırdı Markheim. "Etkiler! Senden yardım almak mı? Hayır, asla! Senden asla! Beni daha tanımıyorsun – tanrıya şükür, beni tanımıyorsun!"
"Seni tanımak mı?" diye cevapladı ziyaretçi, nazik türden bir ciddiyet ya da daha doğrusu sertlikle, "Seni ruhuna kadar tanıyorum."
"Beni tanımak mı?" diye haykırdı Markheim. "Bunu kim yapabilir ki? Benim hayatım kendimin gülünç bir taklit ve iftirasından başka bir şey değil. Doğamı yalanlamak için yaşadım ben. Tüm insanlar bunu yapar; tüm insanlar dışlarında büyüyüp onları boğan bu maskeden daha iyi-

dirler. Herbirinin hayat tarafından sürüklenip götürüldüğünü görürsün, haydutların yakalayıp pelerine büründürdüğü biri gibi; eğer kendi kontrollerini ellerinde tutabilselerdi – eğer yüzlerini görebilseydin, tamamen farklı bir şey olurlardı, kahramanlar ve azizler için ışık saçarlardı! Ben bunların çoğundan kötüyüm; benliğim daha fazla örtülmüş; mazeretim bana ve tanrıya malumdur. Ama zamanım olsaydı, kendimi açık edebilirdim."

"Bana mı?" diye sordu ziyaretçi.

"Herkesten önce sana," diye karşılık verdi katil. "Zeki olduğunu varsaymıştım; sandım ki –var olduğuna göre– kalp okuyan biri olmalıydın. Oysa sen, beni yaptıklarımdan dolayı yargılamayı vaat edecektin –düşünsene– yaptıklarımdan dolayı! Doğdum ve bir devler ülkesinde yaşadım; ana rahminden çıktığımdan beri devler beni bileklerimden tutarak sürüklediler – yazgımın devleri. Ve sen beni yaptıklarımdan dolayı yargılayacaktın! Ama içime bakamıyor musun? Kötülüğün benden nefret ettiğini anlayamıyor musun? İçimde, vicdanın o net yazısını, çok sık hiçe sayılmış da olsa, kasıtlı hiçbir safsata tarafından asla bulandırılmamış o yazıyı, göremiyor musun? Beni kesinlikle insaniyet kadar bildik olması gereken bir şey olarak –gönülsüz bir günahkâr olarak– okuyamıyor musun?"

"Bütün bunlar çok duygulu bir biçimde ifade edilmiş şeyler," oldu ziyaretçinin cevabı, "ama beni ilgilendirmiyor. Bu safsatalar benim sınırlarımı aşar; ve hangi zorunluluk yüzünden sürüklenip gittiğin de hiç umrumda değil, bunun sonucu

olarak doğru yöne sürüklenmiş olmandan başka. Ama zaman uçup gidiyor; hizmetçi, insanların yüzlerine ve reklam panolarındaki resimlere bakınarak gecikiyor; ama yine de, gittikçe yakınlaşmayı sürdürüyor; ve hatırlasana, sanki idam sehpaları Noel sokaklarından geçerek sana doğru bizzat yürüyorlar gibi! Sana yardım edeyim mi – ben! Her şeyi bilen? Parayı nerede bulacağını sana söyleyeyim mi?"

"Karşılığında ne isteyeceksin?" diye sordu Markheim.

"Bu hizmeti sana Noel hediyesi olarak sunuyorum," diye cevapladı öbürü.

Markheim bir çeşit buruk zafer duygusuyla gülümsemekten kendini alamadı, "Hayır," dedi, "Senin ellerinden hiçbir şey almayacağım; susuzluktan ölüyor da olsam, testiyi dudaklarıma dayayan senin elinse, onu reddetme yürekliliğini kendimde bulmalıyım. Safça bir davranış olabilir, ama kendimi şerre teslim edecek hiçbir şey yapmayacağım."

"Ölüm döşeğinde edilen tövbelere hiçbir itirazım yok," diye yorumladı ziyaretçi.

"Çünkü faydasına inanmıyorsun!" diye bağırdı Markheim.

"Öyle demedim," diye karşılık verdi öbürü; "ama ben bu konulara farklı bir açıdan bakıyorum; hayat sona erdiğinde, benim ilgim azalır. İnsan, bana hizmet etmek için yaşamıştır, dinin rengi altından karanlık bakışlar yaymak ya da buğday tarlasına burçak ekmek için, arzu dolu zayıf bir uysallık anında senin de yaptığın gibi.

Artık kurtuluşuna bu kadar yaklaşmış olduğuna göre, hizmetlerine farklı bir hizmet daha ekleyebilir – tövbe edip, gülümseyerek ölebilir, ve böylece, yaşayan müritleriminkinden daha ürkek bir güven ve umut geliştirebilirsin. Ben o kadar da zor bir patron değilim. Dene beni. Yardımımı kabul et; şimdiye kadar yapmış olduğun gibi, kendini hayatta memnun et; kendini daha kuvvetli bir biçimde memnun et, dirseklerini tahtaya uzat; ve gece inmeye başlayıp perdeler kapandığında, seni daha fazla rahatlatmak için söylüyorum, vicdanınla arandaki kavgayı bitirmeyi ve tanrıyla kaypakça barışmayı kolay bile buluyor olacaksın. Daha az önce böyle bir ölüm döşeğinden geldim; oda, adamın son sözlerini dinlerken içtenlikle yas tutanlarla doluydu; ve merhamet duygusuna karşı taş gibi sertleşmiş olan o yüze baktığımda onun umutla gülümsediğini gördüm."

"Yani benim de böyle bir yaratık olduğumu mu varsayıyorsun?" diye sordu Markheim. "Günah üstüne günah işlemekten ve en sonunda sinsice cennete girmekten başka hiçbir büyük amacım olmadığını mı düşünüyorsun? Bunun düşüncesi bile kalbimi ayaklandırıyor! Senin insan türünü kavrayışın bu mu yani? Yoksa beni böyle bir alçaklığa delil saydığın kanlı ellerimle bulduğun için mi bu sözler? Ve bu cinayet suçu, iyilik pınarlarını bile kurutacak kadar büyük bir dinsizlik mi gerçekten?"

"Benim için cinayet özel bir kategori değildir," diye cevapladı öbürü. "Tüm günahlar cinayettir, hatta tüm hayatın savaş olması gibi. Sizin ırkınızı,

bir salın üzerinde açlıktan ölmekte olan denizciler gibi görüyorum, kıtlığın ellerinden ekmek kabukları kopartıp, birbirlerinin hayatlarıyla beslenen. Günahları, işlendikleri anın ötesinden takip ederim; hepsinde de akıbetin ölüm olduğunu gördüm; ve benim gözümde, bir baloya gitmek için sevimli haller takınarak annesini kandıran cici kızın pıhtılaşmış insan kanı, senin gibi bir katilinkinden daha az fark edilir biçimde damlamaz. Günahları takip ettiğimi mi söyledim? Erdemleri de takip ederim; günahlardan bir tırnağın kalınlığı kadar bile farklı değildirler; her ikisi de ölüm meleğinin mahsul toplamasına yarayan tırpanlardır. Benim yaşama sebebim olan kötülük, eylemde değil, karakterde oluşur; benim için geçerli olan, kötü adamdır, kötü eylem değil; çünkü kötü eylemin meyveleri, onları çağların şiddetli şelalesi boyunca yeterince uzaklara kadar takip edebilseydik, sık rastlanmayan erdemlerin meyvelerinden daha bile kutsal çıkabilirlerdi. Bir satıcıyı öldürmüş olduğun için değil, ama adın Markheim olduğu için, kaçışını çabuklaştırmayı teklif ediyorum sana."

"Kalbimi sana açacağım" diye cevapladı Markheim. "Sayesinde beni bulduğun bu suç, benim sonumdur. Ona varana kadar, bir sürü ders aldım; onun kendisi bile bir derstir, çok önemli bir ders. Şimdiye kadar, sürüklenmemem gereken şeye isyan duygusuyla sürüklendim; yoksulluğa mahkûm bir köleydim, sürüklenen ve kamçılanan. Günaha davet eden bu koşullara karşı durabilen kuvvetli erdemler vardır; benimki öyle değildi,

mutluluğa susamıştım. Ama bugün bu olay sayesinde, hem ders hem de zenginlik kazanıyorum – hem güç hem de kendim olmak yolunda taze bir karar. Dünyada hep başıboş dolaştım; artık kendimi tamamen değişmiş görmeye başlıyorum; bu eller iyiliğin aracı, bu kalp huzurlu. Bir şey geçmişten çıkıp bana doğru geliyor; kutsal tatil akşamları kilise orgunun sesini dinlerken kurduğum düşle ilgili bir şey; yüce kitapların üstüne gözyaşlarımı akıttığım ya da masum bir çocukken annemle konuştuğum zaman sezdiklerimle ilgili bir şey. Benim hayatım orada gizli; birkaç sene amaçsızca dolaştım, ama varmam gereken şehri şimdi bir kez daha görüyorum."

"Bu parayı borsaya yatıracaksın, sanırım, öyle mi?" dedi ziyaretçi. "Ve orada, yanılmıyorsam, daha önce birkaç binlik kaybetmiştin zaten."

"Ah," dedi Markheim, "ama bu kez içimde kesin bir his var."

"Bu defa da kaybedeceksin," diye yanıtladı ziyaretçi, ağır ağır.

"Ah, ama yarısını saklayacağım!" diye bağırdı Markheim.

"Onu da kaybedeceksin," dedi öbürü.

Markheim'ın alnı terlemeye başlamıştı. "Peki, o halde ne fark edecek?" diye hiddetle bağırdı. "Diyelim ki kaybettim, diyelim ki tekrar yoksulluğa saplandım, bir tarafım, yani kötü olan, iyi olan tarafı alt etmek için sonuna kadar uğraşacak mı? İyi ve kötü, içimde çok güçlü, her iki yöne çekip duruyorlar beni. Tek bir şeyi sevmiyorum ben, her şeyi seviyorum. Büyük işleri, vazgeçiş-

leri, şehadetleri kavrayabilirim; ve cinayet gibi bir suçun içine düşmüş olsam da, merhamet duygusu düşüncelerime yabancı değil. Yoksullara acırım – onların davalarını benden daha iyi kim bilebilir? Onlara acır ve yardım ederim; sevgiye değer veririm, dürüst kahkahaları severim; dünyada ne iyi bir şey ne de doğru bir şey vardır, ama onu da yürekten severim. Benim ayıplarım, hayatımı yönlendirmek mi sadece? Benim erdemlerim, aklın kullanılmayan bölümü gibi, etkide bulunamadan bekleyecek mi? Öyle olmamalı; iyilik de bir eylemler pınarıdır."
Ama ziyaretçi parmağını kaldırdı. "Bu dünyada bulunduğun otuz altı yıldır," dedi, "birçok kader değişimi ve mizaç farklılaşmasından geçerken senin durmaksızın düştüğünü seyrettim. On beş yıl önce hırsızlığa başlamıştın. Üç yıl önce, cinayetin adını duyduğunda bile betin benzin atardı. Hâlâ uzağında durduğun herhangi bir suç kaldı mı, başka vahşet ya da alçaklık kaldı mı? Bundan beş sene sonra da sende aynı şeyleri görüyor olacağım! Aşağılara, aşağılara, yolun aşağılara iniyor; ve ölümden başka hiçbir şey seni durdurmaya yetmez."
"Evet, doğru," dedi boğuk bir sesle. "Bir dereceye kadar kötülüğe bulaştım. Ama herkes için aynıdır bu: Bizzat azizler bile, yaşamanın sıradan pratiği içinde inceliklerini kaybedip, çevrelerinin rengine uyum sağlarlar."
"Sana basit bir soru yönelteceğim," dedi öbürü, "ve sen cevap verirken, ahlaki horoskopunu okuyacağım sana. Pek çok konuda laçkalaşmışsın; bü-

yük bir olasılıkla böyle olmakla doğru yapıyorsundur; ve her koşul altında, tüm insanlar için aynıdır bu. Ama bunu kabul etmekle birlikte, önemsiz de olsa başa çıkılması güç, özel herhangi bir durumun içine kendi iradenle girdiğin oldu mu? Yoksa herşeye seni başkaları mı sürükledi?"

"Herhangi bir durum mu?" diye, düşünceli bir kederle tekrarladı Markheim. "Hayır," diye ekledi, çaresizlik içinde, "hiç girmedim! Hepsinde başarısız oldum."

"O halde," dedi ziyaretçi, "neysen onunla yetinmelisin, çünkü asla değişmeyeceksin; ve bu aşamada ağzından çıkmış olan sözler geri dönülmez biçimde kayıtlara geçmiştir."

Markheim uzun bir süre sessiz kaldı. Sonunda sessizliği ilk bozan, ziyaretçi oldu. "Madem öyle," dedi, "sana paranın yerini göstereyim mi?"

"Ya haysiyet?" diye bağırdı Markheim.

"Onu denemedin mi?" diye karşılık verdi öbürü. "İki ya da üç sene önce, seni aydınlanma toplantılarının platformunda görmedim mi? Üstelik ilahi okunurken en yüksek çıkan ses seninki değil miydi?"

"Doğru," dedi Markheim, "ve görev yolunda bana ne kaldığını açıkça görüyorum. Bu dersler için sana gönülden teşekkür ederim; gözlerim açıldı ve en azından kendimi olduğum gibi görebiliyorum."

Aynı anda, kapı zilinin keskin sesi bütün evin içinde çalmaya başladı; ve ziyaretçi, sanki beklediği malum sinyali almış gibi, hemen ayağa fırladı.

"Hizmetçi!" diye bağırdı. "Döndü. Seni önceden uyardığım gibi. Şimdi önünde daha da zor bir

geçit var. Patronunun hasta olduğunu söylemelisin ona; güven verici, daha doğrusu ciddi bir yüzle, onu içeri almalısın – gülümsemek yok, abartılı hareketler yok. Sana başarı sözü veriyorum! Kız içeri girip kapı kapanır kapanmaz, seni daha önce satıcıdan kurtaran aynı hüner, yolundaki bu son tehlikeyi de önünden kaldıracak. O andan itibaren, önünde uzun bir akşam olacak – eğer gerekirse, bütün bir gece, evin hazinelerini aramak ve güvenliğini sağlamlaştırmak için. Tehlike kılığında ayağına gelen yardım bu. Kalk!" diye bağırdı; "Kalk, dostum; hayatın terazi kefesinde titreyerek sallanıyor; kalk, ve başla!"

Markheim akıl hocasına sabit gözlerle baktı. "Eğer kötü eylemlere mahkûm olacaksam," dedi, "açık bir özgürlük kapısı var hâlâ: Eylemden vazgeçebilirim. Eğer hayatım hastalıklı bir şey olacaksa, onu terk edebilirim. Senin de söylediğin gibi, günaha davet eden her küçük yüreklendirmenin hükmü altında olmama rağmen, yine de kararlı bir tek davranışla, kendimi onlardan uzaklara götürebilirim. İyiye olan sevgim kısırlığa mahkûm olmuş; olabilir, varsın olsun! Ama kötüye olan nefretim hâlâ yerinde. İşte bu yüzden, düşkırıklığına uğramak seni incitse de, hem gücü hem de cesareti kendimde toplayabileceğimi görmelisin."

Ziyaretçinin yüz hatları harikulade ve çok güzel bir değişim geçirmeye başladı: Tatlı bir zafer ifadesiyle parladı, yumuşadı ve parladığı gibi silinip kayboldu. Ama Markheim, dönüşümü seyretmek ya da anlamak için beklemedi. Kapıyı açtı; düşün-

celi bir halde ağır ağır merdivenleri indi. Geçmişi gösterişsiz bir şekilde gözlerinin önünden geçti; ona olduğu gibi baktı, bir düş gibi çirkin ve yorucu, kasıtsız bir cinayet[8] kadar gelişigüzel; bir yenilgi manzarası. Yeniden gözden geçirdiğinde, hayat artık hiç cazip gelmiyordu ona; ama ötelerde bir yerde teknesini sığındıracak sessiz bir liman görüyordu.

Geçitte duraladı, mumun ölü vücudun yanı başında hâlâ yandığı dükkâna baktı. Dükkân tuhaf biçimde sessizdi. Satıcının görüntüleri kafasına üşüştü, gözlerini dikmiş duruyordu. Ve sonra zil bir kez daha sabırsız bir yaygara koparttı.

Hizmetçiyi, kapı eşiğinde, yüzünde gülümsemeye benzer bir şeyle karşıladı.

"Siz en iyisi polise gidin," dedi; "Patronunuzu öldürdüm."

8) Kasıtsız cinayet: Hukuk terimi, meşru müdafaa (haklı savunma) sırasında adam öldürme.

Çarpık Janet

Rahip Murdoch Soulis, uzunca bir süredir, Dule vadisindeki fundalıklı bir arazide kurulmuş Balweary kasabasının papazıydı. Sert görünüşlü, somurtkan bir ihtiyardı; kendisini dinleyenlere korku verirdi. Hayatının son yıllarını yanında bir akrabası, hizmetçisi ya da herhangi bir arkadaşı olmadan, Sarkık Koru'nun altındaki papaz evinde yalnız başına geçirmişti. Yüz hatları çelik gibi sert olmasına rağmen, gözleri vahşi, korkulu ve kuşkuluydu. Vaaz verdiğinde, tövbe etmeyenlerin akıbeti üzerinde dururken, sanki zaman fırtınaları içinden sonsuzluğun dehşetini gözetlermiş gibi görünürdü gözleri. Kutsal Komünyon[1] mevsimine kendisini hazırlamak için gelen pek çok genç insan, onun konuşmasından korkuyla

1 Kutsal Komünyon: Kudas; İsa'nın ıstırabı ve ölümünün anısına kutsanmış ekmek ve şarap paylaşımında bulunulan Hıristiyan ayini.

etkilenirdi. Her Ağustos ayının on yedisini izleyen Pazar günü, I., V. ve VIII. Peter hakkında, "Şeytan, kükreyen bir aslan gibi" adını taşıyan bir vaaz verirdi. Hem konunun ürkütücü doğasıyla, hem de kürsüdeki hal ve tavrının korkutuculuğuyla, kendisini bu vaaz metninin ötesine taşımayı alışkanlık haline getirmişti. Çocukların korkudan ödü patlar, yaşlılarsa her zaman olduklarından daha bilge bir görünüme bürünürlerdi. Hepsi de bütün bir gün, Hamlet'in ısrarla engellemeye çalıştığı o üstü kapalı alametlerle[2] dolarlardı. Dule nehri kıyısındaki kalın ağaçlar arasına kurulu papaz evi de, bir tarafında üzerine sarkan koruyla, öbür tarafında gökyüzüne doğru yükselen sıra sıra soğuk bozkır tepeleriyle, tedbiri elden bırakmamaya önem veren herkes için karanlık saatlerde uzak durulması gereken bir yer olmaya, Bay Soulis'in papazlığının daha ilk dönemlerinde başlamıştı. Kasaba birahanesinde oturan aile babaları, hiç tekin olmayan bu yöreden geç vakit geçme fikrini, hep birlikte başlarını sallayarak reddederlerdi. Özellikle öyle bir yer vardı ki, zamanla farklı bir korku salmaya başlamıştı. Yukarıdaki yolla Dule nehri arasında kalan papaz evinin, her iki tarafa da birer çatı duvarıyla cephesi vardı. Evin arkası, yaklaşık yarım mil uzaklıktaki kilise kasabası Balweary tarafına bakıyordu; önündeyse, yolla nehir arasındaki alanı kaplayan, dikenli çalılarla çevrilmiş çıplak bir bahçe vardı. Ev iki katlıydı ve her katta iki geniş

2) Hamlet'in ısrarla engellemeye çalıştığı o üstü kapalı alametler: "Olmak ya da olmamak" [R.L.S.].

oda bulunuyordu. Kapısı doğrudan doğruya bahçeye değil, sel tehlikesine karşı yapılmış yüksekçe bir patikaya, daha doğrusu geçite açılıyordu. Bu geçitin bir kolu yolla birleşirken, diğer kolu da su akıntısına sınır oluşturan uzun söğüt ve mürver ağaçlarıyla son buluyordu. Balweary'nin genç sakinleri arasında son derece kötü bir şöhrete sahip olan o yer, işte bu patikaydı. Papaz orada çoğunlukla karanlık bastıktan sonra yürür, içinden okuduğu dualara kendini kaptırıp zaman zaman yüksek sesle inlediği olurdu. Okullu erkek çocuklarının diğerlerine göre daha korkusuz olanları, onun evde olmadığım papaz evinin kilitli kapısından anladıklarında, heyecandan yürekleri hızla çarparak, "liderimin izinde" adını koydukları bir macera oyunu oynarlardı bu efsanevi yolda.

Bu korku atmosferinin, Bay Soulis gibi temiz karakterli ve Ortodoks bir Tanrı adamım çevreliyor oluşu, o bilinmeyen, ücra taşra bölgesine şans eseri ya da iş yüzünden yolu düşen tek tük yabancının ortak merak sebebi ve araştırma konusu olmuştu. Ama çoğu insanın, hatta kasaba halkından olanların bile, Bay Soulis'in papazlığının ilk yılına damgasını vuran garip olaylardan haberi yoktu. Bu konuda daha bilgili olanlardan bazıları ketum bir yaradılışa sahipti, diğerleri de özellikle bu konuda çekingen davranıyorlardı. Sadece arada bir, kasaba yaşlılarından biri, üçüncü içkisinin sonunda bu cesareti kendinde bulacak kadar heyecanlanırsa, papazın tuhaf görünüşünün ve yalnız yaşamasının sebebini bir bir anlatırdı.

Elli yıl evvel, Bay Soulis Balweary'ye ilk geldiğinde, henüz genç bir adamdı – delikanlıydı, derdi yaşlı adam– çok mürekkep yalamıştı ve tefsirde üstüne yoktu, ama böyle genç bir adamda doğal olduğu üzere, dinde hiç yaşam tecrübesine sahip değildi. Genç kesim, onun tanrı vergisi hünerlerine ve çenebazlığına tav oldu; ama yaşlı, aklı başında, ciddi erkek ve kadınlar, kendi kendini kandırdığını düşündükleri genç adam için ve sağlıklı idare edilemeyecek gibi görünen kasaba için dua etme ihtiyacını bile duydular. O zamanlar ortayolculardan[3] önceydi –lanet olsun, Şeytan görsün yüzlerini– ama kötü şeyler iyi olanlar gibidir – ikisi de ağır ağır gösterir kendini, azar azar ilerler. Daha o zamanlar, Tanrı'nın üniversite profesörlerini kendi hallerine terk ettiğini ve onlardan eğitim almaya giden çocukların, zulme uğrayan ataları gibi, koltukaltlarında birer İncil taşıyıp kalplerinde dua coşkusuyla tezek batağında otursalar daha fazla işe yaramış ve daha iyi etmiş olacaklarını söyleyenler vardı. Bay Soulis'in üniversitede gereğinden fazla kaldığına zaten hiç şüphe yoktu. İhtiyacı olan o tek şeyin yanı sıra başka pek çok şeyi de umursar ve dert edinirdi. Yanında bir sürü kitap getirmişti – o kilisede daha önce hiç bu kadar çok kitap görülmemişti. Kitapları taşıyan hamalın işi çok zor olmuştu, çünkü burasıyla Kilmaekerlie arasındaki Şeytan Bataklığında, az kalsın hepsi

3) Ortayolcular: Onyedinci yüzyılın sonlarında Westminster Bildirimini muhafaza eden İskoçya Protestan Kilisesi mensuplarının geleneksel Kalvinizmine karşı çıkan bir profesyonel rahipler topluluğu [R.L.S.].

birden çamura düşüp kaybolacaktı. İlahi kitaplardı, buna şüphe yoktu, ya da öyle oldukları söylenirdi; ama ciddi insanlar şu görüşü paylaşıyorlardı: Tanrı'nın buyruğu İskoç şalının köşesine dolu gibi yağdığında, bu kadar fazla kitabın pek bir yararı olamazdı. Üstelik Bay Soulis günün ve gecenin yarısını oturup sadece ve sadece yazı yazarak geçirirdi, ki bu da hiç yakışık alır bir davranış sayılmazdı. Önceleri onun kağıttan okuyarak vaaz vereceğinden korktular; ama daha sonra ortaya çıktı ki, kendi kitabını yazıyordu, ki bu da genç yaşına ve yetersiz tecrübesine yakışmazdı elbette.

Her ne ise, papaz evini onun yerine çekip çevirsin ve seyrek olarak gelen konuklarını ağırlasın diye, yanma yaşlı ve münasip bir kadın almak zorunda kalınca, bir kocakarıyı tavsiye ettiler – Janet M'Clour, derlerdi ona. Bay Soulis'e kalsa, çoktan ikna olmuş gibiydi. Pek çok kişi tam tersini öğütlemişti ona, çünkü Janet, Balweary halkının en seçkin insanlarında şüphe uyandırmakla kalmıyordu; dahası, bir askerden çocuğu olmuş, belki otuz yıldır Kutsal Komünyon'a katılmamıştı; ama çocuklar onun alacakaranlıkta Key's Loan'un tepesinde kendi kendine mırıldandığını görmüşlerdi, ki tanrı korkusu olan bir kadın için alışılmışın dışında bir yer ve zamandı bu. Bununla beraber, papaza Janet'ten ilk bahseden, emlak sahibinin bizzat kendisi olmuştu; o sıralar emlak sahibini memnun etmek için papazın yapmayacağı yoktu. İnsanlar ona Janet'in şeytanla kan bağı olduğunu söylediğinde, bunu sadece batıl bir inanç olarak

nitelendirmiş, İncil'i ve Endor cadısını dayanak gösterdiklerinde, o günlerin mazide kaldığını ve şeytanın çok şükür etkisiz bırakıldığını söyleyerek lafı ağızlarına tıkamıştı.
Dolayısıyla, Janet M'Clour'un papaz evinde hizmetçiliğe başlayacağı kasabada duyulduğunda, halk hem Janet'e hem de papaza karşı büyük bir öfke duydu. Evli hanımlardan bazıları, Janet'in kapısına gidip, askerin çocuğundan tutun, John Tamson'ın iki öküzüne kadar, hakkında bilinen her şey için onu suçlamaktan daha iyi bir çözüm bulamadılar. Janet'in konuşkan biri olduğu söylenemezdi; insanlar genellikle onun işine karışmazlar, o da onların işine karışmazdı, birbirlerine ne "İyi akşamlar" ne de "İyi günler" dilerlerdi; ama Janet aralarına katıldığında, değirmenciyi bile canından bezdirecek bir dille konuşurdu. Balweary'de o zamana kadar bu konuda hiçbir söylenti yoktu, ama o gün, Janet yerinden kalkıp birini böyle bir hikâye uydurmaya zorladı; onlar hikâyeye tek kelime ekleyemeden, Janet iki kelime ekliyordu; ta ki, en sonunda, evli hanımlar birlik olup onu yakaladılar ve sırtından giysilerini çıkarttıkları gibi kasabaya kadar sürükleyip, Dule nehrinin sularına attılar. Janet bir cadı mıydı değil miydi anlayacaklardı, bakalım yüzecek miydi, yoksa boğulacak mıydı? Kocakarı, sesi Sarkık Koru'da duyulana kadar korkuyla feryat etti ve bir değil on kişiymiş gibi savaştı. Evli hanımlar arasında, ertesi gün ve koca bir gün sonra hâlâ onun izini sürenler vardı; ve bu karmaşanın tam da en ateşli anında Janet'in yardımına koşan,

günahlarına sahip çıkan, yeni papazdan başkası değildi.
"Kadınlar," dedi –sesini yükselterek–, "Tanrı adına onu bırakmanızı emrediyorum size."
Janet ona doğru koştu –korkudan aklını kaçırmış gibiydi– ve ona sarılıp, İsa aşkına, kendisini bu iftiracılardan kurtarması için yalvardı. Kadınlar da kendi paylarına düşeni yapıp, Janet hakkında bilinen her şeyi bire bin katarak anlattılar ona.
"Kadın," dedi Janet'e, "bu doğru mu?"
"Tanrı şahidim olsun ki," dedi Janet, "Tanrı biliyor ki, tek bir kelimesi bile doğru değil. Çocuk hariç." dedi, "Bütün hayatım boyunca edepli bir kadın oldum ben."
"Tanrı'nın adıyla," dedi Bay Soulis, "ve Onun değersiz bir papazı olan benim huzurumda, şeytanı ve yaptıklarını reddeder misin?"
Bunu sorduğunda, kendisini görenleri adeta dehşete düşüren bir homurtu çıkardı Janet. Dişlerinin ağzının içinde gıcırdadığını duydular; ama zaten başka bir çaresi kalmamıştı, Janet elini kaldırıp hepsinin gözü önünde Şeytan'ı reddetti.
"Şimdi de," dedi Bay Soulis evli hanımlara, "hepiniz evlerinize gidin ve sizi affetmesi için Tanrı'ya dua edin."
Janet'in üzerinde iç gömleğinden başka giysi yoktu, ama Bay Soulis ona kolunu uzatıp, sanki bir hanımefendiymiş gibi kasabaya, kendi evine götürdü. Feryatları ve kahkahaları bir skandalı ilan ediyordu duyanlara.
O gece akılı başında pek çok insan oturup dua etti; ama sabah olduğunda, Balweary'nin üstüne öyle

bir korku bulutu çöreklenmişti ki çocuklar saklandılar, hatta yetişkin erkekler bile kapı aralığından gizlice dışarısını gözetlediler. Çünkü asılmış bir vücudu andıran çarpık boynu ve bir tarafına düşmüş başıyla, yüzünde henüz gömülmeye hazır olmayan bir cesetinkine benzer yavan bir ifade, Janet kasabaya iniyordu – gelen Janet miydi, ona benzer bir şey miydi kimse bilmiyordu. Zamanla bu duruma alıştılar, hatta hatanın nerede olduğunu anlamak için ona sorular bile sordular; ama o günden sonra Janet Hıristiyan bir kadın gibi konuşamadı, sadece saçma sapan sesler çıkartıp, alt ve üst dişlerini makas gibi birbirine çarpıştırıyordu. O günden sonra Tanrı'nın adı asla dudaklarından dökülmedi. Bazen, söylemeyi denediği oldu, ama hiçbir defasında beceremedi. Her şeyin en iyisini bilenler bu konuda fazla konuşmadı, ama o Şeye Janet M'Clour adıyla asla hitap etmediler; çünkü eski Janet, onlara göre cehennemin dibini boylamıştı o gün. Ancak papaz iflah olmuyordu. Halkın zalimliğinin Janet'e inme inmesine sebep oluşundan başka hiçbir konuda vaaz vermiyor, ona sataşan çocukları dövüyordu. Aynı gece Janet'ı papaz evine çıkartmış, Sarkık Koru'nun altındaki evde, birlikte oturmaya başladılar.

Zaman geçtikçe, işsiz güçsüz takımı bu karanlık işi hafife almaya başladı. Papaz hakkında olumlu düşünülüyordu. Geç vakitlere kadar yazı yazıyordu hep. Geceleri saat 12'den sonra papazın Dule nehrine yansıyan mum ışığını görüyordu insanlar. Başlangıçta halinden memnun ve kayıtsız

gibiydi, oysa herkes onun kendisine yazık ettiğini görebiliyordu. Janet'a gelince, ortalığa çıkıp çıkıp kayboluyordu. Önceden de fazla konuşmazdı gerçi, ama o zamanlar az konuşması gerektiği için konuşmazdı. Hiç kimseye sataşmadığı halde, yine de, yüzüne bakılamayacak kadar acayip bir şeydi ve Balweary topraklarında yaşayıp da onunla karşılaşmamak mümkün değildi.

Temmuz ayının sonlarına doğru, öyle bir mevsim geldi ki o memlekette daha önce hiç böylesi görülmemişti. Hava kurak, sıcak ve amansızdı; çobanlar sürüleriyle Kara Tepe'ye çıkamıyor, çocuklar oyun oynamaya bile derman bulamıyorlardı. Hava aynı zamanda kasvetliydi de. Sıcak esen rüzgârın sert tokatları küçük vadilerde guruldu yor, hiçbir şeyin susuzluğunu gideremeyecek kadar kısa sağnak yağışlar oluyordu. Hep sabaha fırtına kopacağını zannediyor, ama sabah olup gün ağardığında, yine o aynı uğursuz havayla karşılaşıyorduk. İnsanlara da hayvanlara da ıstırap veren o havayla. Bu havadan en fazla etkilenenler bile Bay Soulis kadar acı çekmedi. Ne yemek yiyebildiğini ne de uyuyabildiğini söylüyordu büyüklerine. Usanç veren kitabını yazmadığı zamanlarda ise, herkes evine çekilip serinlemeye çalışırken, o mecnun gibi dağ tepe dolaşıyordu.

Kara Tepe'ye yaslanan Sarkık Koru'nun yukarılarında, demirden bir kapısı olan küçük bir kapalı alan vardır. Anlaşılan o ki, orası eskiden Balweary'nin kilise avlusuymuş ve kutsal ışık krallığın üzerinde parlamadan önce, Katolikler tarafından kutsanmış. Her ne ise, burası Bay Soulis'in

baş sığınağıydı. Orada oturup vaazlarını tasarlardı. Gerçekten de huzurlu bir mekândı burası. Bir gün Kara Tepe'nin batı tarafından gelirken, önce iki, sonra dört, daha sonra da yedi leş kargasının eski kilise avlusunun üzerinde döne döne uçtuğunu gördü. Alçaktan ve ağır ağır uçuyor, uçarken birbirlerine cıyaklıyorlardı. Bay Soulis onları yollarından alıkoyan bir şey olduğunu anlamıştı. Kolay kolay hiçbir şeyden korkmazdı, hemen duvarların üstüne tırmandı ve orada ne bulsa beğenirsiniz? Bir adam, ya da adam görünümünde bir şey, mezarlardan birinin içinde oturuyordu. Cüsseli ve cehennem kadar kara bir adamdı bu, eşi benzeri görülmemiş gözleri vardı.[4] Bay Soulis kara adamlardan bahsedildiğini pek çok defa duymuştu, ama bu kara adamda onu ürküten garip bir şey vardı. Sıcak olmasına sıcaktı, ama duyduğu dehşet iliklerine kadar işleyip kanını dondurmuştu. Her şeye rağmen konuşabildi ve şöyle dedi: "Dostum, buralarda yabancı mısın?" Kara adam yanıt olarak tek kelime bile etmedi; ayağa kalktı ve öbür taraftaki duvardan kayarak inmeye başladı; ama gözünü papazın üzerinden hiç ayırmıyordu; papaz da durmuş ona bakıyordu; ta ki kara adam bir dakika içinde duvarı aşıp koşarak ağaçların arkasında kaybolana dek. Bay Soulis, neden öyle yaptığını pek de bilmeden, onun arkasından koştu. Ama yürümekten yorgun

4) İskoçya'daki yaygın inanışa göre, şeytan siyah bir adam suretinde ortaya çıkar. Birkaç cadı duruşmasında ve Law'un *Memorials* / Anıtlar adlı eserinde, tuhaf ve ürpertici şeylerin o muazzam deposunda da, sanırım aynı inanış vardır [R.L.S.].

düşmüş, sıcak ve dayanılmaz havadan bunalmıştı. Her ne kadar koşmaya çalıştıysa da, tepe yamacının eteğine inene kadar, kara adamı ağaçların arasında sadece bir an için görebildi. Orada bir kez daha gördü onu. Derken, birdenbire, hop, bir adım daha ve zıplayıp Dule nehrinin üzerinden doğru papaz evine.

Bu korkunç serserinin Balweary papaz evine elini kolunu sallaya sallaya girebilmesi Bay Soulis'in hiç hoşuna gitmedi. Daha da hızlı koşup terden sırılsıklam oldu, derenin üstünden atlayıp bahçe yoluna çıktı, ama kara adamı şeytan almış götürmüştü sanki. Bahçenin her bir yanını dolaştı, ama yok, kara adamı bulamadı. En nihayet, elbette biraz korkarak ama sakince, sürgüyü kaldırıp papaz evine girdi. Janet M'Clour çarpık boynuyla karşısına çıktı. Onu gördüğüne pek sevinmemiş gibiydi. Janet'i karşısında gördüğü andan itibaren, Bay Soulis'in aklında hep aynı şey vardı, aynı soğuk ve ölümcül korku.

"Janet," dedi, "kara bir adam gördün mü buralarda?"

"Kara bir adam mı?" diye sordu Janet. "Tanrı korusun! Aklınızı mı kaçırdınız efendim. Balweary'de hiç kara adam yoktur ki." Ama tahmin edeceğiniz gibi, tane tane konuşmuyor, ağzında lokma olan bir hayvan gibi anlaşılmaz sesler çıkarıyordu.

"Öyleyse," dedi Bay Soulis, "Janet, eğer kara adam yoksa, demek oluyor ki ben *Accuser of the Brethren*[5] ile konuştum."

5) Accuser of the Brethren: "Kilise üyelerimizi Tanrı'mızın önünde gece gündüz suçlayan kişi, hüsrana uğranuştır." (Rev. 12:10) [R.L.S.].

Ateşli bir hasta gibi oturakaldı, titrerken dişleri tıkırdıyordu.
"Saçma," dedi Janet, "kendinize haksızlık ediyorsunuz, efendim," ve her zaman yanında taşıdığı brendiden ona bir yudum verdi.
Sonra Bay Soulis çalışmak için kitaplarına gömüldü. Uzun, alçak ve kasvetli bir odası vardı. Papaz evi dereye yakın olduğundan kışın soğuk kalır, yazın ortasında bile fazla kuru olmazdı havası. Orada oturup, Balweary'ye geldiğinden beri olup biten her şeyi kafasından geçirdi, evini ve nehir kıyısında koşarak oynadığı çocukluk günlerini düşündü. O kara adam bir şarkı nakaratı gibi yer etmişti kafasında, hiç aklından çıkmıyordu. Düşündükçe, kara adamı daha çok düşünüyordu. Dua etmeye kalktığında, kelimeleri hatırlayamadı; ve derler ki, kitabını yazmayı denediğinde, artık onu da yapamıyordu. Bazı zamanlar kara adamın soluğunu ensesinde hissettiği oluyordu, kuyu suyu gibi soğuk soğuk terliyordu o zaman. Bazen de vaftiz edilmiş bir çocuk gibi kendine gelip hiçbir şeye aldırış etmiyordu.
En nihayet kalkıp pencereye gitti ve gözlerini Dule nehrine dikerek durdu orada. Ağaçlar olağanüstü derecede kalındı, papaz evinin altından akan su ise derin ve kapkara görünüyordu. Aşağıda Janet eteklerini sıyırmış, çamaşır yıkıyordu. Papaza sırtı dönüktü, ki papazın da neye baktığını bildiği söylenemezdi aslında. Ama sonra arkasını dönüp yüzünü gösterdiğinde; Bay Soulis o gün ikinci kez aynı tüyler ürpertici korkuya kapıldı. Janet hakkında söylenenler birden aklına

takıldı: Onun uzun zamandır ölü olduğu ve toprak kadar soğuk bedeninin içinde doğaüstü bir varlık taşıdığı. Biraz geri çekilip alıcı gözüyle baktı ona. Köpüklü suların içindeki çamaşırları ayaklarıyla eze eze yıkıyor ve kendi kendine şarkılar mırıldanıyordu. Ah, Tanrı günah yazmasın ama, öyle iğrenç bir suratı vardı ki! Bazen sesini yükselttiği halde, söylediği şarkının sözlerini anlayabilecek bir Tanrı kulu yoktu. Bazen de, yan yan yere baktığı oluyordu ama orada da bakıyor olabileceği hiçbir şey yoktu. Etinden iliklerine kadar yayılan bir tiksinti duydu Bay Soulis, Tanrı'nın uyarısıydı bu ona. Ama onun tek yaptığı, kendisinden başka tek bir dostu bile olmayan, zavallı, yaşlı ve aciz bir kadıncağız hakkında böylesine kötü düşündüğü için kendisini suçlamak oldu. Hem kendisi için hem de onun için biraz dua edip, biraz soğuk su içti –çünkü midesi yeniden ağzına gelmişti– ve gidip alacakaranlıkta çıplak yatağına yattı.

O gün, Balweary'de unutulmaz bir gece yaşandı: On yedi Ağustos bin yedi yüz on iki gecesi. Dediğim gibi, hava daha önce de sıcaktı, ama o gece her zamankinden de sıcak oldu. Güneş tuhaf görünüşlü bulutların arkasına girip battı; cehennem gibi, zifiri bir karanlık çöktü. Gökyüzünde tek bir yıldız, havada en ufak bir esinti yoktu. Burnunun ucunu görecek hal kalmamıştı kimsede. Yaşlı insanlar bile örtüleri üzerlerinden atıp yataklarına uzandılar ve zorlukla nefes almaya çalıştılar. Aklından onca düşünce geçerken, Bay Soulis'in fazla uyuyabilmesi zaten pek mümkün

değildi. Uzanıp yatağa serildi, ama ilk başta rahat ve serin olan yatak artık kemiklerini yakıyordu. Bazen uyuyakalıyor bazen uyanıyordu. Bazen saat çanlarını, bazen biri ölmüşçesine uluyan bir köpeğin bataklıktan gelen sesini işitiyordu. Bazen doğadışı varlıkların kulağına bir şeyler fısıldadığını duyar gibi oluyor, bazen de odasında ruhların dolaştığını görüyordu. Hastalanmış olmalıydı, bu yargıya varmıştı. Evet, hastaydı – bundan hiç şüphesi yoktu.

Nihayet, zihni berraklaşır gibi oldu, üstünde gömleğiyle doğrulup yatağın kenarına oturdu ve bir kez daha, kara adamla Janet'i düşünmeye koyuldu. Nereden çıkardığını bilmiyordu –belki de ayakları serinlediği için düşünebilmişti bunu– ama bu ikisi arasında bir ilişki bulunduğuna ve ikisinden birinin ya da her ikisinin birden doğaüstü yaratıklar olduğuna kanaat getirmişti durup dururken. Tam o sırada, Janet'in bitişikteki odasından paldır küldür ayak sesleri geldi, sanki orada birileri dövüşüyor gibiydi. Sonra şiddetli bir patlama sesi duyuldu. Hemen arkasından, bir rüzgâr evin dört bir yanında ıslıklar çalarak esip uzaklaştı. Ardından her şey yeniden ölüm sessizliğine büründü.

Bay Soulis'i ne bir insan ne de şeytan korkutabilirdi. Kibrit kutusunu bulup bir mum yaktı ve mum ışığında üç adımda Janet'in kapısına geldi. Kapıyı kolundan tutup iterek açtı ve cesaretle içeriye göz gezdirdi. Büyükçe bir odaydı bu, papazın kendi odası kadar vardı. Büyük, eski ve sağlam eşyalarla döşenmişti, çünkü papazın baş-

ka eşyası yoktu. Dört köşesinde karyola direkleri olan yatağın üzerine desenli eski örtüler yayılmıştı. Bir de meşe ağacından yapılmış enfes bir dolap vardı ki, bu dolap papazın ilahi kitaplarıyla doluydu ve ayak altında durmamaları için konulmuşlardı oraya. Yerde de Janet'in birkaç parça giysisi öteye beriye atılmıştı. Ancak Bay Soulis'in gördüğü kadarıyla, ortalıkta ne Janet vardı ne de orada kavga edildiğini gösteren herhangi bir iz. İçeri girdi –ki çok az kişinin yapmaya cesaret edebileceği bir şeydir bu– ve etrafına bakınarak kulak kesildi. Ama papaz evinin içinde de Balweary kasabasında da çıt çıkmadığı gibi, mumun etrafında dönen büyük gölgeler dışında, etrafta da göze çarpan bir şey yoktu. Sonra aniden yüreği ağzına gelen papaz, yerine mıhlanıp kaldı ve tüyleri diken diken oldu. Zavallı adamın gözlerinin önünde, öyle içler acısı bir manzara vardı ki! Janet eski meşe dolabın yanında, bir çiviye asılmış halde duruyordu. Başı yine omzuna düşmüştü, gözleri sımsıkı yumulmuş, dili ağzından dışarı fırlamıştı ve topukları yerden en az iki karış yüksekteydi.

"Tanrı hepimizi affetsin!" diye düşündü Bay Soulis; "Zavallı Janet ölmüş."

Cesete bir adım daha yaklaşınca, yüreği göğsünden fırlayıp çıkacakmış sandı. Çünkü Janet, insanlığa sığmayacak türden büyülü bir yöntemle, tek bir çividen sallandırılarak ve sadece bir parça yünlü çorap ipliği kullanılarak asılmıştı.

Karanlıktan gelen bu cins acuzelerle gece vakti başbaşa kalmak berbat bir şeydir; ama Bay

Soulis'in Tanrı'ya inancı güçlüydü. Sırtını dönüp o odadan dışarı çıktı ve arkasından kapıyı kilitledi. Sonra kurşun gibi ağır adımlarla merdivenden aşağı indi ve elindeki mumu basamakların sonundaki masanın üzerine yerleştirdi. Dua edemiyor, hiçbir şey düşünemiyor ve soğuk soğuk terliyordu. Kendi kalbinin gümbürtüsünden başka hiçbir şey işitmiyordu. Pek emin değildi ama, orada öylece dikileli belki bir, belki iki saat olmuştu ki, birdenbire yukarıda hafif ve uğursuz bir gürültü duydu. Cesedin asılı durduğu odada bir çift ayak dolaşıyordu. Hemen ardından kapı açıldı, oysa kapıyı kilitlediğini çok iyi hatırlıyordu Bay Soulis. Sonra merdiven sahanlığına doğru bir adım atıldı. Ceset tırabzandan eğilip aşağıya, onun durduğu yere bakıyormuş gibi geldi Bay Soulis'e.

Mumu yeniden eline aldı –çünkü evi aydınlık bırakmak istemiyordu– ve elinden geldiğince sessiz bir biçimde papaz evinden çıkıp, patikanın en uzak noktasına kadar gitti. Hâlâ göz gözü görmüyordu. Yere bıraktığı mum, sanki dışarıda değil de bir odadaymışcasına durgun ve berrak bir alevle yanıyordu. Yaprak kıpırdamıyordu, hareket eden tek şey, küçük vadiye doğru şırıl şırıl akan Dule nehri ve ötedeki papaz evinde merdivenin basamaklarını ağır ağır inen hain adımlardı. Bay Soulis bu ayak sesini çok iyi tanıyordu, çünkü Janet'in ayak sesiydi bu. Her bir adım o küçük yaratığı giderek ona yaklaştırıyor, içinin ürpertisi giderek derinlik kazanıyordu. Ruhunu, onu yaratan ve ayakta tutan Tanrı'ya emanet etti;

"yüce Tanrım," dedi, "bu gece şerrin güçlerine karşı savaşabilmem için kudret ver bana."
O sırada ayak sesleri kapıya doğru yaklaşmaktaydı. Bay Soulis bir çift elin duvara sürtünerek ilerlediğini işitebiliyordu, sanki o korkunç varlık karanlıkta yolunu bulmaya çalışıyor gibiydi. Söğüt ağaçları sallanıp hep bir ağızdan inlediler, tepelerde uzun bir iç çekiş yankılandı, mumun alevi titredi. Çarpık Janet'in ceseti işte oradaydı. Üstünde keten robu ve siyah beresiyle, hâlâ omzunun üstünde duran başı ve hâlâ yüzünden eksilmeyen o yavan ifadeyle –canlı, derdiniz görseydiniz; oysa ölüydü, Bay Soulis'in çok iyi bildiği gibi– papaz evinin kapısının eşiğinde ayakta duruyordu.
Bir insan ruhunun ölümlü vücuduna köle gibi bağlı olması gerekirdi. Ama papaz bu garip durumu gözleriyle gördüğü halde cesaretini kaybetmedi. Janet orada çok fazla beklemedi; tekrar yürümeye başlayarak, söğütlerin altında duran Bay Soulis'e doğru yavaş yavaş ilerledi. Bedenindeki bütün canı, ruhundaki bütün gücü, Bay Soulis'in gözlerinden öfke halinde fışkırıyordu. Janet onunla konuşmaya gelmiş gibi görünüyordu, ama konuşmak için kelimelere ihtiyacı vardı. Sol eliyle bir işaret yaptı. Kedi tıslamasını andıran bir rüzgâr esti aniden, mum sönüverdi, söğütler insan gibi feryat ettiler. Bay Soulis anladı ki, her şeyin sonu gelmişti, ya ölecek ya kalacaktı.
"Cadı, acuze, şeytan!" diye haykırdı, "Tanrı'nın kudreti adına sana emrediyorum, git buradan – ölüysen mezara, lanetliysen cehenneme git."

Aynı anda, Tanrı'nın eli gökyüzünden uzanıp dehşetin durduğu yere yıldırım gibi indi. Cadı karının o zamana kadar mezara girmeyen ve iblisler tarafından kaçırılan yaşlı, ölü ve kâfir cesedi, bir kükürt kıvılcımı gibi çabucak yanıp tükendi ve kül olup toprağa döküldü. Ardından gök gürledi, keskin gürlemeler birbiri peşi sıra geldi. Hemen ardından şiddetli bir yağmur boşandı. Bay Soulis bahçe parmaklıklarından atladı ve dereleri atlaya atlaya köye doğru koşmaya başladı.

Aynı günün sabahı saatler altıyı gösterdiği sırada, Kara Adam Büyük Piramit Anıtı'nı geçerken John Christie tarafından görüldü. Saat sekize gelmeden önce, Knockdow durağına varmıştı. Aradan fazla zaman geçmemişti ki, Sandy M'Lellan onun Kilmackerlie'den çıktıktan sonra kıyı boyunca hızlı hızlı yürüyerek uzaklaştığını gördü. Janet'in vücudunda bu kadar uzun bir süre boyunca yaşayan şeyin o olduğu konusunda çok az şüphe var. Ama en sonunda uzaklara gitmişti işte. Ve o zamandan bu yana, şeytan bizi Balweary'de hiç rahatsız etmedi.

Ancak papaz için zorlu bir sınav olmuştu bu. Uzun, hem de çok uzun bir süre yatağında sayıklayarak yattı. İşte o gün bugündür, sizin de bildiğiniz gibi bir adam oldu Bay Soulis.

İçindekiler

Babil Kitaplığı

1/ P'u Sung-ling, Konuk Kaplan [C. Hakan Arslan]
2/ Saki, Lady Anne Susuyor [Fatih Özgüven]
3/ Beckford, Vathek [İsmail Yerguz]
4/ Cazotte, Aşık Şeytan [İsmail Yerguz]
5/ London, Midas'ın Müritleri [Fahri Öz]
6/ Chesterton, Apollon'un Gözü [Çiçek Öztek]
7/ Wells, Duvardaki Kapı [Ülker Erzurumluoğlu]
8/ Papini, Kaçan Ayna [Şadan Karadeniz]
9/ Stevenson, Sesler Adacığı [Handan Balkara]
10/ Wilde, Lord Arthur Savile'in Suçu [Fatih Özgüven]

Chesterton'un kurgusal yapıtlarında bizi büyüleyen fantastik Londra, Stevenson tarafından daha 1878 yılında İntihar Kulübü'nün şaşırtıcı serüvenini de içeren Yeni Bin Bir Gece*'de keşfedilmişti. Eleştirmenler, Stevenson'ın en iyi yapıtları olarak kardeşler arasındaki nefreti konu eden* The Master of Ballantrae *(1889) ve bir babayla oğlu arasındaki giderilmesi mümkün olmayan anlaşmazlığı anlatan ve yazarın ölümü üzerine yarım kalan* Weir of Hermiston'*u gösterirler. Llyod Osbourne'la beraber yazdığı* The Ebb Tide'*ı (1894) atlamak istemem.*
Bu seçkide yer alan öykülerden ikisinde mekân güney denizleridir. Markheim *bilinmeyen bir şehirde geçer;* Thrawn Janet *ise İskoçya'da. Bu öyküleri seçmemin nedeni yaşlı belleğimde yaşamaya devam etmeleridir.*

Jorge Luis Borges

Franco Maria Ricci